

alpenkonvention convention alpine convenzione delle alpi alpska konvencija

Cilji kakovosti okolja za Alpe

september 2000

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Pooblastilo "delovni skupini za specifične cilje kakovosti okolja v gorah"	1
1.2	Ozadje	2
1.3	Splošne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati cilji kakovosti okolja	3
1.4	Uporaba ciljev kakovosti okolja za instrumente okoljske politike	4
1.4.1	Cilji kakovosti okolja v načrtih in programih	4
1.4.2	Cilji/ standardi kakovosti okolja pri presoji vplivov na okolje (PVO)	5
1.4.3	Cilji kakovosti okolja za konkretizacijo ciljev upravljanja in kot ocenjevalne reference za ekološke bilance v okviru okoljevarstvenega pregleda	6
1.4.4	Cilji kakovosti okolja kot pomoč pri plačevanju storitev javnega pomena v kmetijstvu in gozdarstvu	7
1.4.5	Cilji kakovosti okolja za usmerjanje razvojnih procesov na regionalni ali občinski ravni	7
2	Definicije	8
2.1	Razlaga	8
2.2	Definicije	9
3	Obstoječi cilji kakovosti okolja in cilji delovanja v Alpski konvenciji in protokolih	11
4	Metodološki pristopi za izpeljevanje, oblikovanje, določanje in uresničevanje ciljev kakovosti okolja	14
4.1	Koncept kritičnih ravni (<i>critical levels</i>) in kritičnih obremenitev (<i>critical loads</i>): izpeljava ciljev kakovosti okolja glede na obremenitve ekosistemov s snovmi	15
4.2	Izpeljava ciljev kakovosti okolja za živalske in rastlinske vrste ter biotope	16
4.3	Izpeljava ciljev kakovosti okolja na podlagi ekosistemskega pristopa	18
4.4	Izpeljava ciljev kakovosti okolja ob sodelovanju družbe	19
5	Obravnava varovanih dobrin, soodvisnost vplivov na področjih prometa in gorskega gozda	21
5.1	Uvod	21
5.1.1	Oblika predstavitve	21
5.1.2	Povezanost področij "prometa" in "gorskega gozda" z relevantnimi okoljskimi problemi	22
5.2	Podroben opis vzročno-posledičnih odnosov	26
5.3	Podroben opis vzročno-posledičnih odnosov za področje "prometa"	27
5.4	Présentation détaillée des relations de cause à effet dans le domaine Forêts de montagne	37
6	Obstoječi cilji kakovosti okolja , standardi okolja in cilji okoljskega delovanja	45
6.1	Uvodne opombe	45

6.2	Cilji kakovosti okolja, standardi okolja in cilji okoljskega delovanja za področje prometa	49
6.3	Cilji kakovosti okolja, standardi okolja in cilji okoljskega delovanja za področje gorskega gozda	68
7	Fregled ciljev kakovosti okolja in standardov okolja ter ciljev okoljskega delovanja za področji "prometa" in "gorskega gozda" - analiza vrzeli	88
7.1	Prvi korak k analizi ciljev iz nacionalnih prispevkov - področje "prometa"	89
7.2	Prvi korak k analizi ciljev iz nacionalnih prispevkov - področje "gorskega gozda"	91
7.3	Rezultati prvega pregleda	93
7.4	Cilji, ki so specifični za Alpe	94
8	Povzetek in pogled v prihodnost	97
8.1	Pooblastilo delovne skupine	97
8.2	Rezultati	97
8.3	Predlog Stalnemu odboru za sprejem sklepov	104

Seznam literature.....	106

Priloga

TABELE

Tab. 1 Cilji kakovosti okolja in cilji okoljskega delovanja v Alpski konvenciji in njenih protokolih – povzetek	13
Tab. 2 Uvrstitev okoljskih vplivov k okoljskim problemom na primeru področij "prometa" in "gorskega gozda"	23
Tab. 3 Čezalpski tovorni promet v obdobju med 1970 in 1998	28
Tab. 4 Promet tovornih vozil na avtocesti po dolini reke Inn v 90-letih	29
Tab. 5 Primeri za potrebne/ zaželenne značilnosti gozdov glede na njihove prednostne funkcije.....	38
Tab. 6 Razvrstitev obveznosti ciljev po posameznih kategorijah	46
Tab. 7 Analiza ciljev iz nacionalnih prispevkov za področje "prometa"	89
Tab. 8 Analiza ciljev iz nacionalnih prispevkov za področje "gorskega gozda"	91

SLIKE

Slika 1 Hierarhični ciljni sistem.....	8
Slika 2 Ugotavljanje razlike med dosedanjim stanjem (statusom quo) in okoljskim standardom	19
Slika 3 Izpeljava strukture za analizo, pregled in analizo vrzeli za specifične cilje kakovosti okolja v gorah na podlagi PSR in DPSIR	22
Slika 4 Prikaz vzročno-posledičnih odnosov za področje "prometa".....	24
Slika 5 Prikaz vzročno-posledičnih odnosov za področje "gorskega gozda"	25
Slika 6 Zmanjševanje emisije hrupa glede na oddaljenost od vira hrupa – položaj v dolini	33

1. UVOD

1.1 Pooblastilo "delovni skupini za specifične cilje kakovosti okolja v gorah"

V skladu s sklepom V. Alpske konference, ki je potekala na Bledu 16. oktobra 1998, je bila ustanovljena delovna skupina, katere cilj je "opis sedanjega stanja na področju izdelave in uporabe ciljev kakovosti okolja, ki so specifični za gore". Delovna skupina naj bi na VI. Alpski konferenci predložila skupno poročilo o rezultatih in predlog o odločitvi, kako ravnati v prihodnje.

Potem ko so pogodbenice Alpske konvencije soglašale s predlogom, da prevzame predsedstvo v tej delovni skupini Nemčija, je Stalni odbor na svojem 14. zasedanju od 20. do 22. oktobra v Interlaku izdal pooblastilo za sklic delovne skupine, ki deluje po predloženem delovnem programu. Ključni poudarek pri njenem delovanju naj bi bil na temah, kot sta "vplivi prometa na okolje" in "gorski gozd".

Razen Monaka so vse pogodbenice Alpske konvencije v delovno skupino imenovala največ dva predstavnika, k udeležbi v delovni skupini pa so bili povabljeni tudi opazovalci.

Oporne točke za dejavnost delovne skupine so predstavljale obveznosti, zapisane v protokolu o gorskem gozdu in protokolu o prometu:

- Po eni strani je za uresničevanje ciljev Alpske konvencije predvidena formulacija ciljev kakovosti okolja. Prvi odstavek 16. člena tako določa, da bodo pogodbenice razvile cilje kakovosti okolja za doseg trajnostnega prometa in jih udeležile.
- Po drugi strani pa se za doseganje in uresničevanje ciljev zahtevajo pristopi, ki morajo vključiti področje politike in medijev. Tako izhaja 2. člen protokola o gorskem gozdu iz dejstva, da so cilji, ki so določeni v protokolu, pomembni tudi na drugih političnih področjih, zaradi česar je pri reševanju problematike potrebno uporabljati take pristope, ki bodo vključevali politično in medijsko področje. Protokol o gorskem gozdu v točki a) 2. člena zahteva, da temeljijo cilji kakovosti okolja na opazovanju sistema okolja.

Prevladujoč cilj, ki si ga je zastavila delovna skupina, je bil pregled obstoječih specifičnih ciljev kakovosti okolja v gorah ter njihove uporabe za izvajanje konvencije in protokolov, pri čemer je delovna skupina imela vlogo nekakšne "platforme" za osnovno obveščanje o ciljih kakovosti okolja na alpskem prostoru.

Dejavnost delovne skupine lahko delimo na šest področij, ki so med seboj logično usklajena:

- A. Predlog za enotne definicije in uporabo pojmov v okviru Alpske konvencije, ki so povezani z razpravo o ciljih kakovosti okolja (npr. cilji okoljskega delovanja, okoljski standardi, kazalci, merila za kakovost okolja).
- B. Pregled metod za določitev ciljev kakovosti okolja in izdelava metodološkega predloga o določitvi ciljev kakovosti okolja za uresničevanje Alpske konvencije.
- C. Prispevki posameznih držav o stanju na področju uporabe ciljev kakovosti okolja.
- D. Pregled obstoječih ciljev na ravni posamezne države.

- E. Analiza vrzeli pri opisu nadaljnjih področij delovanja za določitev ciljev kakovosti okolja ter izdelava predlogov za uporabo ciljev kakovosti okolja pri instrumentih okoljske politike.
- F. Izdelava in predložitev skupnega poročila (obenem gre za glavni izdelek delovne skupine), ki vsebuje predloge za delovanje v prihodnje.

1.2 Ozadje

V zvezi s konferenco Združenih narodov za okolje in razvoj leta 1992 v Rio de Janeiru je vzorčni model za trajnostni (trajno okolju prijazen) razvoj v nekaj letih postal nova paradigma okoljske in razvojne politike. V nasprotju z okoljsko politiko, ki je prevladovala doslej, poudarja ta model tesno povezanost med ekološkim, gospodarskim, družbenim in kulturnim razvojem.

Vzorčni model trajnostnega razvoja (*sustainable development*) je poleg gospodarskih in družbenih vidikov usmerjen tudi v pomanjkanje naravnih virov ter mejo vzdržljivosti (*carrying capacity*) v okolju. Cilji kakovosti okolja in pa cilji okoljskega delovanja lahko odkrijejo te dolgoročne ekološke pomanjkljivosti. Izhajajoč iz tega je razprava o vzorčnem modelu za trajnostni razvoj dala prav poseben pečat razpravam okrog ciljev kakovosti okolja.

Znanstvena in politična razprava o operacionalizaciji omenjenega vzorčnega modela je v zadnjih letih povzročila nastanek zelo raznolikih strategij za uresničevanje Agende 21. V številnih državah so izdelali nacionalne načrte o trajnostnem razvoju okolja, pripravili so programe s podobnimi cilji. V tem času sta dve tretjini vseh industrijskih držav že izdelali koncept za načrtovanje trajnostnega razvoja. Zaradi različnih pristopov pa cilji kakovosti okolja in okoljskega delovanja pogostokrat niso definirani kot taki, temveč jih lahko najdemo v teh programih in načrtih, recimo, kot določene cilje ali orientacijske vrednosti. Cilji kakovosti okolja ter cilji okoljskega delovanja se torej ne izvajajo na podlagi enotne sistematike, zato je posamezne države med seboj le težko neposredno primerjati.

V razpravi o trajnosti so cilji kakovosti okolja prevzeli pomembno funkcijo v procesu komunikacije. Cilji kakovosti okolja lahko namreč pripomorejo k temu, da se razprave v družbi osredotočajo na določene teme ter poskrbijo za transparentnost okoljskopoličnih okvirnih točk ter nujnega razvoja v prihodnosti. Cilji kakovosti okolja tako ponazarjajo, da je mogoče gospodarske in družbene cilje uresničiti le v okviru meja ekološkega obremenjevanja.

Pri vseh prizadevanjih in dejavnostih za določitev, ugotavljanje in izvajanje ciljev kakovosti okolja še vedno ni bilo v zadostni meri odgovorjeno na naslednja vprašanja:

- Kako bi lahko dosegli soglasje glede določitve ciljev kakovosti okolja, da bi bilo tako mogoče ustvariti skupno osnovo za določitev teh ciljev ?
- Kateri splošen metodološki pristop je primeren za določitev ciljev kakovosti okolja?
- Kako lahko določitev ciljev kakovosti okolja zadosti zahtevam obremenitev okolja, ki vedno pogosteje postajajo medijsko zanimiva tema in za katere je v vedno večji meri značilna globalna prepletenost?

- Kako je mogoče prilagoditi cilje kakovosti okolja regionalnim značilnostim, da bi lahko, recimo, pri posebej občutljivih ekosistemih (kot npr. alpski ekosistemi) upoštevali cilje s strožjimi merili ?
- Kako lahko postanejo cilji kakovosti okolja politično učinkoviti, tj. s pomočjo katerih postopkov (udeležbe) je mogoče doseči, da bo družba pripravljena sprejeti te cilje, kar je nujen pogoj za njihovo izvajanje?
- S pomočjo katerih političnih instrumentov in instrumentov načrtovanja je mogoče uresničiti cilje kakovosti okolja?

1.3 Splošne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati cilji kakovosti okolja

Cilji kakovosti okolja lahko družbeno in politično usmerjevalno funkcijo v procesu uresničevanje Alpske konvencije izpolnjujejo le v primeru, da najprej sami izpolnjujejo naslednje zahteve:

- **Sposobnost biti upravljan:**

Če naj bi cilji kakovosti okolja pripomogli k izvajanju protokolov, morajo biti izdatki za njihovo uresničevanje sprejemljivi, to pa še posebej velja tudi za nastale stroške. V ta namen je treba izbrati bistvene kazalce, prek katerih je mogoče kar najbolje in stroškovno ugodno prikazati stanje in razvoj doseganja ciljev.

- **Regionalizacija:**

Specifični cilji kakovosti okolja v gorah morajo upoštevati posebne ekosistemske in socialne razmere, ki so značilni za gore, kar pomeni, da preprost prenos državnih ali celo mednarodnih ciljev na hribovito področje ni vedno mogoč. Prilagajanje oziroma regionalizacija teh ciljev bi morala upoštevati naslednje ravni obravnavanja:

- regionalizacija za Alpe: cilji kakovosti okolja morajo upoštevati pogoje, značilne za alpski prostor. To so med drugim izrazito pomanjkanje površin, posledica česar je huda konkurenca pri uporabi površin. Za hribovita območja veljajo pri širjenju, odpravljanju in kopičenju škodljivih snovi specifični pogoji, pa tudi za širjenje hrupa pridejo v poštev druge zakonitosti kot v ravninskih predelih;
- regionalizacija alpskih subregij: cilje kakovosti okolja alpske subregije moramo diferencirati, kajti za te subregije so značilni različni pogoji tako v ekonomskem kakor tudi v socialno-ekonomskem smislu ;
- regionalizacija na lokalni ravni: ekosistemi so na tako majhnem prostoru lahko različni , tako da so lahko primerne natančne prilagoditve ciljev in standardov kakovosti okolja. Tako lahko za varovalne gozdove glede na njihov topografski položaj in podnebne pogoje na določeni lokaciji postavimo različne zahteve za strukturo in sestavo rastlinskih in živalskih vrst.

- **Orientiranje po najboljčutljivejših sestavnih delih alpskih ekosistemov**

Specifični cilji kakovosti okolja v gorah se ravnaajo predvsem po soodvisnosti vplivov in trenutno obstoječih razvojnih motnjah ali razvojnih potencialih. Upoštevajo najboljčutljivejše sestavne dele v alpskih ekosistemih, izhajati pa morajo iz tistega potenciala za obvladovanje

obremenjenosti, ki je danes še preostalo ekosistemom. Visoko raven občutljivosti alpskih ekosistemov lahko utemeljimo z naslednjimi ugotovitvami:

- alpski ekosistemi so na poseben način podrejeni učinkovanju naravnih vplivov, ki ogrožajo neprekinjeno zagotavljanje predvsem pomembne varovalne funkcije (npr. gorskega gozda);
- predvsem delovanje ekosistemov gorskih gozdov je že oslabiljeno zaradi vplivanja človeka (kot npr. sestava drevesnih vrst, ki niso prilagojena določenemu področju, gozdna paša, visok stalež parkljaste divjadi);
- škodljive snovi v zraku, ki so ekosistemu tuje, že desetletja prispevajo k nadaljnjemu destabiliziranju sistemov, to destabiliziranje pa se zaradi grozečih podnebnih sprememb lahko še okrepi.

1.4 Uporaba ciljev kakovosti okolja za instrumente okoljske politike

V naslednjih poglavjih bo sledila predstavitev izbranih možnih instrumentov za uresničevanje ciljev kakovosti okolja. Ti instrumenti deloma že izhajajo iz političnih usmeritev posameznih držav podpisnic. Cilji kakovosti okolja, ki kot dopolnilo gospodarskih in socialno usmerjenih ciljev označujejo zaželeno stanje okolja, so v okviru teh instrumentov namenjeni prvenstveno cilju, da bi ocenili spremembe v okolju, do katerih je že prišlo ali pa se jih pričakuje, ter da bi preverili razvojne variante v tem smislu, ali so koristne pri doseganju zaželenega stanja v okolju.

1.4.1 Cilji kakovosti okolja v načrtih in programih

Gospodarski in socialni cilji kakor tudi cilji kakovosti okolja ter vzorčni modeli so stalni sestavni deli načrtov in programov. Pogostokrat pa jih poleg obstoječe pravne zavezanosti spremlja tudi želja po prepričljivejšem izvajanju že obstoječih ciljev ali po zvestejši naravnosti na vzorčne modele, to pa povzroči, da sploh pride do uvedbe procesa načrtovanja.

Poleg stvarnih in opisnih komponent (npr. določenega popisa stanja) predstavljajo cilji kot normativne komponente zlasti merila za ocenjevanje znotraj procesov načrtovanja. Tovrstna vključenost normativnih elementov zahteva, da ni nikoli mogoče popolnoma objektivizirati procesov in rezultatov načrtovanja. Zato je toliko bolj potrebno, da se postavijo višje zahteve po - če je možno - racionalnem in čim bolj razumljivem oblikovanju procesa načrtovanja. Pregledno (in po možnosti obvezujoče) razvrščanje ciljev po pomembnosti - od nadrejenega vzorčnega modela pa vse do regionaliziranega cilja in standarda kakovosti okolja - so bistveni del procesa načrtovanja, ki je razumljiv in dosleden (JESSEL 1996).

Izhajajoč iz obstoječih vzorčnih modelov, postane konkretizacija ciljev kakovosti okolja v okviru procesov načrtovanja pomembna med drugim tudi na podlagi dejstva, da so z novim razumevanjem načrtovanja, ki je usmerjeno v izvajanje ter uporabnika, pri načrtovanju prostora in krajine postale pomembnejše ekonomske potrebe prizadetih uporabnikov zemljišč, predvsem pa druge vrste strokovnega načrtovanja.

Tako že več let poteka v večini držav pogodbenic razprava o utemeljitvi ciljev kakovosti okolja v okviru načrtovanja prostora in krajine ter drugega strokovnega načrtovanja kot

"kategoriji ocenjevalnih osnov" (SRU 1994: Tz 129 isl.), a kljub temu se cilji kakovosti okolja v praksi uporabljajo v omejenem obsegu. Tako se poleg drugih držav tudi v Nemčiji v zadnjih letih vse bolj postavlja zahteva, da se - zlasti z upoštevanjem (občinskega) načrtovanja krajine - za področje narave in krajine zagotovijo uporabna ocenjevalna merila v obliki ciljev kakovosti okolja ter ekoloških orientacijskih vrednosti, ki bi jih lahko uporabili tudi za presojo vplivov na okolje, usmerjeno v načrtovanje in projektiranje.

Kolikšen pomen je ciljem kakovosti okolja pri načrtovanju dejansko priznan, pa je v bistvu odvisno od trenutno veljavne paradigme načrtovanja. Formulacija ciljev kakovosti okolja ter preusmeritev ukrepov, ki izhajajo iz ciljev kakovosti okolja, bosta odigrala pomembno vlogo le v primeru, da so načrti kot pozitivni razvojni koncepti zastavljeni srednje- in dolgoročno, da so jih ljudje pripravljeni sprejeti ter da niso namenjeni samo trenutnemu obvladanju krizne situacije (prim. SRU 1996b: Tz. 68).

1.4.2 Cilji/ standardi kakovosti okolja pri presoji vplivov na okolje (PVO)

Presoja vplivov na okolje (PVO) je instrument varstva okolja, ki ugotavlja, opisuje in vrednoti vplivanje določenih dejavnosti (postavitve in obratovanje tehničnih naprav, izvedba projektov in izdelava načrtov¹) na človeka, živali, rastline, tla, zrak, podnebje in krajino (vključno z vsakokratnim medsebojnim vplivanjem, pri čemer se upoštevajo stvarne in kulturne dobrine). Posamezni rezultati vrednotenja se upoštevajo pri odločanju o dopustnosti ali izvajanju določene dejavnosti v okolju.

Da bi lahko ovrednotili posledice dejavnosti na okolje ter rezultate iz tega upoštevali pri postopku odločanja, potrebujejo organi, ki so pristojni za postopek, ustrezna merila za vrednotenje. Zakonski predpisi pa za vrednotenje pogostokrat niso v pomoč v zadostnem obsegu. Pri ponazoritvi meril za ocenjevanje vplivov imajo bistveno vlogo cilji kakovosti okolja, predvsem pa tudi standardi kakovosti okolja, katerih namen je oceniti, ali in v kolikšni meri lahko ocenjene dejavnosti povzročijo znatna ali trajna odstopanja od dejanskega stanja kakor tudi od načrtovanega oziroma pričakovanega stanja. S tem lahko prispevajo tudi k standardizaciji PVO v državah, ki so podpisale Alpsko konvencijo.

Zaradi njegove velike ekološke občutljivosti veljajo za alpski prostor pri presojanju vplivov na okolje posebne zahteve. TAPPEINER je s sodelavci (1998) te zahteve konkretiziral na podlagi dosedanjih izkušenj s PVO v alpskem prostoru, pri čemer je poudaril, da je treba oceno o nujnosti izvedbe PVO vrednotiti na podlagi drugih meril, kot so tista, ki se uporabljajo pri ravninskih predelih. Tako se na podlagi tega dejstva po eni strani zahteva razširitev seznamov projektov, za katere je obvezna presoja vplivov na okolje, kajti seznam projektov so v zakonodaji s področja PVO posameznih alpskih držav zaenkrat obsegali le manjše število projektnih tipov, specifičnih za alpski prostor (p.t.).

Po drugi strani pa PVO, ki upošteva specifične razmere alpskega prostora, zahteva določitev drugih (za gorske predele specifičnih) mejnih in orientacijskih vrednosti (npr. uredba, ki

---

¹ Odkar je Evropska komisija predlagala direktivo za strateško presojo okolja na programski ravni, potekajo zelo intenzivne razprave o uvedbi "načrta za PVO" na celotnem evropskem prostoru. Trenutno je bilo glede tega izoblikovano skupno stališče Sveta v povezavi z izdajo direktive Evropskega parlamenta in Sveta o preverjanju učinkov določenih načrtov in programov na okolje z dne 20.3.2000, ki ga bo predvidoma do konca leta 2000 obravnaval Evropski parlament, nato pa bo za države članice Evropske unije sprejet v obliki direktive, pri čemer bo za uresničitev obveznosti določen triletni rok. (FELDMANN 2000: 110).

določa velikost površine v m², ko postane izvajanje PVO obvezno, ali najmanjše število postelj, ko mora podjetje z nastanitvenimi zmogljivostmi opraviti PVO).

Določitev ciljev kakovosti okolja in še posebej standardov kakovosti okolja, ki so specifični za Alpe, bi lahko oz. naj bi še dodatno pripomogla k temu, da bi se pri izvajanju postopkov PVO predvsem na strani učinkovanja upoštevala posebna ekološka občutljivost alpskega prostora.

1.4.3 Cilji kakovosti okolja za konkretizacijo ciljev upravljanja in kot ocenjevalne reference za ekološke bilance v okviru okoljevarstvenega pregleda

Cilji kakovosti okolja in okoljskega delovanja so lahko pomembna orientacija za izpeljavo okoljskih ciljev v podjetju. V tem oziru so le-ti pomembni tudi pri vzpostavitvi in izvajanju sistemov okoljskega menedžmenta, ki ustrezajo določbam uredbe EU o okoljevarstvenem pregledu. V skladu s 3. členom te uredbe mora podjetje "na najvišji ustrezni ravni upravljanja določiti na podlagi rezultatov okoljevarstvenega pregleda v podjetju cilje, ki so usmerjeni v stalno izboljševanje varstva okolja in okoljski program po potrebi spremenijo tako, da je mogoče te cilje uresničiti na določenem področju"².

Cilji kakovosti okolja podpirajo podjetja v okviru okoljevarstvenega pregleda EU pri vrednotenju njihovega vpliva na okolje. Cilji podjetja se pri tem odločilno ravna po stanju imisij na regionalni oziroma lokalni ravni in po obravnavanih ciljnih kakovosti okolja, ki so prilagojeni regijam.

Ekološka bilanca je metoda, s pomočjo katere lahko ovrednotimo potencialne vplive na okolje, ki so povezani z določenim izdelkom ali storitvijo. Izdelava bilance se pri tem osredotoča v glavnem na tokove materiala in energije. Zahteve, ki jih je treba izpolniti za sestavo ekoloških bilanc proizvodov, določa okoljski certifikat DIN EN ISO 14040 "Okoljski menedžment - ekološka bilanca proizvodov: načela in splošne zahteve" (1997), na podlagi katerega vsebuje izdelava ekološke bilance naslednje vmesne stopnje:

- pregled stvarne bilance relevantnih tokov inputov in outputov v sistemu,
- presoja potencialnih vplivov na okolje, ki so povezani z omenjenimi inputi in outputi, ter
- ovrednotenje rezultatov stvarne bilance in ocena učinkovanja glede na cilje ekološke bilance.

Enotnih postopkov in splošno zavezujočih konceptov v ta namen doslej ni bilo na voljo. Razvoj zelo različnih metodoloških pristopov v preteklih letih je povzročil, da so iz ekoloških bilanc razvidni rezultati, ki so razumljivi ali primerljivi le v omejenem obsegu (prim. SRU 1996a: TZ.159). V primeru, da so za določen prostor na voljo enotno veljavni cilji kakovosti okolja, lahko le-ti v zvezi s tem pripomorejo predvsem k rešitvi problema vrednotenja ter primerljivosti rezultatov vrednotenja.

---

² Izhajajoč iz postopka za okoljevarstveni pregled načrtujejo pri Omrežju občin "Povezanost v Alpah" postopno vzpostavitev sistemov za upravljanje z okoljem. Z ekološko bilanco, ki je povezana s tem, bi postali merljivi rezultati vseh nalog, ki jih izvajajo v okviru dejavnosti Omrežja občin.

1.4.4 Cilji kakovosti okolja kot pomoč pri plačevanju storitev javnega pomena v kmetijstvu in gozdarstvu

Kmetijstvo in gozdarstvo se od številnih drugih gospodarskih panog razlikujeta po tem, da je zanju značilen posebej tesen odnos obojestranskega vplivanja do narave in krajine. Poleg proizvodnih storitev prevzemata tako kmetijstvo kot gozdarstvo glede na lokacijo in gospodarjenje tudi storitve, ki so javnega pomena. Vedno večje število zahtev po zagotavljanju tovrstnih tržnih ekoloških in socialnih storitev pa lahko otežuje proizvodnjo tržnih kmetijskih in gozdarskih storitev.

Pri vprašanju primerne plačila storitev javnega pomena pa se pojavi problem razločevanja med neplačanimi ekološkimi in socialnimi storitvami ter plačanimi storitvami. Tako jasna razmejitev predpostavlja dodelitev in specificiranje pravic do razpolaganja z viri (pravica do uporabe in lastninska pravica) (prim. SRU 1996b: Tz. 237), ki pa so v posameznih državah različno urejene.

Razprava o potrebnem plačevanju odškodnine za omejitev rabe ali zahteve po gospodarjenju, katerih cilj je ohranjanje učinkovitosti in funkcijske sposobnosti ekosistemov ter socialnih sistemov, je v posameznih pogodbenicah zaznamovana z določitvami obveznosti v okoljski, kmetijski, gozdni in / ali gozdarski zakonodaji.

V protokolih o varstvu narave, urejanju prostora in gorskega gozda so navedena opozorila o nujnosti finančnih nadomestil za storitve javnega pomena na kmetijskem in gozdarskem področju. Tako protokol o gorskem gozdu v 11. členu določa, da je potrebno za ekološke in socialne storitve zagotoviti finančno nadomestilo v primeru, ko storitve presegajo z zakonom določene obveznosti. Ta določba pa ne rešuje problema, da jasna razmejitev med plačanimi in neplačanimi storitvami na podlagi nacionalne zakonodaje praviloma ni možna.

Osnova za plačevanje storitev javnega pomena mora biti urejena tako, da jo je mogoče operacionalizirati in nadzorovati s pomočjo jasno definiranih meril. Priporočljivo je, da se v ta namen izdela pozitiven seznam, ki bo po eni strani vseboval cilje, ki jih je treba uresničiti, po drugi strani pa storitve, ki so vredne plačila (prim. SRU 1996b: Tz. 239). Oblikovanju regionaliziranih ciljev in standardov kakovosti okolja moramo v zvezi s tem pripisati izreden pomen.

1.4.5 Cilji kakovosti okolja za usmerjanje razvojnih procesov na regionalni ali občinski ravni

Poleg uporabe ciljev in standardov kakovosti okolja, vezanih na postopke in predstavljenih v poglavjih od 1.4.1 do 1.4.3, se lahko cilji kakovosti okolja uporabljajo tudi za vodenje in oblikovanje regionalnih in občinskih razvojnih procesov. Postanejo lahko sestavni del političnih programov ali pa se, recimo, v okviru procesov, izhajajočih iz AGENDE 21, uporabljajo za vrednotenje splošnih razvojnih tendenc v določeni regiji ali občini, ki jih s konkretnim načrtovanjem ali postopki sicer ni mogoče povezati, je pa nanje vendarle mogoče dejavno vplivati (npr. z lobiranjem ali oglaševanjem).

2 DEFINICIJE

2.1 Razlaga

Za trenutno razpravo o ciljih je značilna raznolikost pojmov, kar otežuje medsebojno sporazumevanje. Zmedo ustvarja predvsem dejstvo, da se za pojme, kot so "cilji kakovosti okolja", "okoljski cilji", "cilji okoljskega delovanja", "merila kakovosti okolja", "standardi kakovosti okolja", "cilji zmanjševanja količine", "smernice", "okoljski kazalci" itd., uporabljajo sinonimi ali pa pojmi niso razmejeni natančno. Pogosto so definirani nejasno in nakazujejo razlage in interese, značilne za stroko ali pa vse tiste, ki sodelujejo v tej razpravi.

Za sistematično razpravo torej potrebujemo natančne in enotne definicije. Predlagamo, da se za Alpsko konvencijo in njene protokole uporabljajo v nadaljevanju predstavljene definicije in razlage. Definiciji za termina "cilj kakovosti okolja" in "standard kakovosti okolja" izhajata iz prometnega protokola (2. člen). V primeru "okoljskih kazalcev" je bila izbrana drugačna definicija.

Pojme, ki so definirani v poglavju 2.2, lahko uvrstimo v hierarhični ciljni sistem (za konkretizacijo formulacij ciljev v obliki posameznih stopenj) (gl. sliko 1).

Slika 1: Hierarhični ciljni sistem

Pojem "vzorčnega modela" pomeni splošne in v smislu dolgoročne perspektive oblikovane predstave in strategije za cilje okoljske politike. Z ozirom na to so v obliki ciljev kakovosti okolja določene natančne zahteve, ki se nanašajo na varstvo dobrin, v obliki ciljev okoljskega delovanja pa zahteve, ki se nanašajo na vire. Cilji kakovosti okolja in cilji okoljskega delovanja tako predstavljajo drugo hierarhično raven.

V idealnem primeru bi morali biti cilji okoljskega delovanja oblikovani iz ciljev kakovosti okolja za ustrezne varovane dobrine (npr. zdravje ljudi, ekosisteme). V tem primeru ponazarjajo zahteve, ki so potrebne za doseganje posameznih ciljev kakovosti okolja.

Da bi lahko ocenili, katero stopnjo so dosegli cilji kakovosti okolja in katero cilji okoljskega delovanja, potrebujemo ustrezne kazalce, ki se določajo na podlagi meril (znanstveno ali strokovno ugotovljenim pragom delovanja, kritičnimi stopnjami vnašanja snovi itd.). Kazalci za stanje v okolju so tiste dimenzije, na podlagi katerih je mogoče ovrednotiti stanje v okolju (npr. delež poškodovanih dreves v drevesnem sestoju ali vrednost pH v tleh kot mera za stopnjo okisanja tal). Kazalci obremenitev označujejo v agregirani obliki vrsto in velikost trenutnih vplivov, nadzorovanih vnosov v okolje ali tudi obremenitev za okolje (npr. oblika gospodarjenja z gozdom, skupna obremenitev z emisijami škodljivih snovi).

V procesu političnega razmisleka izvirajo iz kazalcev stanja standardi kakovosti okolja, ki se nanašajo na varovane dobrine, iz kazalcev obremenitev pa okoljski standardi, ki se nanašajo na vire (npr. standardi za emisije). Končno pa so določeni in izpeljani še dodatni okoljskopolitični ukrepi, ki so nujni za ohranjanje okoljskih standardov ter za doseganje ciljev kakovosti okolja in okoljskega delovanja. Te ukrepe je mogoče jasno definirati na podlagi kazalcev ukrepov in monitoringa ter evidentirati njihovo delovanje.

2.2 Definicije

Vzorčni model

Vzorčni modeli so splošne ter z dolgoročno perspektivo oblikovane ciljne predstave in strategije za okoljsko politiko. Imajo široko strokovno in družbeno podporo, sprejeti pa bi morali biti na najvišji ravni odločanja. Vzorčni modeli so lahko oblikovani tudi normativno.

Primer: vzorčni model "trajnostnega razvoja" /*sustainable development*/ je po zaključku konference o okolju in razvoju v Rio de Janeiru leta 1992 postal nova paradigma mednarodne okoljske in razvojne politike, zaznamoval pa je tudi razpravo o izvajanju Alpske konvencije.

Cilji kakovosti okolja

Cilji, ki opisujejo želeno stanje v okolju, pri čemer upoštevajo ekosistemske povezave. Če je potrebno, določajo stvarno, prostorsko in časovno določene kakovosti varovanih dobrin, ki jih je potrebno stalno aktualizirati.

Primer: cilj kakovosti okolja o varstvu podnebja, ki je opredeljen na mednarodni ravni, se glasi: "Stabiliziranje koncentracije toplogrednih plinov v atmosferi na taki ravni, ki preprečuje motnje v podnebnem sistemu".

Cilji okoljskega delovanja

Cilji okoljskega delovanja opisujejo potrebne ukrepe za prilagajanje trenutnega stanja predvidenemu stanju.

Primer: da bi bilo mogoče doseči cilj kakovosti okolja za stabiliziranje podnebja, se uporablja cilj okoljskega delovanja za "zmanjšanje emisij CO₂ v industrijskih državah za 80 % do leta 2050".

Merila učinkovanja

Merila učinkovanja označujejo vrsto in obseg vplivov na varovane dobrine. V povezavi s kazalci so lahko namenjeni oblikovanju standardom kakovosti okolja.

Primer: prag delovanja številnih škodljivih snovi se določa s t.i. kritičnimi obremenitvami v ekosistemih - critical loads

Kazalci

Kazalci so merjene, izračunane, zabeležene ali izpeljane karakteristike, ki so namenjene za opis ali vrednotenje dejanskega stanja ali kompleksnega sistema.

Pogosto razlikujemo med kazalci obremenitev, stanja in ukrepov.

Primer: "hitrost spreminjanja globalne temperature zraka" velja kot kazalec stanja, "letni ekvivalenti ogljikovega dioksida emisije toplogrednih plinov v posameznih državah" kot kazalec obremenitve, primer kazalca ukrepov pa je "gibanje davkov na energijo".

Za primerjavo navajamo definicijo "okoljskih kazalcev" v prometnem protokolu (2. člen): "Okoljski kazalci merijo ali ocenjujejo stanje obremenitve okolja, diagnosticirajo obstoječe obremenitve okolja in prispevajo k prognozi trendov obremenjevanja okolja."

Standardi kakovosti okolja

Standardi kakovosti okolja so konkretna ocenjevalna merila za doseganje ciljev kakovosti okolja. Za določene parametre določajo želene rezultate, postopek merjenja ali okvirne pogoje.

Primer: porazdelitev drevesnih vrst, ki ustreza določenemu področju, se sklada z rezultati rastlinsko-sociološkega kartiranja ter kartografiranja.

Ugotovitve, ki se nanašajo na vire, so označene kot emisijski standardi.

Mejne vrednosti

Mejne vrednosti so kvantitativni okoljski standardi, ki so pravno zavezujoči in jih je treba upoštevati.

Primer: mejne vrednosti so, recimo, zakonsko določene mejne vrednosti za imisije hrupa v posamezni državi.

Orientacijske vrednosti

Orientacijske vrednosti so priporočene vrednosti, za katere si je potrebno prizadevati in ki jih je mogoče določiti na ozemlju posamezne države ali drugje. Za njihovo uresničevanje obstaja določena pravica do prostega preudarka.

Primer: orientacijske vrednosti so v učinkovanje usmerjene določene dozorne vrednosti, ki jih komisije strokovnjakov priporočajo za varstvo zdravja ljudi pred sevanjem.

3 OBSTOJEČI CILJI KAKOVOSTI OKOLJA IN CILJI DELOVANJA V ALPSKI KONVENCIJI IN PROTOKOLIH

Alpska konvencija in protokoli, ki ji pripadajo, vsebujejo številne formulacije ciljev, ki so obvezujoče za države podpisnice. Sestavljene in razvrščene so tako s tematsko-vsebinskega kakor tudi hierarhičnega vidika (prim. priloga 1), rezultat tega pa je razviden v prilogi kot tabela. Pri protokolih, ki še niso bili sprejeti in podpisani, temelji pregled formulacij na najnovejših osnutkih teh protokolov. Rezultate jezikovno usklajenih besedil protokolov ni bilo mogoče več upoštevati.

Cilji okvirne konvencije (2. člen splošnih obveznosti), ki predstavljajo nekakšno ogrodje za protokole, ki jih je treba pripraviti, in s tem osnovo za izvajanje Alpske konvencije, ustrezajo višji ravni razčlenitve kot "glavni cilji", navedeni v tabelah 1 do 14 (priloga 1). Pojem glavnega cilja moramo v tem primeru razumeti kot nadrejeni in skupni cilja in ga ne smemo enačiti s pojmom vzorčnega modela. Glavne cilje bodo dopolnjevali vsi cilji, ki se pojavljajo v protokolih o raziskovalni dejavnosti in sistematičnem opazovanju (prim. tabelo 13, priloga 1) kakor tudi o mednarodnem sodelovanju (prim. tabelo 14, priloga 1).

Glavnim ciljem so bili nato kot "delni cilji" tematsko dodeljeni cilji kakovosti okolja in cilji okoljskega delovanja, kot so določeni v posameznih protokolih. Vsak delni cilj dopolnjuje v oklepaju podatek, iz katerega protokola in člena le-ta izvira. Pri tem se uporabljajo naslednje okrajšave:

BL:	hribovsko kmetijstvo	BS:	varstvo tal
BW:	gorski gozd	E:	energija
NL:	varstvo narave in urejanje krajine	RA:	urejanje prostora in trajnostni razvoj
T:	turizem	VE:	promet (stanje: 26.4. 2000)

Po dodelitvi delnih ciljev glavnim ciljem in po tematski razvrstitvi delnih ciljev v posamezne skupine so bili le-ti razdeljeni po kategorijah kot cilji kakovosti okolja (UQZ) ali cilji okoljskega delovanja (HZ). Ta kategorizacija temelji na definicijah o ciljih kakovosti okolja in ciljih okoljskega delovanja, navedenih v 2. poglavju. V skupino ciljev okoljskega delovanja so bile zajete vse formulacije ciljev, ki se nanašajo na spremembe vplivnih dejavnikov ali tudi na neposrednega vplivnega dejavnika, tj. človeka kot porabnika in oblikovalca krajine. V pregled so bili vključeni tudi cilji delovanja, ki jih lahko umestimo na socialno-ekonomsko področje. Standardi kakovosti okolja niso določeni v nobenem protokolu.

Sami cilji delovanja, ki so navedeni v protokolih, so različno konkretni. Tako so nekateri cilji delovanja oblikovani le na ravni splošnih priporočil za delovanje, medtem ko so drugi močno usmerjeni v izvajanje ukrepov.

V celotnem pregledu jasno prevladujejo cilji delovanja. Cilji kakovosti okolja so bili oblikovani predvsem takrat, ko so bili za glavne cilje, ki se nanašajo na varovane dobrine, izdelani lastni protokoli (npr.: varstvo tal ali gorski gozd). Zaradi tega je značilno, da so ciljni sistemi tako nepopolni predvsem v primeru varovanih dobrin, kot sta zrak in voda, za katere tematski protokoli še niso bili izdelani:

Samo dva splošna cilja kakovosti okolja v protokolu o energiji lahko uvrstimo k tematskemu področju "gospodarjenja z vodami", nanašata pa se na neškodljivo izrabo vodne energije. Cilji o drugih vplivnih dejavnikih, kot so imisije škodljivih in hranilnih snovi, urejanje voda, prostoročasne dejavnosti itd., niso bili obravnavani. Cilje kakovosti okolja in cilje okoljskega delovanja

o ohranjanju čistega zraka, ki jih omenjajo različni protokoli (promet - VE, gorski gozd BW, energija - E, varstvo tal - BS), bi bilo potrebno konkretizirati.

Manj konkretne so formulacije ciljev tudi za področji varstva narave in urejanja krajine, natančneje izdiferencirane samo za področji gorskega gozda in varstva tal, za kateri so bili izdelani lastni protokoli. Drugi tipi biotopov (npr. gorski pratravniki, gorska jezera), ki so pomembni za alpsko območje, doslej niso bili upoštevani.

Družbenokulturni glavni cilji in glavni cilji, ki se nanašajo na rabo in načrtovanje, so v glavnem utemeljeni s cilji, ki se nanašajo na delovanje.

Protokol o prebivalstvu in kulturi sicer še ni na voljo, a vsi doslej izdelani protokoli se nanašajo prav na ta glavni cilj. Delni cilji (izključno cilji delovanja) se po eni strani navezujejo na neposredno zaščito prebivalcev Alp in njihovo eksistenčno osnovo, po drugi strani pa na vpliv človeka in družbe za uresničevanje ciljev, ki so omenjeni v protokolih in Alpski konvenciji. Tako lahko npr. izobraževanje in dodatno usposabljanje oziroma obveščanje prebivalcev koristno deluje na vse cilje Alpske konvencije. Pretežno nekonkretni cilji delovanja se v protokolih nanašajo predvsem na teme, kot so:

- zagotavljanje eksistenčne osnove in osnovne oskrbe,
- zaščita pred naravnimi nesrečami in nevarnostmi,
- spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti in sodelovanja prebivalcev,
- spodbujanje izobraževanja in nadaljnjega usposabljanja,
- finančna nadomestila za storitve javnega pomena in
- uporaba načela odgovornosti povzročitelja za škodo.

Samostojen protokol o prebivalstvu in kulturi bi lahko natančneje ponazoril doslej oblikovane cilje. Poleg tega bi lahko tak protokol prispeval k oblikovanju regionalnih ciljev kakovosti okolja, pri čemer bi izhajal iz socialno-kulturnih kakor tudi regionalno- oziroma lokalnopolitičnih značilnosti posameznih regij znotraj alpskega prostora, te pa bi bilo nato mogoče na regionalni ravni tudi izvajati politično ustrezno.

Urejanje prostora kot pomemben element usmerjanja za trajnostni razvoj obravnava poseben protokol. Z izdelavo načrtov in programov v smislu Alpske konvencije ter z razvojem in preverjanjem postopkov za presojo vplivov, ki ga imajo na okolje projekti in načrti, bi morali biti cilji Alpske konvencije preneseni na področje urejanja prostora v posameznih državah podpisnicah, to pa bi lahko bil prvi korak k uresničevanju Alpske konvencije.

Smernice za vsebine načrtov in programov ponujajo pri tem predvsem protokoli, ki se nanašajo na varstvo posamezne dobrine (varstvo narave in urejanje krajine - NL, gorski gozd - BW, varstvo tal - BS). Zaradi tega nastajajo pomanjkljivosti, še posebej na področju varstva voda in ohranjanja čistega zraka.

Tabela 1 predstavlja v obliki povzetka pregled glavnih ciljev in našteva tiste protokole, iz katerih so bili navedeni tisti delni cilji, ki so omenjeni v prilogi . Predvsem za glavne cilje 1 (prebivalstvo in kultura), 5 (varstvo narave in urejanje krajine), 12 (urejanje prostora), 13 (raziskovanje in sistematično opazovanje) in 14 (mednarodno sodelovanje) so v več posameznih protokolih opisane različne formulacije ciljev.

Tab. 1: Cilji kakovosti okolja in cilji okoljskega delovanja v Alpski konvenciji in njenih protokolih – povzetek

Glavni cilji		Delni cilji iz protokolov	HZ	UQZ
Družbeno-kulturno usmerjeni glavni cilji				
Glavni cilj 1	Prebivalstvo in kultura	Delni cilji iz vseh protokolov	X	-
Glavni cilji, ki se nanašajo na varovane dobrine				
Glavni cilj 2	Ohranjanje čistega zraka	Delni cilji iz VE, E, BW, BS	X	X
Glavni cilj 3	Varstvo tal	Delni cilji iz BS und BW	X	X
Glavni cilj 4	Gospodarjenje z vodami	Delni cilji iz E	-	X
Glavni cilj 5	Varstvo narave in urejanje krajine	Delni cilji iz NL, VE, RA, E, BL	X	X
Glavni cilj 6	Gorski gozd	Delni cilji iz BW, BL, BS	X	X
Glavni cilji, ki se nanašajo na rabo				
Glavni cilj 7	Hribovsko kmetijstvo	Delni cilji iz BL, BS	X	X
Glavni cilj 8	Turizem in prosti čas	Delni cilji iz T, VE	X	-
Glavni cilj 9	Promet	Delni cilji iz VE, T	X	-
Glavni cilj 10	Energija	Delni cilji iz E	X	X
Glavni cilj 11	Gospodarjenje z odpadki	Delni cilji iz BS	X	-
Glavni cilji, ki se nanašajo na načrtovanje				
Glavni cilj 12	Prostorsko načrtovanje	Delni cilji iz RA, VE, NL, BW, BS, E	X	-
Glavni cilj 13	Raziskovanje in sistematično opazovanje	Delni cilji iz vseh protokolov	X	-
Glavni cilj 14	Mednarodno sodelovanje	Delni cilji iz vseh protokolov	X	-
HZ = cilj delovanja UQZ = cilj kakovosti okolja				

4 METODOLOŠKI PRISTOPI ZA IZPELJEVANJE, OBLIKOVANJE, DOLOČANJE IN URESNIČEVANJE CILJEV KAKOVOSTI OKOLJA

Prav zaradi dejstva, da gre pri ciljih kakovosti okolja, kot je bilo pojasnjeno v poglavju 1.4.1, za normativna, tj. praviloma tista ocenjevalna merila, ki se jih ne da objektivirati, bi morala ponazoritev teh ciljev (izhajajoč iz obstoječih vzorčnih modelov) temeljiti na razumljivi metodološki zasnovi. Vendar pa številni cilji in standardi kakovosti okolja, o katerih danes teče razprava, niso bili izpeljani na razumljiv način ali niso bili znanstveno-metodološko utemeljeni. Nasprotno gre pogostokrat za rezultate, ki niso najbolj razumljivi in so včasih močno politično motivirani.

Transparentnost izpeljave ciljev pa je nujen pogoj tako za razumljivost in sprejem ciljev kot tudi za njihovo stalno aktualiziranje. Zdi se, da je bistveno pojasniti predvsem vprašanje, ali posamezen cilj ali standard kakovosti okolja temelji na znanstvenih osnovah (prim. pristope v poglavjih od 4.1 do 4.3) ali pa vsebujejo le-te politično ali družbeno dimenzijo (prim. poglavje 4).

Za usmerjeno vključevanje ciljev kakovosti okolja v racionalno in na Alpe naravnano okoljsko politiko so za njihovo oblikovanje, določitev in uresničevanje predlagali naslednje korake, ki se izmenično ponavljajo:

1. popis obstoječih okoljskih problemov in na okolje nanašajočih se razvojnih potencialov prizadetih varovanih dobrin ter razmerij vplivanja (dejansko stanje),
2. zbiranje in strukturiranje obstoječih izjav o ciljih (želeno stanje),
3. presoja ciljev in dopolnjevanje (primerjava med dejanskim in želenim stanjem),
4. določitev ciljev in tematskih področij po vrstnem redu,
5. izpeljevanje ciljev okoljskega delovanja, standardov kakovosti okolja in ukrepov,
6. izvajanje ukrepov,
7. nadzorovanje izvajanja ukrepov in doseganje ciljev (monitoring),
8. če je potrebno, ponovno oblikovanje ciljev.

V nadaljevanju bodo v obliki zgledov predstavljeni in obravnavani različni metodološki pristopi za utemeljitev, oblikovanje in uresničevanje ciljev kakovosti okolja. V okviru delovne skupine so intenzivno razpravljali predvsem o (znanstvenem) pristopu za izoblikovanje snovnih ciljev in standardov kakovosti okolja, kot je koncept kritičnih obremenitev. Vedno znova je bilo slišati opozorila o tem, da je treba cilje za določitev zaželenih krajinskih in ekosistemskih struktur formulirati razumljivo¹. Delovne skupine so se intenzivno ukvarjale tudi z izpeljavo formulacij za cilje, pri čemer so sodelovale občine v okviru Omrežja občin "Povezanost v Alpah".

---

¹ Oporne točke in spodbude za razpravo o izoblikovanju ciljev kakovosti za krajino (in njeno opremljenost) lahko pričakujemo od osnutka evropske konvencije o krajinah, ki je namenjena spodbujanju varstva in načrtovanja krajin ter upravljanja z njimi ter organiziranju sodelovanja na evropski ravni pri vprašanjih, ki se nanašajo na krajino (3. člen). Konvencija v členu 1c definira cilje kakovosti za krajino kot tista pričakovanja, ki jih javnost zahteva pri lastnostih krajine, ki jih obdaja. V 6. členu se države članice zavezujejo, da bodo opisale značilnosti in vrednote krajin na njihovem državnem ozemlju kakor tudi dinamiko in sile, ki povzročajo spremembe v krajinah (člen 6c), ter oblikovale cilje kakovosti krajine (člen 6d). Nujno je, da pri formuliranju ciljev sodeluje prebivalstvo, kar je posebnega pomena.

4.1 Koncept kritičnih ravni (*critical levels*) in kritičnih obremenitev (*critical loads*): izpeljava ciljev kakovosti okolja glede na obremenitve ekosistemov s snovmi

Kritične obremenitve so kvantitativne ocene depozitov ene ali več snovi, katere škodljivi vplivi, kolikor je danes znano, ne učinkujejo na določene občutljive elemente okolja (struktura ali funkcije občutljivih ekosistemov). Temeljijo na empirično ugotovljenih vrednostih ali na talno-kemični bilanci mas s predpostavko, da bodo pri tem ravnotežja dolgoročna. Določanje kritičnih obremenitev temelji na osnovni domnevi, da bi smela biti stopnja dolgoročnega vnašanja snovi ravno še toliko visoka, kolikor je to še sprejemljivo za notranje procese v ekosistemu, ki lahko vnašanje snovi preprečujejo, kopičijo ali sprejmejo ali pa v neoporečni količini izločajo iz sistema (UBA 1996, BECKER 1999). Za kontrolni kazalec se v ta namen uporabljata sestava snovi in status kislin pri raztapljanju tal. Kritične obremenitve so določene specifično za ekosistem in posamezno lokacijo.

S pojmom kritičnih ravni razumemo kritične vsebnosti škodljivih snovi v ozračju. Če prekoračijo dopustno mejo, lahko po danes znanih podatkih neposredno škodljivo vplivajo na sprejemnike (receptorje), kot so ljudje, rastline, ekosistemi ali snovi. Kritične ravni so določene kot vsebnosti, ki jim je bila po določenem času postavljena srednja vrednost (SO_2 , NO_x in NH_3), ali pa kot vsebnosti nad določeno mejno vrednostjo (za ozon: *accumulation over a threshold of 40 ppb* = AOT40; enota $\text{ppb} \cdot \text{h}$), in sicer posebej za različne tipe sprejemnikov (npr. poljščine ali gozd) (prim. SPRANGER 1992: 6 in KÖBLE idr. 1997: 7).

Vrednosti za kritične obremenitve in kritične ravni se stalno "revidirajo" in se ravna po aktualnih spoznanjih oz. danes znanih podatkih. Razmišljajo pa tudi o vsebinski razširitvi tega koncepta na druge skupine škodljivih snovi, kot so, recimo, težke kovine in persistentne organske snovi. Zaradi pozitivnih izkušenj, ki so se pokazale pri uporabi koncepta kritičnih obremenitev, so prav tako začeli razmišljati o tem, da bi prek snovi prišli do določitve mejnih ekoloških obremenitev za vnašanje snovi v strukturo narave in krajine. V zvezi s tem so predlagali pojem "kritičnih strukturnih sprememb" (*critical structural changes*, SRU 1994).

Kritične obremenitve in kritične ravni so merila učinkovanja, ki so osnova za določanje ciljev kakovosti okolja (npr. upoštevanje kritičnih obremenitev in ravni). Za izvajanje ciljev kakovosti okolja lahko kritične obremenitve in ravni v prostorski diferenciaciji primerjamo z aktualnimi obremenitvami v zraku (depoziti/ vsebnostmi imisij). Iz prekoračenih vrednosti za kritične obremenitve in ravni lahko potem izpeljemo prostorsko diferencirane cilje okoljskega delovanja (in ukrepe za ohranjanje čistega zraka kakor tudi določitev njihove prioritete).

Pristop, ki je usmerjen v zmanjševanje imisij s pomočjo kritičnih obremenitev in ravni, smiselno dopolnjuje pristop za zmanjševanje emisij (mejne vrednosti za emisije, stanje tehnologije) v skupni koncept za ohranjanje čistega zraka in za varstvo ekosistema, ki zaradi svoje učinkovitosti presega enotno definirane omejitve emisij.

Kot dopolnitev k meritvam imisij ter depozitov za ugotavljanje trenutne obremenitve zraka se v praksi (med drugim v okviru t.i. "*Integrated Assessment Modelling*" h Konvenciji ZN/ ECE o čezmejnem onesnaževanju zraka na velike razdalje) izvajajo tudi modeliranja na podlagi podatkov o emisijah. Cilj teh modeliranj pa je izračunati podatke imisij in depozitov v preteklih letih na večji površini kakor tudi oceniti, v kolikšnem obsegu zmanjševanje emisij

konkretno vpliva na ohranjanje ali prekoračitev praga delovanja (prekoračitev kritičnih obremenitev in ravni) na področjih emisij s pomočjo "emisijskih scenarijev".

Koncept o kritičnih obremenitvah in ravneh lahko velja kot sedaj že klasičen primer za to, kako lahko naravoslovno utemeljena ocena procesa vplivanja služi kot osnova za politična pogajanja: kartiranje kritičnih obremenitev in ravni je postala pomembna osnova za evropsko politiko ohranjanja čistega zraka, predvsem pa v okviru "Konvencije ZN/ ECE o čezmejnem onesnaževanju zraka na velike razdalje" (Konvencija LRTAP iz leta 1979). Zmanjšanje prekoračitve kritičnih obremenitev velja v več protokolih kot osnova za dogovore o zmanjševanju škodljivih vplivov.

Za alpski prostor so bili doslej v okviru konvencije ECE izdelani zemljevidi o prekoračitvah obremenitev v manjšem merilu, pri čemer je cilj opazovanje vseevropske situacije. Za lokalno ali tudi regionalno diferencirano izpeljevanje ciljev kakovosti okolja in delovanja okolja bi bil potreben opis zemljevidov o prekoračitvah obremenitev, ki bi bil prostorsko bolj diferencirana. Določanje obremenitev z emisijami in depoziti na podlagi podatkov o emisiji je na alpskem prostoru povezano s precejšnjimi metodološkimi težavami, kajti specifične procese širjenja snovi je mogoče na alpskem prostoru le težko oblikovati.

4.2 Izpeljava ciljev kakovosti okolja za živalske in rastlinske vrste ter biotope

Pri oblikovanju ciljev varstva živalskih in rastlinskih vrst ter biotopov je treba upoštevati naslednje nadrejene in zavezujoče ciljne sisteme, ki temeljijo na mednarodnih konvencijah in nacionalni zakonodaji o varstvu živalskih in rastlinskih vrst ter življenjskih združb:

- Bernska konvencija (preambula, 1. in 2. člen),
- Bonška konvencija (od 1. do 5. člena) ter v zvezi s tem Sporazum o ohranitvi netopirjev v Evropi (1. do 3. člen),
- Konvencija o biološki raznovrstnosti (preambula, 1. in 2. člen),
- direktiva Evropske komisije o varstvu flore, favne in habitatov (1. do 3. člen),
- zakonodaja posameznih držav za področje varstva narave in
- Alpska konvencija.

Dva pomembna cilja, ki ju v navedenih pravnih podlagah vedno znova omenjajo, sta:

- 1 ohranitev raznovrstnosti rastlinskih in živalskih vrst na velikih površinah, ki se nanaša veljavne pravne podlage, ter
- 2 ohranitev raznovrstnosti rastlinskih in živalskih vrst v življenjski združbi na lokalni ravni

Za konkretizacijo obeh ciljev praviloma razlikujemo tri različne pristope:

- **Pristop, ki se nanaša na rastlinske in živalske vrste (varstvo populacij):**
konkretizacija ciljev o posameznih ciljnih vrstah (nanaša se na omenjeni prvi cilj)

Kot ciljne vrste so izbrane tiste vrste, katerih varstvo ima prednost pri delovanju. V pričujočem primeru gre tako za vrste, ki so na alpskem prostoru zelo pomembne za ohranitev teh vrst v Evropi in svetu. To so, recimo, endemične vrste in podvrste, ki živijo le na območju Alp. Cilj je oblikovan na podlagi parametra, ki se nanaša na določeno populacijo, npr. prek minimalne količine, ki je postavljena za cilj, prostorske porazdelitve in/ ali števila populacij. Uresničevanje tega pristopa je v veliki meri odvisno od izbire kazalcev ter trenutnega stanja podatkov.

- **Pristop, ki se nanaša na biocenozo:** konkretizacija ciljev o povezavah vrst na lokalno omejenih delih območja (to se nanaša večinoma na omenjeni drugi cilj)

Pri oblikovanju ciljev kakovosti okolja o značilni sestavi vrst biocenoz razlikujemo med dvema bistvenima pristopoma: med konceptom vzorčnih vrst (FLADE 1994) in konceptom minimalnega standarda po badenwürttemberskem konceptu ciljnih vrst (RECK idr. 1996: A95-A98; WALTER idr. 1998: 17-20). Medtem ko koncepta vzorčnih vrst zaenkrat za oblikovanje ciljev kakovosti okolja niso naprej razvijali, pa koncept minimalnega standarda predstavlja instrument načrtovanja, ki je bil posebej izdelan za določitev standardov kakovosti okolja v krajini, obremenjeni zaradi njene izrabe. Da bi izpolnili minimalni standard, mora biti iz skupine vrst, ki so značilne za določene prostorske enote (npr. naravne prostore) ter tipe rabe (npr. poljedelstvo, travniki), na določenem prostorskem delu kot avtohtona vrsta zastopano določeno število vrst. Minimalni standard pri konceptu ciljnih vrst temelji na presoji strokovnjakov in ga je zato mogoče razumeti le v omejenem obsegu. Cilji so formulirani tako konkretno, da jih je možno preveriti, za kar so na voljo ustrezne metode.

Posledica načina formulacije (določitev števila vrst iz prve selekcije značilnih vrst, ne pa iz konkretne sestave vrst) je visoka stopnja fleksibilnosti v tem smislu, da je minimalni standard mogoče doseči ali ga upoštevati z različnimi načini rabe zemljišč.

Minimalni standard se lahko uporabi za konkretizacijo cilja "ohranitve lokalne raznolikosti vrst v življenjskih združbah", ki pa služi istočasno tudi kot preventivni instrument za konkretizacijo cilja "varovanja raznolikosti regionalnih vrst" (WALTER idr. 1998: 17).

- **Pristop, ki se nanaša na biotope:** konkretizacija cilja o tipih biotopov (nanaša se lahko na oba navedena cilja)

Medtem ko se prva dva pristopa neposredno nanašata na primarno varovano dobrino "vrst in življenjskih združb", pa ima pristop, ki se nanaša na biotope, značaj instrumenta: zaščita določenih tipov življenjskega prostora je namenjena večinoma ohranitvi vrst in značilni raznolikosti vrst v življenjskih združbah.

Pri tem pristopu se cilji kakovosti okolja formulirajo na podlagi oblikovanja parametrov, katerih namen je opis prostorske razširitve ali položaja tipov posameznih biotopov (npr. minimalna velikost površine za biotop določenih tipov). Ker ponavadi biotopi ne veljajo kot primarna varovana dobrina (gl. zgoraj), je treba pri izbiri parametrov in tipov biotopov kakor tudi pri odločanju o tem, za katero obliko mora biti določen standard, upoštevati nadrejen, tj. primarni cilj. Formulacija standardov kakovosti je s tem metodološkim pristopom načeloma možna.

Cilji kakovosti okolja, ki so bili določeni na podlagi značilnosti tipov biotopov, so lahko namenjeni tudi drugim ciljem, kot so npr. zaščita pred erozijo tal, zagotovitev sposobnosti samoreguliranja agrarnih ekosistemov (zmanjševanje škodljivih snovi, zmanjševanje pogostnosti in obsega kalamitete škodljivcev) ali pa dviganje rekreacijske vrednosti krajine (podoba krajine). Da bi bilo razvidno, iz katerega nadrejenega cilja je bil izpeljan določen cilj kakovosti okolja, je to potrebno označiti, pri čemer "multifunkcionalni" cilji kakovosti okolja niso izključeni. Načeloma obstaja možnost, da so cilji kakovosti okolja, izpeljani na podlagi te metodologije, vsebinsko in prostorsko izraženi tako nazorno, da je mogoče nadzorovati, ali so bili cilji uspešno doseženi.

Pogoj za oblikovanje ciljev kakovosti okolja na podlagi pristopa, ki se nanaša na biocenoze in biotope, je včasih že določen vzorčni model, ki, recimo, na podlagi danosti naravnega in kulturnega prostora daje prednost določenim rabam površine. Če nasprotno konkretizacija ciljev poteka prek ciljnih vrst in se cilji nanašajo na raznolikost vrst na regionalni ravni, tudi ti pripomorejo k izdelavi vzorčnega modela, tj. položaj vzorčnih modelov in formulacija ciljnih vrst se v iterativnem procesu prilagajata drug drugemu.

Oblikovanje ciljev in standardov kakovosti okolja s pomočjo navedenih pristopov moramo obravnavati kot dopolnitev ciljev, ki so z zakonskimi podlagami oziroma temu podrejenimi zaščitnimi postopki vsebinsko in prostorsko konkretizirani že v zadostnem obsegu (npr. naravni rezervati, območja za varstvo ptic ter flore, favne in habitatov). Zato bo potrebno cilje, ki so bili formulirani na ta način, intenzivno uskladiti s temi že (tudi pravno) določenimi cilji varstva rastlinskih in živalskih vrst ter biotopov.

Pri oblikovanju ciljev kakovosti okolja na podlagi merila "naravnosti" se pojavijo težave. Podatki o zgodovinskih ali aktualnih referencah za opis želenega predvidenega stanja ne zadostujejo, poleg tega pa usmerjenost ciljev in standardov kakovosti okolja na merilo naravnosti povzroči, da je cilj pretogo osredotočen na en sam zelen cilj. Uresničevanje cilja (na področju varstva rastlinskih in živalskih vrst ter biotopov) bo možno le v primeru, da je cilju zagotovljena določena fleksibilnost.

4.3 Izpeljava ciljev kakovosti okolja na podlagi ekosistemskega pristopa

V okviru projekta MAB za raziskovanje ekosistema z naslovom "Vplivi človeka na visokogorske ekosisteme", ki so ga v Berchtesgadnu opravili v obdobju od leta 1981 do 1991, so razvili koncept za oblikovanje ciljev kakovosti okolja. V tem konceptu - tako imenovanem "berchtesgadenskem pristopu" - so bili za alpski narodni park in njegovo okolico izpeljani cilji kakovosti okolja in okoljski standardi z namenom, da bi analizo medsebojnih vplivov med človekom in okoljem dopolnili s stopnjami vrednotenja in z oblikovanjem ciljev razvoja (KERNER idr. 1991).

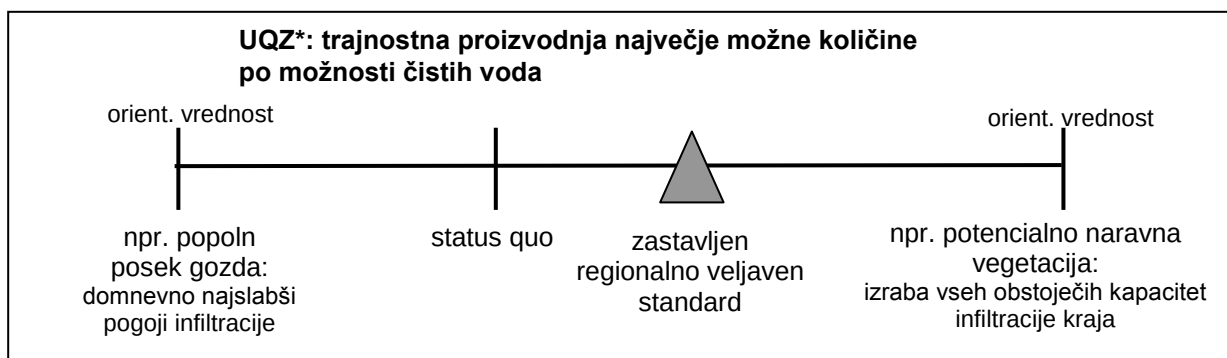
Cilje kakovosti okolja je v smislu projektov razumeti kot kakovostne norme in jih obravnavati kot orientacijske vrednosti oziroma reference za ocenjevanje, ki jih lahko uporabljamo za presojo dosedanjega stanja. Pokazati pa morajo, koliko je od ekološkega optimuma oddaljeno trenutno stanje okolja, ki je posledica politično-družbene določitve okoljskih standardov.

Uvrstitev trenutnega stanja okolja v lestvico možnih stanj, ki so razpeta med scenarijem za najslabši primer (*worst-case*) in scenarijem za najboljši primer (*best-case*) (okvirne vrednosti, prim. sliko 2), opravimo s pomočjo ekosistemskega modela bilance (modela inputov in outputov, ki so ga razvili v okviru projekta MAB), pri čemer lahko preverjamo, kako različne variante rabe površine učinkujejo na ekosisteme (predvsem v zvezi z vodnimi rezervami in snovmi). Scenarija za najboljši oziroma najslabši primer sta izračunana na podlagi vzorca za ekstremno rabo površin.

S takim ravnanjem je mogoče identificirati tisti vzorec za izrabo površine, ki je najbližji postavljenemu cilju kakovosti okolja. Metodologijo lahko ponavljamo za poljubno število ciljev kakovosti okolja na posameznih območjih, tako da je navsezadnje mogoče izdelati tudi nekak kompromis tisto za rabo površin, ki je najugodnejša za vse delne cilje. Glede

razumljivosti in uresničljivosti tako ugotovljene različice rabe pa ni bila podana še nobena ugotovitev.

Slika 2: Ugotavljanje razlike med dosedanjim stanjem (statusom quo) in okoljskim standardom
(Kerner idr. 1998: 26, spremenjeno)

(* UQZ = cilji kakovosti okolja)

Izhajajoč iz te (idealne) variante je tako po pretehtanju vseh drugih zahtev mogoče na razumljiv način izpeljati standarde kakovosti.

"Berchtesgadenski pristop" ponuja pomoč pri odločanju o oblikovanju ciljev kakovosti okolja in okoljskih standardov. Model bilance, ki je bil uporabljen v ta namen, izkorišča tehniko scenarija, ki je pri raziskovanju ekosistemov že znan postopek. Uporabljene modele so medtem razvijali naprej (v primerjavi z berchtesgadenskim modelom bilance) ter preizkusili v praksi. Uporaba "berchtesgadenskega pristopa" pri oblikovanju ciljev in standardov kakovosti okolja zato v nobenem primeru ni vezana na uporabo modela bilance. V okviru drugih raziskovalnih del je bilo že prikazano, da uporaba (tudi kompleksnejših) modelov ne temelji nujno na podobnih obsežnih zbranih podatkih, kot je to bilo v berchtesgadenskem projektu (tu so v štiriletnem obdobju zbrali natančne nize podatkov na kartiranih parcelah manjšega obsega za celotno območje nacionalnega parka).

V nobenem primeru pa uporaba (matematičnega) modela ne sme zavajati v prepričanje, da natančna določitev in "matematičnost" ekoloških procesov ter funkcij ekosistema pri naravnih pogojih nista možna, ne glede na to, po kateri poti že so bili izoblikovani vhodni podatki modelov. Zaradi tega je pri tej metodi posebej pomembno ugotavljanje in zbiranje kazalcev ter standardov na osnovi modela za opis integriranega sistema.

4.4 Izpeljava ciljev kakovosti okolja ob sodelovanju družbe

Cilji kakovosti okolja ne bi smeli nadomestiti individualnih, politično, gospodarsko, zgodovinsko in tradicionalno določenih želja prebivalcev posamezne regije glede rabe in načrtovanja. Uresničevanje ciljev kakovosti okolja bo pri ljudeh dobilo podporo samo v primeru, če so jih oblikovali ne samo gremiji strokovnjakov (*top down*), ampak je pri tem sodelovala tudi celotna družba (*bottom up*). Tako je pri formuliranju ciljev kakovosti okolja še posebej potrebno transparentno oblikovanje procesa izvajanja ter formuliranja, v ta namen pa je treba razviti ustrezne postopke (za sodelovanje) (SRU 1998).

Zasnove za postopke sodelovanja izhajajo med drugim:

- iz priprave načrtov za upravljanje z zavarovanimi območji: prav na zavarovanih območjih je namreč sodelovanje krajevnega prebivalstva v procesu izoblikovanja ciljev izrednega pomena zato, ker je izvajanje ciljev za zaščito in urejanje teh območij pogosto povezano z večjimi omejitvami rabe kot v t.i. "običajnih krajinah". Tak proces oblikovanja ciljev, pri katerem so sodelovali prebivalci, so na primer preizkusili v okviru načrtov za biosferni rezervat Berchtesgaden;
- iz procesov na lokalni ravni, povezanih z AGENDO 21;
- iz projekta Omrežja občin "Povezanost v Alpah": v okviru tega projekta na ravni občin oblikujejo in uresničujejo cilje kakovosti okolja in okoljskega delovanja, pri čemer se sklicujejo na Alpsko konvencijo. Splošni cilji se neposredno oblikujejo s sprejemanjem smernic, ki pa jih usklajujejo le v delovnih skupinah in ne izražajo rezultatov širše razprave. Poleg tega ne razlikujejo med okoljskopolitičnimi ter družbenoekonomskimi cilji. Cilji se določajo neposredno z izpopolnjevanjem in izvajanjem konkretnih ukrepov, ki se na pred tem oblikovane cilje kakovosti okolja izrecno sicer ne nanašajo, si pa kljub temu prizadevajo za konkretno izboljšanje stanja v okolju.

Glede na izkušnje iz projektov lahko predlagamo dvostopenjski postopek za formuliranje in operacionalizacijo ciljev kakovosti okolja na občinski ravni, ki so specifični za gorske predele:

- 1 oblikovanje ciljev kakovosti okolja (tudi ciljev okoljskega delovanja) za področje občin, pri čemer je treba razlikovati med cilji kakovosti okolja, ki so specifični za gorske predele (npr. za področje hrupa), in tistimi, ki za gorske predele niso specifični (npr. za področje varstva podnebja), kajti na ta način bi se pripravljenost prebivalstva, da sprejme te odločitve, bistveno povečala;
- 2 oblikovanje in hierarhična razvrstitev ukrepov glede na standarde kakovosti okolja; določitev časovnega okvira; preverjanje in prilagajanje ukrepov za že obstoječe cilje in standarde kakovosti okolja ter njihovo povratno delovanje.

Izkušnje kažejo, da oblikovanje konkretnih ciljev kakovosti okolja na občinski (ali tudi regionalni) ravni predstavlja precejšnje metodološke težave, zato je, izhajajoč iz teh okoliščin, pomembna podpora delu na občinski ravni s pomočjo metodoloških zasnov na ravneh različnih akterjev v obliki predlogov za razvoj ekosistemskih ciljev kakovosti kakor tudi ciljev kakovosti, specifičnih za gorske predele.

5 OBRAVNAVA VAROVANIH DOBRIN, SOODVISNOST VPLIVOV NA PODROČJIH PROMETA IN GORSKEGA GOZDA

5.1 Uvod

Pri opisovanju in vrednotenju dejanskega stanja v okolju kakor tudi pri določanju in oblikovanju ciljev kakovosti okolja je potrebno izpostaviti opazovanje ekosistema. Varovane dobrine naravnega ravnovesja, vključno z zdravjem ljudi, ter vplivi, ki jih je treba opazovati, so med seboj povezani. Ti odnosi so lahko zelo kompleksni, tako si je mogoče opazovane spremembe v okolju in ekosistemih kakor tudi negativne vplive na zdravje ljudi le v redkih primerih neposredno in nedvoumno razlagati z določenimi dejavniki, ki jih povzročajo.

Ker soodvisnost vplivov ni vedno ali izključno linearnega značaja, bi morali govoriti o "odnosih med vplivi" (znotraj nekega sistema vplivanja) in ne o "verigi vplivov". Ker odnose med vplivi zaradi njihove kompleksnosti ni mogoče vedno razložiti ali jih posredovati, bodo v nadaljevanju poenostavljeno predstavljeni kot verige vplivov.

Poleg tega mora analiza vzrokov in posledic upoštevati dejstvo, da verige vplivov ali odnosi med vplivi v številnih primerih preidejo na več okoljskih medijev, kar pomeni, da lahko opazovanja na posameznih področjih vodijo v napačne zaključke. Tako lahko analize okoljskih problemov, ki prehajajo na medije, kakor tudi oblikovanje ciljev kakovosti okolja z upoštevanjem procesov, ki prehajajo na medije, preprečijo, da bi z oblikovanjem in uresničevanjem ciljev kakovosti okolja za neko področje medijev morebitne obremenitve prešle na sosednje okoljske medije (tako, recimo, izstopanje nitratov ali dušikovega oksida iz tal le-te sicer razbremenijo, lahko pa obremenijo okoljska medija podtalnico in ozračje, ki na tla mejijo).

Predstavitev trenutnega stanja vedenja o vzročno-posledičnih odnosih pri spremembah v okolju pomaga nakazati povezave med cilji kakovosti okolja in okoljskega delovanja in ponazoriti, kje v sistemu ciljev še vedno obstajajo vrzeli. Še posebej pomembne so vzročno-posledične soodvisnosti in povezave med cilji kakovosti okolja ter okoljskega delovanja tudi takrat, ko naj bi pri potrebnih ukrepih, ki morajo biti sprejeti skladno s cilji okoljskega delovanja, preverjali, kako uspešna je njihova učinkovitost.

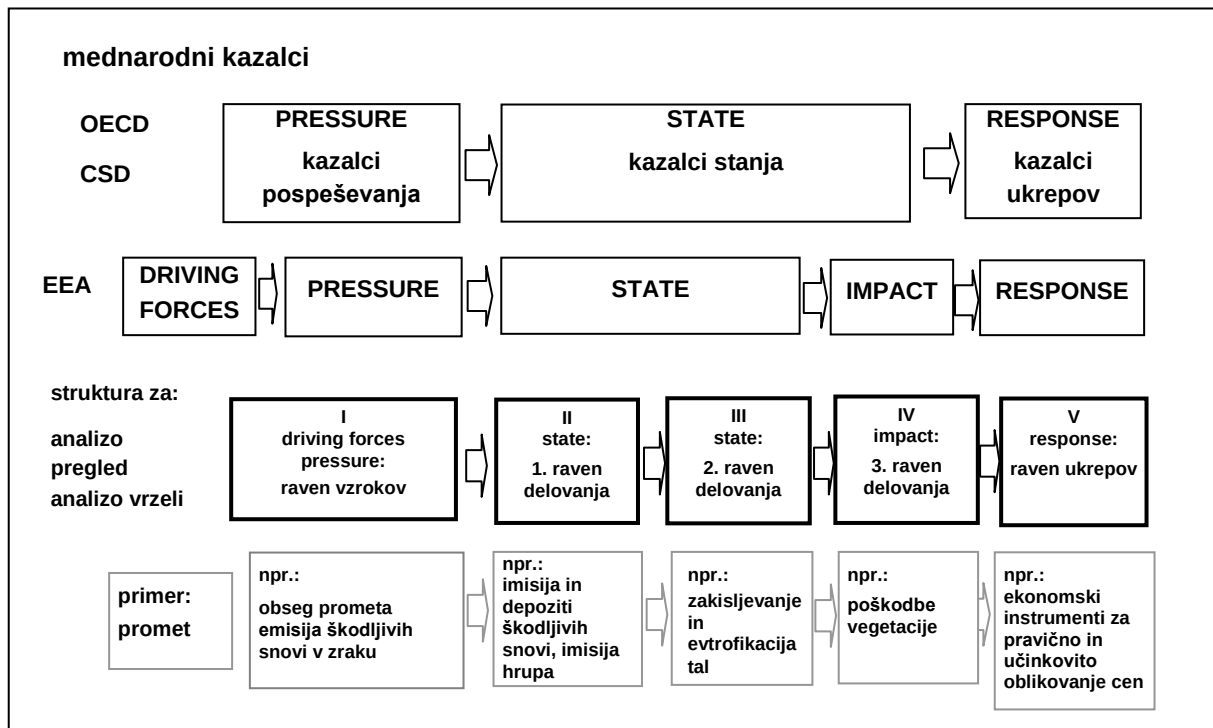
Namen predstavitev, ki sledijo v nadaljevanju, je nakazati soodvisnosti vplivov na primeru področja prometa in gorskega gozda glede na trenutna spoznanja ter v ta sistem uvrstiti že oblikovane cilje kakovosti okolja in okoljskega delovanja.

5.1.1 Oblika predstavitev

Za predstavitev soodvisnosti vplivov na področjih gorskega gozda in prometa smo izbrali sistemski model, ki ustreza razpravi o pristopih za kazalce na mednarodni ravni. Model OECD, ki shematično ponazarja kazalce obremenitev, stanja in ukrepov (koncept "pressures - state - response"/ PSR), je primer takega sistemskega modela. Slaba stran pristopa PSR je velikokrat ne vključenost vzrokov v sistem (v smislu "driving forces"). Pri izdelavi osnutka in izvajanju ukrepov na podlagi tega pristopa ne moremo izključiti dejstva, da ukrepi (skladno z okoljskimi cilji) delujejo le kurativno in nimajo vpliva na vzroke za spremembe in obremenitve (CIPRA 1999). Zaradi tega je Evropska komisija pristop PSR dopolnila z elementoma "driving forces" (npr. razvoj na področju energetike, transporta in industrije) ter "impact"

(vplivi spremenjenega okolja, kot so ekstremni vremenski pojavi ali pa pojav kožnega raka) (slika 3).

Slika 3: Izpeljava strukture za analizo, pregled in analizo vrzeli za specifične cilje kakovosti okolja v gorah na podlagi PSR in DPSIR

Verige vplivov, ki so prikazane na sliki 3, se lahko po eni strani poljubno razširijo na obe strani, po drugi strani pa se same še naprej diferencirajo. Tovrstna notranja diferenciacija se ponuja predvsem pri kazalcih stanja, s čimer lahko npr. tokovi snovi jasneje izstopajo prek posameznih okoljskih medijev.

Relevantni vzročno-posledični odnosi s področij "prometa" in "gorskega gozda" lahko prav tako ponazorimo s pomočjo te sheme. Pri tem se vzročno-posledična veriga v primeru področja "prometa" razvije iz izhodišča kategorije "pressures", pri področju "gorskega gozda" pa iz izhodišča kategorije "state". Na slikah 4 in 5 je shema temu ustrezno prilagojena in vsebinsko izoblikovana.

Da bi vplive lahko prikazali bolj diferencirano, je stanje (state) razdeljeno na dve podravni (1. in 2. raven učinkovanja). Ker je mandat delovne skupine omejen na pregled in razpravo o ciljih kakovosti okolja, kategorije "driving forces", "pressures" in "responses" niso tako podrobno razdelane in popolnoma izpeljane kot kategoriji "state" in "impact". Dodelitev obstoječih in izoblikovanje novih ciljev kakovosti okolja se v bistvenih potezih nanaša na kategoriji "state" in "impact", medtem ko so kategorije "forces", "pressures" in "response" podrejene predvsem ciljem delovanja.

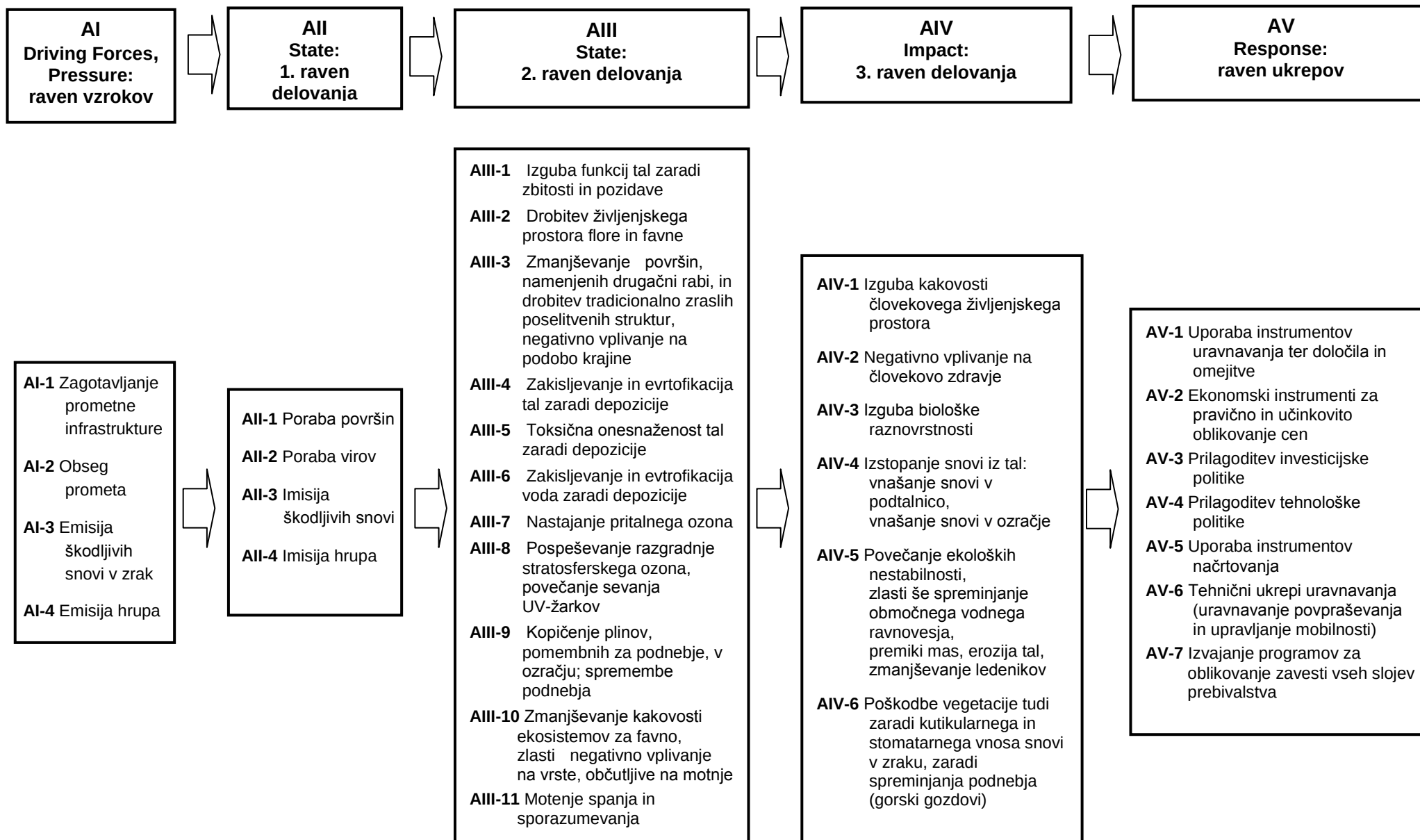
5.1.2 Povezanost področij "prometa" in "gorskega gozda" z relevantnimi okoljskimi problemi

Kot je bilo že predstavljeno v 1. poglavju, so cilji kakovosti okolja in okoljskega delovanja komunikacijski instrumenti, kajti v družbenih in političnih razpravah se osredotočajo na

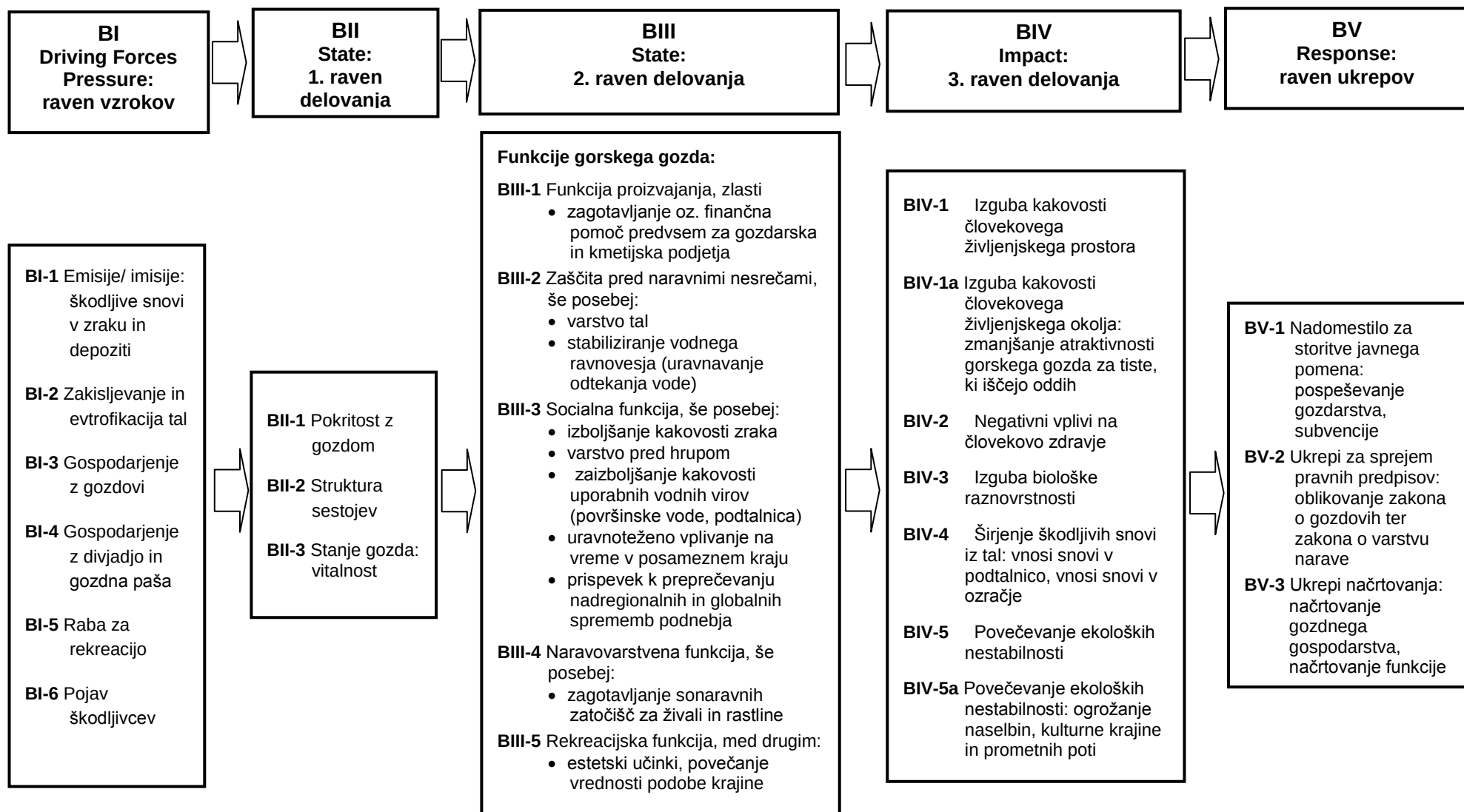
določene procese in teme. V preteklih letih so se iz razprav o okolju izkristalizirali nekateri osrednji okoljski problemi, o katerih tudi na mednarodni ravni obstaja širok konsenz. Oblikovanje ciljev kakovosti okolja (in okoljskega delovanja) naj bi bilo pri uresničevanju Alpske konvencije osredotočeno prav na te okoljske probleme, ki so najpomembnejši. Pri tem pa moramo upoštevati dejstvo, da je potrebno prilagoditi oblikovanje in tudi ovrednotenje okoljskih problemov alpskemu prostoru, o čemer poteka razprava na nacionalni in mednarodni ravni. V tabeli 2 so za področji "prometa" in "gorskega gozda" v pregledu določeni vzročno-posledični dejavniki, navedeni v slikah 4 in 5, in sicer za okoljske probleme, o katerih trenutno poteka razprava.

Tabela 2: Uvrstitev okoljskih vplivov k okoljskim problemom na primeru področij "prometa" in "gorskega gozda"

Okoljski problemi	Področje "prometa"	Področje "gorskega gozda"
Evtrofikacija in zakisljevanje tal	AIII-4	BI-2
Evtrofikacija in zakisljevanje voda	AIII-6	-
Toksična onesnaženost tal (ekotoksikacija)	AIII-5	-
Toksična onesnaženost voda (ekotoksikacija)	-	-
Toksikacija človeka (predvsem učinki škodljivih snovi v zraku na zdravje ljudi)	AIV-2	BIV-2
Izguba biološke raznovrstnosti	AIV-3	BIV-3
Podnebne spremembe	AIII-9	BIII-3
Fotokemijski smog	AIII-7	BI-1
Razgradnja ozonske plasti	AIII-8	-
Poraba virov	AII-2	-
Poraba površin, drobitev površin	AII-2; AIII-2; AIII-3	-
Obremenitev zaradi hrupa	AII-4, AIII-11	-

Slika 4: Prikaz vzročno-posledičnih odnosov za področje "prometa"

Slika 5: Prikaz vzročno-posledičnih odnosov za področje "gorskega gozda"

5.2 Podroben opis vzročno-posledičnih odnosov

Skladno z razčlenitvijo, kot jo prikazujeta sliki 4 in 5, so v naslednjih poglavjih 5.3 in 5.4 izoblikovani posamezni vzročni in posledični dejavniki, pri čemer so bile upoštevane specifične razmere v alpskem prostoru v obliki izbranih odnosov učinkovanja. Kot primer obsežnejše izdelave te tematike v daljši inačici, ki temu poročilu ni priložena, sta bili izbrani dve verigi vplivov:

- kot primer za področje prometa A in za spremembe v okolju, ki so posledica vplivanja določenih snovi: obseg prometa, emisija škodljivih snovi v zraku - imisija škodljivih snovi in imisija hrupa - nastajanje pritalnega ozona - poškodbe vegetacije (tu: gorskih gozdov) - ekonomski instrumenti za pravično in učinkovito oblikovanje cen;
- kot primer za področje gorskega gozda B in za spremembe v okolju, ki so posledica strukturnega vplivanja: gospodarjenje z gozdovi - zaščita pred naravnimi nesrečami (varstvo tal in stabiliziranje vodnega ravnovesja) - povečevanje ekoloških nestabilnosti (ogrožanje naselbin, kulturne krajine in prometnih poti) - nadomestilo za storitve javnega pomena (pospeševanje gozdarstva, subvencije).

Predstavitve o dejavniki vzrokov in posledic dopolnjujejo v omenjeni daljši različici zaključnega poročila delovne skupine opisi trenutnega stanja razvoja (kazalcev "driving forces"/ "pressures", "states" in "responses") v posameznih državah članicah, ki izhajajo iz prispevkov držav in pregleda literature. Takšno nacionalno "poročilo o položaju" je za dejavnik vzroka AI-2 (obseg prometa) v poglavju 5.3 navedeno kot primer za ponazoritev strukture in vsebinske poglobljenosti daljše različice poročila (v drobnem tisku).

Obrazložitvi posameznih dejavnikov vzrokov in posledic sledi seznam kazalcev, ki so v skladu z definicijo iz poglavja 2.2 za tiste "merjene, izračunane, zabeležene ali izpeljane karakteristike, ki so namenjene za opis ali vrednotenje dejanskega stanja ali kompleksnega sistema". Cilji kakovosti okolja morajo biti vedno utemeljeni s kazalci, kajti v nasprotnem primeru uresničevanja ciljev ni možno preveriti. Seznam kazalcev pa naj bi dal tudi pobudo za razpravo o nadaljnjih ciljih kakovosti okolja, ki so specifični za Alpe.

Kazalci, ki so v tem poglavju navedeni kot primer, se izrecno ne nanašajo na obstoječe (mednarodne ali nacionalne) sisteme kazalcev (kot so sistemi OECD, CSD in EUA ali pa SOIA), temveč so po znanstveno-strokovnih merilih izpeljani na podlagi obrazložitev vzročno-posledičnih odnosov v tem poglavju, deloma pa so bili zanje prevzeti predlogi CIPRE iz leta 1999. Prav tako ni bil pri izdelavi seznamov posameznih kazalcev upoštevan način izvedljivosti v praksi (npr. razpoložljivost podatkov, vloženi trud in zanesljivost pri zbiranju podatkov).

5.3 Podroben opis vzročno-posledičnih odnosov za področje "prometa"

AI Driving Forces, Pressure – Vzroki/ promet

AI-2 Obseg prometa

AI-1 Zagotavljanje prometne infrastrukture

AI-2 Obseg prometa

AI-3 Emisija škodljivih snovi v zrak

AI-4 Emisija hrupa

Letalski promet v tej predstavitvi ni izrecno upoštevan.

V obdobju med letom 1970 in letom 1994 se je v treh alpskih državah Franciji, Švici in Avstriji promet blaga čez Alpe po železnici podvojil, po cesti pa več kot podeseteril. Tako so leta 1970 na tranzitnih cestah v Švici (St. Gotthard, Sv. Bernardin, Simplon in Veliki sv. Bernard), Avstriji (Brenner, Trbiž) in Franciji (Mont Blanc, Fréjus, Ventimiglia) prepeljali 6,1 milijonov neto ton blaga, leta 1998 pa se je to število povzpelo že na 81,4 milijonov (LITRA 1999).

Leta 1983 je cestni tovorni promet, ki se je odvijal na tleh notranjega alpskega prostora med pogorjem Mont Cenis in Brennerjem, prvič prehitel železniški tovorni promet. Na Brennerju je tak razvoj že leta 1972 povzročila dokončna izgradnja štiripasovne brennerske avtoceste. V Švici bo po napovedih iz leta 1996 tovorni promet po cesti leta 2005 prehitel železniški tovorni promet (WEISSEN 1996). Med letoma 1998 in 1999 je prevoz blaga po švicarskih železnicah prvič po letu 1970 upadel (za 2 %), medtem ko se je prevoz blaga po cesti v enakem časovnem obdobju povečal za 7 % (GVF 2000). Širom po Alpah se je razmerje med železniškimi in cestnimi prevozi znižalo s 3,5: 1 v letu 1970 na 1 : 1,9 (LITRA 1999).

Zaradi razprave o tovrnem in tranzitnem prometu stopajo preostali prometni problemi alpskega prostora, ki jih povzročajo turistični, regionalni in lokalni promet, pogosto neupravičeno v ozadje. Pri znotrajalpskem prometu gre v nasprotju z močnim linijskim tranzitnim prometom za promet, ki je porazdeljen po večjem območju in ki ga v letu dni povzroči 12 milijonov prebivalcev alpskega prostora ter več kot 100 milijonov turistov (večina le-teh potuje z avtom) (BÄTZING 1991, CIPRA 1999).

Napovedi pravijo, da se bo trend naraščajočega potniškega in tovrnega prometa znotraj Alp in čez Alpe v nezmanjšanem tempu nadaljeval tudi v prihodnjih letih.

Po ocenah se bo v primerjavi z letom 1992 med Ventimiglio in Brennerjem do leta 2010 potniški promet povečal za 36 % in tovorni promet za 75 %, če ne bo prišlo do bistvenih sprememb pri t.i. "modal splitu". Samo na Brennerju pričakujejo približno 2 milijona tranzitov tovornih vozil. Leta 1991 jih je bilo še okrog 850.000. V posameznih regijah je situacija še hujša: za vzhodni koridor s prometnimi tokovi med Italijo po eni strani in osrednjo in vzhodno Evropo po drugi strani napovedujejo, da se bo potniški promet povečal za 32 % in tovorni za 160 % (PROGNOS AG idr. 1998).

Do podobnega rezultata je prišel tudi t.i. "scenarij BAU" (*business as usual*), ki je bil pripravljen v okviru EST ("Nachhaltig umweltverträglicher Verkehr 1999"/ Trajnostni in okolju ustrezen promet 1999). Izračunali so, da se bo pri nadaljevanju takega trenda v razvoju prometa do leta 2030

- povečal tovorni promet za 70 %, pri čemer se bo samo promet čez Alpe že potrojil,
- zmogljivost v potniškem prometu bo narasla za 80 %, pri čemer se bo čezalpski promet povečal za 2,5-krat,

- več kot 90 % rasti v potniškem in skoraj 80 % v tovarnem prometu bo odpadlo na cestni promet.

Prav tako so zaskrbljujoče napovedi glede "modal-splita". V najboljšem primeru bo lahko železnica sprejela 41 % prometa v nasprotju z današnjimi 35 %. Veliki železniški projekti bodo povzročili porast števila železniških transportov le v primeru, da bo železnica s pomočjo ustrezne cenovne politike deležna finančnih spodbud. Tudi če domnevamo, da bodo resnično zgrajeni vsi načrtovani predori, se bo prek železnice odvijalo še vedno samo 41 % tranzitnega prometa (PROGNOS AG idr. 1998).

Možni kazalci za označitev položaja:

- promet tovornih vozil: prepeljana tonaža / leto, število vozil na določen cestni odsek tovarna vozila / a, plačane cestnine
- od tega v tranzitu: prepeljana tonaža / leto, število vozil na določen cestni odsek (transverzale), tovarna vozila / a, plačane cestnine
- promet osebnih vozil: število vozil na določen cestni odsek, osebna vozila / leto, plačane cestnine
- od tega v tranzitu: število vozil na določen cestni odsek (transverzale), osebna vozila / leto, plačane cestnine
- število dopustnikov, ki so pripotovali z zasebnimi avtomobili: osebe / leto
- uporaba železnice za prevoz potnikov: promet, kilometri na osebo
- uporaba železnice za prevoz tovora: prepeljana tonaža / leto
- razmerje med železniškim in cestnim prevozom: kilometri na osebo po cesti v primerjavi s kilometri na osebo po železnici in prepeljana tonaža po cesti v primerjavi s prepeljano tonažo po železnici
- razmerje med gospodarsko rastjo in rastjo prometa

Poročila o stanju v tranzitnih državah:

Tabela 3 prikazuje tonažo, ki je bila prepeljana v skupnem čezalpskem prometu v obdobju od leta 1970 do leta 1998, za vse tri tranzitne države Švico, Avstrijo in Francijo.

Tabela 3: Čezalpski tovarni promet v obdobju med 1970 in 1998 (LITRA 1999)

Prometni nosilci in glavne poti	1970	1980	1990	1995	1996	1997	1998
Železnica (v milijonih neto ton v notranjem, uvoznem, izvoznem in tranzitnem prometu)							
Skupno	21,7	26,5	37,1	41,8	39,1	41,9	42,7
Švica (St. Gotthard, Lötschberg, Simplon)	10,4	11,3	17,9	18,1	15,7	18,0	19,3
Avstrija (Brenner, Trbiž)	5,4	5,6	10,9	14,3	12,8	12,9	13,3
Francija (Mont Cenis, Ventimiglia)	5,9	9,6	8,3	9,4	10,6	11,0	10,1
Cesta (v milijonih ton v notranjem, uvoznem, izvoznem in tranzitnem prometu)							
Skupno	6,1	22,9	46,0	70,2	71,3	74,5	81,4
Švica (St. Gotthard, St. Bernardin, Simplon in Veliki sv. Bernard)	0,9	1,3	4,2	6,6	7,1	7,0	7,7
Avstrija (Brenner, Trbiž)	2,8	13,0	18,9	27,5	28,5	30,6	34,5
Francija (Mont Blanc, Fréjus, Ventimiglia)	2,4	8,6	22,9	36,1	35,7	36,9	39,2
Železnica in cesta skupno	27,8	49,4	83,1	112,0	110,4	116,4	124,1
Razmerje med železnico in cesto	3,5:1	1,2:1	1:1,2	1:1,7	1:1,8	1:1,8	1:1,9

Avstrija:

Tabela 4: Promet tovornih vozil na avtocesti po dolini reke Inn v 90-letih (iz: SCHEIRING 2000a)

leto	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
tov. voz.:24 ur – letna srednja vrednost mesto štetja prometa 100 A 12 AC po dolini Inna	450	600	750	870	930	1070	1250*
Kufstein *) 20 % omejeno							

Novejša analiza prometa na mestu štetja št. 100 na avtocesti A12 ob nedeljah in praznikih je pokazala, da se je samo promet sedlastih vlačilcev ob nedeljah in praznikih v zadnjih šestih letih povečal za okrog 180 % (letna srednja vrednost - 24 ur) (glej tabelo 3). Omeniti velja, da lahko za leto 1999 uporabimo le začasne vrednosti, ki so bile že korigirane za 20 % (preusmeritev prometa zaradi zapore turskega in montblanškega predora).

Na območju Kufsteina in Brennerja se je prevoz tovora po cesti povečal v obdobju 1990-1998 za petkrat. To povečanje prometa na cesti znaša več kot celoten obseg železniškega prometa. Kljub milijardnim investicijam avstrijskih davkoplačevalcev v izgradnjo železniške proge na relaciji Kufstein - Brenner se je obseg prevoza po cesti/ železnici v obdobju od leta 1990 do leta 1998 razvijal na naslednji način (podatki v milijonih ton blaga):

cesta:	1990:	13,63 milijonov ton	1998:	24,40 milijonov ton (73,83%)
železnica:	1990:	6,46 milijonov ton	1998:	8,65 milijonov ton (26,17%)

(VERKEHRSBERICHT LAND TIROL 1998, cit. v: SCHEIRING 2000a)

Tranzitne vožnje tovornjakov prek Avstrije: Tranzitne vožnje tovornjakov čez Brenner:

1991	1,060 milijonov	1991	0,850 milijonov
1999	1,700 milijonov	1999	1,360 milijonov

Švica:

Leta 1999 je ob delavnikih švicarske alpske prelaze prečkalo približno 5000 tovornih vozil . Štiri petine teh vozil je izbralo prelaz Sankt Gotthard. Več kot polovica tovornjakov danes vozi v tranzitnem prometu, tj. od meje do meje. Skupaj je bilo leta 1999 prek švicarskih Alp prepeljano 26,6 milijonov ton blaga, od tega 31 % po cesti in 69 % po železnici (GVF 2000). Dolgoletni trend nesorazmerno velikega povečanja števila tujih vozil pri prevozu blaga po cesti v nasprotju s številom švicarskih vozil se je nadaljeval tudi v letu 1999 (GVF 2000).

AI-3 Emisija škodljivih snovi v zraku zaradi prometa

Najpomembnejše emisije škodljivih snovi v zraku zaradi prometa so CO, CO₂, NO_x, VOC, PAH in delci. Sledeča predstavitev daje pregled nad viri, obsegom ter relevantnimi vplivi, ki ga imajo posamezne snovi.

CO₂: CO₂ ima odločilno vlogo zlasti v razpravah o spremembah globalnega podnebne ravnovesja (učinek tople grede). Zaradi čezalpskega prometa se je sredi 90-ih let v zrak izločilo letno približno 170.000 ton CO₂ (WEISSEN 1996). V nasprotju z vsemi drugimi področji, kjer je prišlo do zniževanja emisij toplogrednih plinov, pa emisije na prometnem področju še naraščajo (BMU 1997: 12 1998: 10).

NO_x: dušikovi oksidi so pomembni predvsem kot snovi v zraku, ki povzročijo zakisljevanje in evtrofikacijo tal. Poleg tega sodijo k ozonskim predhodnim substancam. V Nemčiji izvira približno 60 % emisij dušikovih oksidov iz prometa, pri čemer povzroča cestni promet skorajda 50 % emisij, tendenca pa še vedno narašča (Tiskovni urad UBA1998). Na Tirolskem znaša delež prometa pri emisijah dušikovih oksidov celo 80 % (PRISPEVEK AVSTRIJE 2000).

NM VOC: lahko hlapni ogljikovodiki (VOC) predstavljajo skupaj z dušikovimi oksidi pomembne predhodne substance za nastanek ozona, pri čemer potencial posameznih VOC pri nastanku ozona zelo močno variira. Emisije VOC se pojavljajo v več kot 50 % pri uporabi raztopin. Cestni promet v Nemčiji je v letu 1996 zavzel slabih 30 %. Raziskave o sestavi VOC v alpskem prostoru (meritve

letalskega prometa v okviru projekta MEMOSA "Meritve in modeliranje lastnosti škodljivih snovi na območju Alp": BayStMLU, Urad tirolske deželne vlade, avtonomni provinci Bolzano in Trento, 1993, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000) so opozorile na to, da se ugotovljena sestava VOC vzorcev zraka, ki so bili odvzeti pri meritvah, dobro ujema s tipično sestavo ogljikovodikove mešanice izpušnih plinov motornih vozil, kar kaže, da je promet v občutno večjem obsegu udeležen pri povzročanju emisij VOC, kot je bilo to na primer pri nemškem povprečju.

PAH: policiklični aromatični ogljikovodiki nastanejo pri nepopolnem zgorevanju organskih snovi (npr. oljni derivati, premog). Promet motornih vozil na dizelsko gorivo je zanje pomemben vir emisij (vezava PAH na sajaste delce) (BONN idr. 1991, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000). Zaradi razmeroma visoke adsorpcijske sposobnosti se PAH lahko dobro izločajo na filterjskih napravah, zato je bilo mogoče z izboljšano tehnologijo filtrov zmanjšati njihovo sproščanje pri procesih zgorevanja. Medtem ko so se emisije na drugih področjih uporabe zmanjšale, pa igrajo PAH zaradi prometa še naprej pomembno vlogo.

Delci: delci so kompleksna mešanica, ki jo v zrak emitirajo raznoliki antropogeni in naravni viri. K antropogenim delcem spadajo primarni delci, ki se v okolje sproščajo pri zgorevanju fosilnih in nefosilnih goriv (v glavnem iz prometa). Poleg procesov zgorevanja je na prometnem področju treba upoštevati tudi obrabo avtomobilskega plašča kot bistven dejavnik za emisije delcev. Še posebej pomembna pa je frakcija finega prahu, ki prodira v pljuča in tako ogroža zdravje (PM 10 oz. PM 2,5).

Pri vrednotenju emisij iz prometa na gorskem območju moramo vedno upoštevati dejstvo, da se zaradi vzponov in spustov na cestah v takih predelih praviloma pojavljajo večje emisije škodljivih snovi kot na ravnih delih poti (AMT DER TIROLER LANDESREGIERUNG 1991, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000), odkrili so tudi vpliv na sestavo emisij, emisije v območju spustov (in pri vožnji z veliko hitrostjo) pa v večji meri preidejo od CO in KW k NO_x (PRISPEVEK SLOVENIJE 2000). Emisije iz prometa vozil v alpskem prostoru ni mogoče posplošeno izračunati glede na tipe vozil in njihovo povprečno porabo goriva.

Pri vrednotenju emisij v alpskem prostoru moramo tudi upoštevati, da imajo posamezne snovi različno močen vpliv, ki je odvisen od tega, ali so bile v okolje oddane v dnevnem ali nočnem času. Zaradi pogostih inverzijskih vremenskih stanj na območju Alp je ovirana menjava pritalnih zračnih mas in to zlasti ponoči ter pozimi. Posledica emisij v jutranjih, popoldanskih in nočnih urah so lahko tako več kot 20-krat višje imisijske obremenitve kot pa škodljive snovi, ki se sproščajo v zrak podnevi brez pojava inverzije. Pozimi povzročajo emisije zaradi zmanjšane vertikalne menjave približno 5-krat večjo imisijsko obremenitev kot poleti, zato je dolgoletna zahteva po strogem upoštevanju prepovedi tovornih vozil v nočnem času z vidika higiene zraka nujnost (ÖKOSCIENCE-ZÜRICH 1999, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000). Ti sklepi pa ne veljajo za nastajanje ozona (gl. AIII-7), ki je v nočnem oziroma zimskem času skorajda brez pomena.

Možni kazalci:

- izračun emisij ob poznavanju povprečnih emisij za tipe in razrede vozil ter obsega prometa (gl.zg. AI-2): CO₂, NO_x, VOC, PAH in delci, pri čemer je treba upoštevati spuste na cestah
- teža prevoza/ proga v tovrnem prometu
- razmerje med obsegom prometa pozimi in obsegom prometa poleti
- razmerje med prometom podnevi in prometu v nočnem času

All State - 1. raven delovanja / promet

All-1 Poraba površin
All-2 Poraba virov
All-3 Imisija škodljivih snovi
All-4 Imisija hrupa

All-3 Imisija škodljivih snovi

Vidik vnašanja škodljivih snovi (med drugim tudi zaradi prevoza nevarnih snovi) v tej obrazložitvi še ni upoštevan, kar velja tudi za odpadke (avtomobilske plašče, odpadna olja, akumulatorje, stara vozila).

V gorskih predelih si na podlagi podatkov o količinah emisij oz. o številu vozil ni mogoče narediti realne slike o imisijskih obremenitvah, ki nastanejo zaradi le-teh (gl. razlago v poglavju AI-3). V nasprotju z ravninskimi deli v takem primeru topografsko-meteorološke specifičnosti, kot so pogosta vremenska stanja s šibko vetrovnostjo in inverzijami, preprečujejo hitro odstranitev oziroma zadostno stanjšanje škodljivih snovi v zraku, tako da lahko tudi pri manjših količinah škodljivih snovi pogosto nastanejo nevarne visoke vsebnosti škodljivih snovi. To pa hkrati pomeni, da lahko primerjave med količinami emisij ali podatki o prometu med ravninskimi in gorskimi območji vodijo k napačnim rezultatom, če pri tem ne upoštevamo različnih prostorskih pogojev za širjenje škodljivih snovi.

Pri izračunavanju pričakovanih imisijskih obremenitev za alpski prostor na podlagi podatkov o emisijah naletimo še vedno na pomanjkljivosti metodološke narave, kajti procese vertikalnega širjenja škodljivih snovi je še težje opisati in oblikovati kot horizontalna širjenja (TÜRK 1996): širjenje škodljivih snovi v alpskem prostoru kakor tudi izstopajoča vloga prometa pri povzročanju velikih obremenitev s škodljivimi snovmi v zraku sta tisti spoznanji, do katerih so prišli v okviru mednarodnega projekta MEMOSA (BayStMLU, Urad tirolske deželne vlade, avtonomni provinci Bolzano in Trento, 1993).

Za specifično oceno dogajanja v zvezi z imisijami v alpskem prostoru je še nadalje potrebno upoštevati, da so Alpe kot vremenska ločnica z nadpovprečno visokimi padavinami še posebej učinkovita udorina tudi za nanošene škodljive snovi v zraku na širšem območju (MUTSCH 1992, cit. v: HERMAN & SCHMIDT 1998). To velja zlasti za zaježitvena območja v Severnih in še pogostejše v Južnih Alpah, kjer lahko izmerijo še posebej visoke stopnje depozitov.

Za alpski prostor ima vidno vlogo vpliv vlažnega odlaganja (ali tudi t.i. okultnega odlaganja) v obliki megle in lahnega pršenja. V tovrstni obliki padavin se lahko škodljive snovi v nasprotju z deževnico nakopičijo do faktorja 10. PUXBAUM s sodelavci (cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000) je z raziskavami na višinskem profilu pri Achenkirchnu v Severnih Alpah v obdobju 1995 - 1996 dokazal, da je obseg obremenitve zaradi "kislega dežja" občutno podcenjen, če pri tem ni upoštevano okultno odlaganje.

TÜRK in HOFFMANN (1991, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000) sta s pomočjo kartiranja lišajev v štirih transektah v dolini Inntal, Wipptal in Zillertal opravila raziskave o vplivih cestnega prometa. Primerjava inventure lišajev iz leta 1991 s približno 15 let starimi rezultati je pokazala, da je prišlo zlasti na območjih doline do občutnega poslabšanja stanja. Zlasti v dolinskem predelu Inntala sta ugotovila tako velike obremenitve, kot so značilne za osrednjih industrializirana območja vlemest (TÜRK in HOFFMANN 1991, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000)¹.

V nadaljevanju je prikazan kratek pregled specifičnih vplivov, ki ga imajo imisije NO_x na alpsko vegetacijo, pregled pa ne obravnava imisij SO₂/SO₄, ki jih ne povzročajo emisije iz pro-

¹ Te raziskave se ne nanašajo na dejstvo, da se je prisotnost lišaja, ki je občutljiv na žveplo, kot posledica zmanjšanja vsebnosti SO₂ od osemdesetih let naprej spet povečala tudi na alpskem prostoru.

meta ali pa jih povzročajo le v manjšem obsegu, kakor tudi NH_3 , ki odločilno vpliva na poškodbe alpske vegetacije.

$\text{NO}_x/\text{NO}_3\text{-N}$: pri ugotavljanju poškodovanosti gozda ima v zadnjem času v okviru vplivanja na gozdne ekosisteme osrednji pomen zlasti vnašanje N. Poleg učinkov zakisljevanja povzročajo enostranski vnosi dušika neuravnoteženo oskrbo s hranilnimi snovmi ter večjo občutljivost gozda na pozebo (HERMAN & SMIDT 1998). Ogrožanje zaradi vnašanja dušika je še toliko bolj izrazita, ker je zaradi nedvomno večjih vnosov v preteklem stoletju večina ekosistemov v fazi akumuliranja N ali pa že v fazi zasičenosti z N (HADWIGER-FANGMEIER idr. 1992, cit. v: HERMAN & SMIDT 1998).

Učinkovanje škodljivih plinov na alpski ekosistem se povečuje med drugim tudi zato, ker so faze omejene presnovne aktivnosti - to velja zlasti za visoko ležeče predele Alp - zaradi podnebnih razlogov v primerjavi z nižinskimi predeli daljše. Mehanizmi razstrupljanja, ki so značilni za rastline in so veliki porabniki energije, pa so zelo odvisni od presnovne aktivnosti rastlin.

Možni kazalci:

- vsebnost NO_x , VOC, CO_2 in delcev v mg/m^3 , ki so v zraku; vedno z navedbo višine meritve (višina v NN), upoštevanje podatkov o vremenskem dogajanju (predvsem o inverzijah) ter o krajevnem topografskem položaju
- sestavine v padavinskih vodah, zlasti $\text{NO}_3\text{-N}$ v mg/l , vedno z navedbo višine meritve (višina v NN), po možnosti z oceno deleža okultnega odlaganja pri celotnem odlaganju
- razširitev pojava lišajev: povečan prirast, sestava vrste
- število prekoračitev kritičnih obremenitev (critical load) ter kritičnih ravni (critical level)

All-4 Imisija hrupa

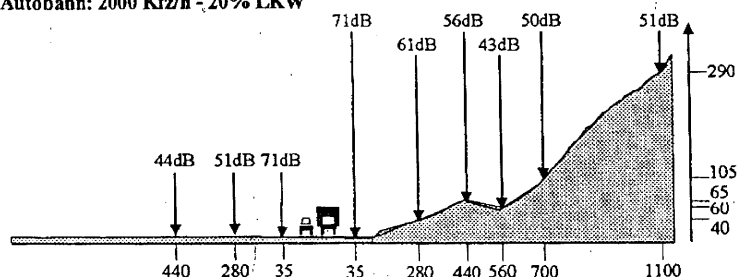
Pogoji za zmanjševanje obremenitev zaradi hrupa so v gorskih predelih bistveno manj ugodni kot v ravnini, kajti tla in vegetacija lahko na takih predelih, predvsem pa na strminah, komajda kaj učinkujejo na ublažitev hrupa. Strma področja lahko glede akustičnih lastnosti primerjamo z amfiteatrom, kjer je mogoče tudi v zadnjem kotu slišati vsak zvok (PACK & SCHEIRING 2000, SCHEIRING 2000).

V primerjavi z ravnino je za zmanjševanje obremenitev okolja zaradi hrupa na strmih predelih zato potrebna večkratna oddaljenost od vira hrupa, da bi bile ponovno dosežene take obremenitve, ki okolju ne škodujejo. SCHEIRING (2000) je ta dejstva dokumentiral na podlagi primerjalne analize med dvema avtocestama v ravnini (avtocesta na relaciji Hamburg - Flensburg²) in v gorskih predelih (avtocesta po dolini Inna in na Tirolskem³). Kljub povprečno večjemu obsegu prometa na avtocesti med Hamburgom in Flensburgom se obremenitev zaradi hrupa zmanjša na 40 dB že po oddaljenosti 416 metrov. Na strmih predelih v dolini reke Inn je pri manjšem obsegu prometa za isto zmanjšanje hrupa potrebna oddaljenost za več kot dva kilometra. V številnih alpskih krajih pa zaradi njihovega topografskega položaja te oddaljenosti ni mogoče upoštevati in tako hrup obvladuje celoten življenjski prostor. Do primerljivih ugotovitev je prišel WEISSEN (1996). Tako je stopnja hrupa, ki je bil pri enaki obremenitvi zaradi prometa izmerjen v ravnini v oddaljenosti 250 metrov od avtoceste, v alpskih dolinah prisotna še v oddaljenosti 1,2 do 1,5 km (glej sliko 6).

² Avtocesta na relaciji Hamburg - Flensburg (1984): DTV = 83.044 vozil/ 24 ur (12.165 tovornih vozil/ 24 ur). Za zmanjšanje obremenitve okolja zaradi hrupa na 55 (40) dB je v nižini potrebna oddaljenost 186 (416) metrov (DTV= povprečni dnevni promet) (AdTLR, Ldsbdion, cit. v: SCHEIRING 2000).

³ Avtocesta po dolini Inna (1986): DTV = 30.462 vozil/ 24 ur (4.976 tovornih vozil/ 24 ur). Za zmanjšanje obremenitve okolja zaradi hrupa na 55 (40) dB je na strmih delih v gorskih dolinah potrebna oddaljenost 378 (2.070) metrov (SCHEIRING 2000).

Autobahn: 2000 Kfz/h ~ 20% LKW

Slika 6: Zmanjševanje emisije hrupa glede na oddaljenost od vira hrupa – položaj v dolini

Možni kazalci:

- dB (neposredno merjeno na posameznem varovanem objektu)
- stopnja hrupa okolice (L_A), stopnja preostalega hrupa (L_R), diferencialna stopnja hrupa (L_D)⁴

AIII State – 2. raven delovanja/ promet

- AIII-1** Izguba funkcije tal zaradi zbitosti in pozidave
- AIII-2** Drobitev življenjskega prostora flore in favne
- AIII-3** Zmanjševanje površin, namenjenih drugačni rabi, in drobitev tradicionalno zraslih poselitvenih struktur, negativno vplivanje na podobo krajine
- AIII-4** Zakisljevanje in eutrofikacija tal zaradi depozicije
- AIII-5** Toksična onesnaženost tal zaradi depozicije
- AIII-6** Zakisljevanje in eutrofikacija voda zaradi depozicije
- AIII-7** Nastajanje pritalnega ozona
- AIII-8** Pospeševanje razgradnje stratosferskega ozona, povečanje sevanje UV-žarkov
- AIII-9** Kopičenje plinov, pomembnih za podnebje, v ozračju; spremembe podnebja
- AIII-10** Zmanjševanje kakovosti ekosistemov za favno, zlasti negativno vplivanje na vrste, občutljive na motnje
- AIII-11** Motenje spanja in sporazumevanja

AIII-7 Nastajanje pritalnega ozona

Poseben položaj pri oceni imisij iz prometa zavzema troposferski ozon, ki primarno ne emitira v ozračje, temveč nastaja zaradi fotokemijske reakcije predhodnikov NO_x , VOC, CH_4 , CO pri sončnem sevanju. Predhodniki izvirajo tako iz naravnih (biogenih) kakor tudi iz antropogenih virov. Promet tako občutno prispeva k nastajanju ozona, zlasti kot vir za emisije NO_x (in VOC).

Ozon je strup za celice. Poleg negativnih vplivov na zdravje človeka povzroča škodo tudi vegetaciji, pri čemer rastline ozon sprejemajo izključno prek svojih nadzemnih delov, kar v bistvu določa difuzijski odpor v listnih režah. Poškodbe vegetacije so tako poleg vsebnosti ozona v tesni povezavi z oskrbo vode v tleh in se tako pojavljajo v višinskih legah, kjer je tudi

⁴ Omenjeni kazalci so navedeni v uredbi italijanskega ministrstva za okolje z dne 16. marca 1998. Stopnja hrupa okolice je ponderirana ekvivalentna stalna velikost oziroma višina zvočnega tlaka, ki jo povzročajo vse vrste virov zvoka na določenem mestu ali v določenem času. Hrup okolice sestavlja vsota preostalega hrupa in hrupa, ki ga povzročajo posebni viri motenj, pri čemer so izključeni posamezni določljivi zvočni pojavi izredne vrste v primerjavi z vrednostjo okolice v coni. Gre za stopnjo, ki jo lahko primerjamo z najvišjimi mejami obremenitve.

Stopnja preostalega hrupa je ponderirana ekvivalentna stalna velikost oziroma višina zvočnega tlaka, ki jo ugotavljamo pri izločitvi posebnih virov motenj. To vrednost moramo meriti na enak način, kot se uporablja tudi pri merjenju hrupa okolice in ne sme vsebovati nobenih atipičnih zvočnih motenj.

Diferencialna stopnja hrupa (L_D) ustreza razliki med stopnjo hrupa okolice (L_A) in stopnjo preostalega hrupa (L_R).

poleti zagotovljena zadostna oskrba z vodo. Opozoriti pa je treba na dejstvo, da so se drevesa v višjih predelih v določeni meri sposobna prilagoditi višjim trajnim obremenitvam zaradi ozona (LIU in sod. 1994: 216).

Kronične obremenitve z ozonom povzročajo pri rastlinstvu predčasne pojave staranja (kloroze, predčasno odpadanje listja). Analize vsebnosti ozona, ki so ga v zadnjih letih izmerili v alpskih postajah, so pokazale, da je občutljiva gozdna vegetacija zaradi škodljivih snovi v zraku v veliki meri ogrožena (SCHNEIDER idr. 1996, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000). Kritične ravni za ozon (praviloma ugotovljene na podlagi vrednosti AOT40) so bile prekoračene na skorajda vseh merilnih mestih v Alpah.

Možni kazalci:

- vsebnost ozona v $\mu\text{g O}_3/\text{m}^3$: vršne obremenitve
- vsebnost ozona in trajanje obremenitve: vrednost AOT40 (**A**ccumulated exposure **O**ver a **T**hreshold of **40** ppb)
- vsebnost ozona in trajanje obremenitve: Sum60 ali vrednost AOT (trajanje vsebnosti v h) * vsebnost ozona (≥ 60 ppb) / opazovalna doba (opazovalna doba za odpadanje listja in iglic v dnevih)⁵
- število prekoračitev kritičnih ravni za ozon

AIV Impact – 3. raven delovanja/ promet

AIV-1 Izguba kakovosti človekovega življenjskega prostora
AIV-2 Negativno vplivanje na človekovo zdravje
AIV-3 Izguba biološke raznovrstnosti
AIV-4 Izstopanje snovi iz tal,
vnašanje snovi v podtalnico,
vnašanje snovi v ozračje
AIV-5 Povečanje ekoloških nestabilnosti,
zlasti še spreminjanje območnega vodnega ravnovesja, premiki mas,
erozija tal, zmanjševanje ledenikov
AIV-6 Poškodbe vegetacije tudi zaradi kutikularnega in stomatarnega vnosa snovi v zraku, zaradi spreminjanja podnebja (gorski gozdovi)

AIV-6 Poškodbe vegetacije tudi zaradi kutikularnega in stomatarnega vnosa snovi v zraku (vitalnost gorskih gozdov)

Poškodovanost oz. ogroženost gorskih gozdov je večinoma posledica nakopičenega stresnega vplivanja nanje, pri čemer imajo osrednjo vlogo škodljive snovi v zraku.

Spremembe stanja v gozdu, ki so vidne in jih lahko neposredno zaznamo, oziroma vitalnost dreves v gozdu se odraža v porumenitvi ali zgodnjem odpadanju iglic in listja. Ti znaki so osnova za kartiranje poškodovanosti gozda, ki ga izvajajo po celi Evropi od leta 1987 naprej.

Stanje drevesnih krošenj izraža pri tem vse vplive lokalnih in genetskih dejavnikov vplivanja. Drevesa imajo le malo možnosti, da bi se lahko navzven vidno odzvala na različne vzroke bolezni. Tako praviloma ni mogoče sklepati o vzrokih za nastale spremembe v krošnjah. Popis stanja v gozdovih, ki ga izvajajo po celi Evropi, zajema stanje v krošnjah, ne pa stanja v gozdovih (GSF 1996).

Počasnih sprememb v gozdovih ni mogoče vedno pravočasno prepoznati po spremembah, ki so se pojavile na krošnjah, temveč npr. ravnotežje hranilnih snovi in premiki drevesnih vrst

⁵ Liu s sodelavci (1994: 212) je pri raziskovanju stopenj odpadanja zelenih iglic ugotovil opazno povezavo z vrednostmi AOT60.

v slojih grmičevja in zelnatih rastlin opozarjajo na spremembe na določenem kraju, ki se bodo prej ali slej odrazile tudi v gozdnem sestoju.

Drugi znaki za spremembe na določenem kraju so motnje v simbiotičnem ravnotežju med drevesi in sistemi mikoriznih gliv, ki so zelo občutljive zlasti na vnos N v tla in se na to odzovejo z zmanjšano raznolikostjo vrst in produktivnostjo trosnjakov (SCHLECHTE 1986, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000). Predvsem v višinskih legah je za uravnoteženo oskrbo s hranilnimi snovmi zelo pomembno, da so mikorizne glive v gozdovih prisotne v zadostni meri. Njihov obstoj pomeni istočasno tudi večjo toleranco za sušo, zmrzal in povzročitelje bolezni, drevesa pa lahko varujejo pred strupenimi vplivi in so neverjetno odporne do težkih kovin, ki so za rastline strupene (PRISPEVEK AVSTRIJE 2000).

Nadalje obstajajo spoznanja, da mikorizne glive niso "odgovorne" samo za izmenjavo hranilnih snovi med drevesom in glivo, temveč da jih bogato razvejeno podgobje drevesa tudi povezuje kot tvorbe, ki so med seboj povezane, na ta način pa omogoča uravnan pritok najpomembnejših hranilnih snovi med drevesi (tudi različnih vrst). S tem pa se znotraj gozdnega sestoja sooskrbujejo tudi drevesa na siromašnejših mikroprostorih (SIMARD 1997, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000).

Možni kazalci:

- stanje v drevesnih krošnjah, delež poškodovanih razredov v skladu z rezultati kartiranja stanja v gozdu, zlasti ločeno opazovanje gozdnih sestojev, ki so bili kartirani kot varovalni gozdovi
- raznolikost vrst in produktivnost trosnjakov pri mikoriznih glivah
- vsebnost hranilnih snovi v iglicah in listju
- vsebnost škodljivih snovi v iglicah in listju

AV Response – raven ukrepov/ promet

AV-1 Uporaba instrumentov uravnavanja (npr. normativi za izpušne pline) ter določila in omejitve (npr. prepovedi voženj za tovornjake v nočnem času, omejitve hitrosti)

AV-2 Ekonomski instrumenti za pravično in učinkovito oblikovanje cen (npr. zvišanje dajatev, davki, pristojbine)

AV-3 Prilagoditev investicijske politike (npr. preusmeritev investicij v ekološko sprejemljivejša prometna sredstva)

AV-4 Prilagoditev tehnološke politike (npr. večja uporaba tehnologij, ki okolje manj obremenjujejo, spodbujanje tehnologij, ki povzročajo manjše količine emisij in znižujejo porabo goriva)

AV-5 Uporaba instrumentov načrtovanja (npr. vplivanje na namembnost površin pri prometnem, urbanističnem in regionalnem načrtovanju, uporaba PVO pri načrtovanju infrastrukture)

AV-6 Tehnični ukrepi uravnavanja (uravnavanje povpraševanja in upravljanje mobilnosti) (npr. ukrepi za vplivanje na izbiro prometnih sredstev in povpraševanje po prometu)

AV-7 Izvajanje programov za oblikovanje zavesti vseh slojev prebivalstva (npr. informiranje, šolanje, usposabljanje)

(vir: EST 1999)

AV-2 Ekonomski instrumenti za pravično in učinkovito oblikovanje cen

Tu: "povišanje dajatev"

Uresničevanje načela realnih stroškov je bistven korak k uravnavanju obsega prometa in k zmanjševanju raznih obremenitev, ki jih povzroča promet. To pomeni, da se morajo eksterni stroški⁶, ki so nastali zaradi prometa (v glavnem gre za okoljske in socialne stroške), internalizirati. S stroški pa se pri tem ne pojmujejo samo finančni stroški, temveč vse slabe strani (v smislu negativnih vplivanj). Trenutno prevladujejo ocene, da eksterni stroški prometa, ki jih povzročajo negativni vplivi na zdravje in okolje ter hrup, nesreče, zastoji in izguba časa, zavzemajo od 5 % do 10 % BDP v državah OECD (EST 1999). Načelo realnih stroškov trenutno v nobeni od držav podpisnic Alpske konvencije še ni bilo uresničeno.

Območja, ki so zaradi tranzitnega prometa zelo obremenjena, imajo - če odmislimo gradbeno dejavnost - od te obremenitve ponavadi zelo malo ugodnosti. Za okoljske stroške, ki jih povzroča cestni promet, ni predvidenih odškodnin (CIPRA 1999), zato je za obremenjena območja dolgoročno potrebno omejiti obseg prometa, kratkoročno pa zagotoviti odškodnino za eksterne stroške, ki niso nastali doma (SCHEIRING 1999, cit. v: CIPRA 1999).

je dvig okoljskih dajatev mogoče predstavljati kot primeren instrument okoljske politike. V okoljske dajatve lahko pri tem zajamemo vse denarne dajatve, ki jih pobira država, da bi tako dosegla določene cilje okoljske politike. V prvem primeru bi bili pri opazovanju "prometnega področja" med drugim primerni ukrepi za varstvo pred hrupom.

Zdi se, da je v zvezi s pobiranjem dajatev bistvena predvsem korektna uvrstitev prispevkov za kritje stroškov, ki jih je treba uporabljati kot razbremenilne ukrepe v tistih regijah, v katerih se obremenitve dejansko pojavljajo. To pa zahteva izbiro ustreznega instrumenta dajatev.

⁶ Eksterni stroški so vsi stroški gospodarske dejavnosti (investicije, proizvodnja, prodaja in poraba), ki ne nastanejo pri povzročitelju, temveč pri drugih skupinah oseb ali družbah. Pojem "eksternih stroškov" je enak pojmu "dodatnih socialnih stroškov".

Davki (z izjemo "namenskih davkov") tako zaradi "načela neafektacije"⁷ niso primerni instrumenti. Nasprotno bi morali razpravljati o dajatvah v obliki pristojbin za uporabo (kot npr. cestnine) ali posebnih finančnih dajatvah.

Možni kazalci:

- stopnja pokritja stroškov oziroma rentabilnosti (pokritje vseh mikroekonomskih stroškov prometa s strani povzročiteljev v %)
- višina eksternih stroškov za nastalo škodo (evrov/ a)
- cena specifične prometne zmogljivosti posameznih nosilcev prometa, korigirana za napačno prikazane cene (evrov/ tkm), obseg prihodkov iz pristojbin za uporabo, posebne finančne dajatve, (namenski) davki ali tudi prispevki, ki se jih zaračunava udeležencem v prometu
- obseg finančnih sredstev, ki so namenjena ukrepom za varstvo pred hrupom in se uporabljajo v regijah, ki so še posebej obremenjena ali občutljiva⁸

5.4 Podroben opis vzročno-posledičnih odnosov za področje "gorskega gozda"

BI Pressure – vzroki/ dejavniki, ki vplivajo na gorski gozd

BI-1 Imisije: sestavine zraka in depozicija
BI-2 Zakisljevanje in evτροφikacija tal
BI-3 Gospodarjenje z gozdovi
BI-4 Gospodarjenje z divjadjo in gozdna paša
BI-5 Raba za rekreacijo
BI-6 Pojav gozdnih škodljivcev

BI-3 Gospodarjenje z gozdovi

Kako se lotiti gospodarjenja z gozdom, je odločilen dejavnik pri razvoju gorskega gozda. Zlasti v varovalnih gozdovih danes nestrokovno gospodarjenje z gozdovi (kot je npr. golosečno gospodarjenje) ni več tako pogosto, problem predstavlja namreč opustitev negovalnih posegov v drevesnem sestoju, saj samo ti lahko zagotovijo trajnostne učinke kulturne krajine v gorskem gozdu.

Racionalen izvoz lesa iz gozdov nikakor ni v nasprotju z zagotavljanjem naravnega pomlajevanja ter krajinsko-kulturnih učinkov gorskih gozdov (AMMER 1996, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 1996: 268). Rezultati raziskav, ki jih je na flišnih območjih v bavarskem alpskem prostoru opravil AMMER s sodelavci (1996: 9), so pokazali, da zaradi gozdarskih posegov, pri katerih je bilo odstranjeno 10 do 20 % mase, ali pa tudi zaradi enakomerno porazdeljenega iznosa enakega reda velikosti, ki je nastal zaradi poškodovanosti, še ni mogoče prepoznati občutno povečane erozije tal. Izvoz lesa v tem obsegu lahko zato obravnavamo kot trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ki spodbuja prevzemanje učinkov kulturne krajine.

Možni kazalci:

⁷ V skladu z načelom pokritja celotnih stroškov: vsi prihodki se morajo uporabljati za vse izdatke/ prepoved namenskih prihodkov; smisel tega predpisa o uporabi davkov je, da demokratično izvoljene vlade pri postavljanju prioritete glede izdatkov niso vezane na vnaprejšnje sklepe.

⁸ Avstrijsko Zvezno ministrstvo za okolje, mladino in družino (BMUJF) je o vprašanju mejitve in karakteriziranja občutljivih regij izdalo posebno študijo (Seznam meril za ekološko posebej občutljivih območij - BMUJF 1998). SCHEIRING je na delavnici CIPRE v Brigu leta 1999 predlagal definicijo za "občutljive" regije na podlagi razumljivih meril.

- uporaba postopkov pomlajevanja gozdov (golosečnja, skupinska sečnja, prebiralna sečnja in mešane oblike)
- velikost površin, na katerih se gozdovi naravno pomlajujejo,
- obseg prirasta in izvoz lesa, odstotkovni delež izvoza lesa na prirastu
- oblika končne rabe (npr. pomlajevalna sečnja ali čiščenje po pojavu škodljivcev)
- obseg ukrepov, ki se redno izvajajo v varovalnih gozdovih: velikosti površin, navedba odstotkov v razmerju do celotne površine varovalnega gozda
- oblika spravila (npr. pravilne in gozdne poti, žični žerjavi in nihalne žičnice, helikopterji, konji)

BII State – 1. raven delovanja/ gorski gozd

BII-1 Pokritost z gozdom
BII-2 Struktura sestojev in sestava vrst
 BII-3 Stanje gozda: vitalnost

BII-2 Struktura sestojev, sestava vrst

Sestava drevesnih vrst in struktura gorskih gozdov sta odločilna elementa uravnavanja pri prevzemu funkcije uravnavanja, funkciji proizvodnje in funkciji življenjskega prostora (gl. BIII). Posplošenih ciljev glede sestave vrst dreves in strukture gozda tako ni mogoče oblikovati za celoten alpski prostor, razločevati jih moramo glede na funkcionalna osrednja področja. Izjema pri tem pa so naslednje značilnosti:

- zadostna gozdnatost (AULITZKY 1996: 61),
- dovolj raznoliko pomlajevanje ter
- stopničasta zgradba sestojev z rastišču primernimi drevesnimi vrstami,

ki v vsakem primeru spodbujajo trajnostno funkcijsko sposobnost in učinkovitost gorskih gozdov.

Tabela 5 prikazuje pomembne značilnosti, ki naj bi jih imeli gozdovi glede na njihove prednostne funkcije (po MAYERJU 1984).

Tabela 5: Primeri za potrebne/ zaželene značilnosti gozdov glede na njihove prednostne funkcije (po MAYERJU 1984, spremenjeno in dopolnjeno)

Prednostna funkcija	Potrebne/ zaželene značilnosti – primeri
Zaščita pred naravnimi nesrečami	
zaščita pred hrupom	• visok delež zimzelenih iglavcev z dolgimi krošnjami (hoja, smreka, bor) • prepustnost zaradi pospeševanja nastanka gostih grmičnih pasov • mlajše je ugodneje kot odrasli sestoji
preprečevanje poplav	• sestoji z visokim deležem globink: • velik delež drevesnih vrst z visoko intercepcijo, kot so cemprin, hoja, macesen, bukev, hrast, plemeniti listavci (in smreka)
zaščita pred plazovi	• stabilne globinke, zimzelene drevesne vrste z visoko intercepcijo snega tudi pozimi (cemprin, hoja in smreka – macesen je manj primeren) • zaprti, stopničasti sestoji
Socialna funkcija	
enakomerno, kakovostno pridobivanje vode (na vodovarstvenih območjih)	• stabilne globinske (za preprečevanje erozije) z manjšo intercepcijo (macesen, bor, bukev, javor, brest, hrast (in hoja) • prepustni, stopničasti sestoji
filtriranje škodljivih snovi v zraku	• visok delež zimzelenih iglavcev (smreka, hoja, cemprin, bor) in bukev • stopničasti odrasli sestoji • večinoma sestoji z visokim indeksom listne površine
zadrževanje zvoka	• visok delež zimzelenih iglavcev z dolgimi krošnjami (jelka, smreka, bor)

Prednostna funkcija	Potrebne/ zaželene značilnosti – primeri
	• prepustnost zaradi pospeševanja nastanka gostih grmičnih pasov • mlajše je ugodneje kot odrasli sestoja
Naravovarstvena funkcija	
življenjski prostor za živali in rastline	• sestoja z veliko raznolikostjo rastišču primernih drevesnih vrst • raznolika struktura gozda • stopničasta struktura sestoja • raznolikost odraslega sestoja • razredčitev s travniki in nezazidanimi površinami
Rekreacijska funkcija	
gozd za rekreacijo	trajnostno stabilna in sonaravna zgradba gospodarskih gozdov: • ni obsežnejših skupkov dreves enotnih starostnih stopenj • mešanica sencovzdržnih in svetoljubnih ter iglastih in listnatih drevesnih vrst • drevesne vrste z izstopajočim spreminjanjem barve listja (npr. javor, bukev) • razredčitev s travniki in nezazidanimi površinami • raznolika struktura • mogočna stara drevesa • dobro oblikovan gozdni rob (mešanica in stopničavost)

Možni kazalci:

- slojevitost sestojev, razdelitev po starostnih razredih
- gostota gozdnatosti (število dreves na površinsko enoto)
- sestava vrst, delež rastišču primernih drevesnih vrst na celotni gozdnatosti
- značilnosti pomladitve gozdov: število mladih dreves in sestava vrst pri drevesih, visokih 1,5 m
- obseg površine z naravno obnovitvijo gozda
- odrasli sestoja

BIII State – 2. raven delovanja/ gorski gozd

Funkcije gorskega gozda:

BIII-1 Funkcija proizvodnje, še posebej:

- zagotavljanje oz. finančna pomoč predvsem za gozdarska in kmetijska podjetja

BIII-2 Zaščita pred naravnimi nesrečami, še posebej:

- varstvo tal
- stabiliziranje vodnega ravnovesja (uravnavanje odtekanja vode)

BIII-3 Socialna funkcija, še posebej:

- izboljšanje kakovosti zraka
- varstvo pred hrupom
- izboljšanje kakovosti uporabnih vodnih virov (površinske vode, podtalnica)
- uravnoteženo vplivanje na vreme v posameznem kraju
- prispevek k preprečevanju nadregionalnih in globalnih sprememb podnebja

BIII-4 Naravovarstvena funkcija, še posebej:

- zagotavljanje sonaravnih zatočišč za živali in rastline

BIII-5 Rekreacijska funkcija, med drugim:

- estetski učinki, povečanje vrednosti podobe krajine

Pri obravnavanju funkcij gorskih gozdov se praviloma - glede na način presojanja - večja pozornost posveča ekološki, ekonomski in socialni funkciji. V celoti gre za velik spekter potencialov in funkcij (angl. *goods and services*), ki jih človek izkorišča vede ali pa tudi

nevede in katerih izguba bi neposredno vplivala tudi na človeške razvojne možnosti. Te funkcije so v 8. členu protokola o gorskem gozdu povzete kot ekološke in socialne storitve.

Pri načrtovanju gozdnih funkcij države podpisnice gozdna območja določajo glede na njihove prednostne funkcije, ki jih morajo le-te izpolnjevati. Definicije gozdne funkcije se pri tem od države do države med seboj delno razlikujejo⁹. Kot nadrejeni pojmi so se za posamezne delne funkcije uveljavila naslednja področja funkcij (SCHEIRING 1996: 273):

- zaščita pred naravnimi nesrečami,
- ohranjanje socialnih funkcij,
- varstvo narave,
- zagotavljanje rekreacije za ljudi in
- proizvodnja.

Omenjenih funkcij v posameznem primeru med seboj ni mogoče strogo ločevati, kar tudi ni smiselno, ker obstajajo med funkcijami deloma tesne povezave in medsebojne odvisnosti. Tako je cilj, recimo, delne funkcije "izboljšanja kakovosti zraka" tako izpolnjevanje socialne kot tudi rekreacijske funkcije. Zaradi sistematiziranja in boljše razčlenitve besedila pa je bila kljub temu obdržana omenjena uvrstitev delnih funkcij k nadrejenim.

Samo vitalni in nedotaknjeni ekosistemi gorskih gozdov bodo lahko zagotovili trajnostne in stalne socialne in ekološke storitve (PRISPEVEK AVSTRIJE 2000).

BIII-2 Zaščita pred naravnimi nesrečami: delne funkcije varstva tal in stabiliziranje vodnega ravnotežja (uravnavanje odtekanja vode)

Delna funkcija "varstva tal":

Na področju varstva tal je gorski gozd prevzel osrednjo funkcijo. Zaradi omejevalnih učinkov na vodno ravnovesje (glej spodaj) in sposobnosti koreninskih sistemov, da lahko vežejo zemljo, v sklenjenih gorskih gozdovih skorajda ne naletimo na pojav erozije tal (SCHEIRING 2000). Funkcije varovanja tal pri gorskem gozdu so toliko večjega pomena, ker je treba izgubo tal v višjih legah ocenjevati še kot posebej kritično. Zaradi podnebnih pogojev v teh legah (kratko vegetacijsko obdobje, manjša aktivnost organizmov v tleh) je proces nastajanja tal zelo upočasnen. Kot ugotavlja WEISSEN (1996), je na 2000 metrih nadmorske višine potrebno več sto let, da nastane tanka, samo 5-centimetrska plast humusa.

Poleg drevesnega sestoja vplivajo pozitivno na zmanjševanje erozijskih pojavov v gorskih gozdovih tudi mikrorizne glive. GRAF IN GERBER (1997, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000) sta z eksperimenti oroševanja dokazala, da so že po treh mesecih, ko sta na korenine posejala kulturo ektomikoriznih gliv, simbiotične glive odločilno prispevale k zmanjševanju erozije pri močnem deževju. Samo zaradi dodajanja mikoriznih gliv se je erozija pri teh poskusih zmanjšala za petino, kar si lahko večinoma razlagamo z boljšo agregacijo povrhnjice.

---

⁹ V Nemčiji ločujejo pri načrtovanju gozdnih funkcij delne funkcije, kot so varstvo biotopov, varstvo podobe krajine, naravni gozdni rezervati, varstvo pred hrupom, rekreacija.

V Liechtensteinu ločujejo pri načrtovanju gozdnih funkcij naslednje prednostne funkcije: varovalna funkcijo na mestih, ki so ogrožena zaradi plazov, padanja kamenja in erozije), funkcijo pridobivanja surovin in lesa, socialno funkcijo, rekreacijsko funkcijo ter funkcijo varstva narave in krajine (5. člen uredbe z dne 21. februarja 1995 o obsegu in izplačevanju nadomestil in finančnih pomoči v okviru zakona o gozdovih).

Švicarski zakon o gozdovih razlikuje v prvem odstavku 1. člena in v 23. členu med varovalno funkcijo, socialno funkcijo in gospodarsko funkcijo.

Delna funkcija "stabiliziranja vodnega ravnovesja":

V gorskih predelih je letna količina padavin razmeroma visoka, glede na vrsto padavin so lahko količine padavin velike tudi v kratkem času. Čim hitreje padavinske količine dosežejo usedalni bazen, toliko bolj neugodne so lahko posledice - torej poplave, erozija, plazenje, hudourniški ali nanosi. Hitro odtekanje vode s področja povodja pa je negativno tudi v tem pogledu, da se zaradi tega zmanjša raba padavin (tudi v predgorju).

Gorski gozd prevzema funkcije uravnavanja pri vodnem ravnovesju. Dovolj velik in intakten gozdni plašč lahko (v vegetacijskem obdobju) zaradi lastne transpiratorne porabe v tleh ustvari proste kapacitete za vpijanje vode in tako omeji hidrološko učinkovite padavine (AMMER 1996: 12, AULITZKY 1996: 33, 57). Tako en hektar smrekovega gozda z izhlapevanjem vrne v ozračje približno 43.000 l/ dan (POLSTER 1950, MOLCHANAW 1963, oba cit. v: AULITZKY 1996: 57). Ob toplih poletnih dneh izhlapevane količine narastejo vse do 60.000 litrov na hektar (PRISPEVEK AVSTRIJE 2000). V nasprotju s tem pa lahko poškodovani in oslajbljeni gorski gozdovi vežejo vedno manjše količine padavinskih vod oziroma snežnih količin, zaradi česar je tveganje, da bo prišlo do poplav, toliko večje (AULITZKY 1996: 33).

MAYER in OTT (1991, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000) sta v raziskavah v bazenu Passaila na robu Vzhodnih Alp dokazala, kako zaviralno vplivajo gorski gozdovi na valovanje visokih voda. Ob nekem primeru močnega deževja, ko je v pol ure (v nalivu) napadlo 43,8 mm padavin, je znašalo odtekanje vode z negozdne površine na vrhuncu 158 m³/s, kar je bilo za 223 % več kot pri odtekanju s popolnoma gozdne površine (71 m³/s na vrhuncu). Pri 50-odstotni gozdni pokrovnosti je odtekanje vode na vrhuncu znašalo 109 m³/s (154 %). AMMER je s sodelavci na podlagi meritev, ki jih je šest let izvajal v bavarskem alpskem prostoru na flišnih območjih, uspel dokazati, da pri nepoškodovani gozdnatosti (od 0,8 do 0,9 %) celo na zmernih nagibih pravzaprav ni bilo opaziti odtekanja vode s površine oziroma pojava erozije.

Gorski gozdovi, ki imajo zadostno gozdnatost, tj. krovno zaščito ($\geq 0,8$) in popolno zgradbo sestoja v padajoči liniji (SCHEIRING 0.J.), ne zmanjšujejo tveganja za nastanek poplav, temveč tudi tveganja za sprožitev plazov. Pri močnih snežnih padavinah se del snega naloži na drevesnih krošnjah, kjer deloma izhlapi (zimzeleni iglavci po mnenju AULITZKYJA (1996:61) zmanjšujejo višino snega za približno 20 do 30 %). Sneg, ki je padel s krošenj na tla, se kopiči neenakomerno. Z neizrazito slojevitostjo snežne odeje se tudi zmanjša možnost nastanka plazu, poleg tega zaradi nizke vetrovnosti v gozdu zameti niso tako hudi, kar preprečuje ali vsaj zmanjšuje nastanek klož. V nasprotju z objekti in napravami za zaščito pred plazovi tako gozd nastanek splazitve ne preprečuje samo z nalaganjem snežne odeje (pri deblih z zadostno gostoto in z ugodno prostorsko porazdelitvijo), temveč tudi s posebno obliko porazdelitve in odlaganja snežnih mas.

Varovalna funkcija gorskega gozda pred nastankom plazu je zelo koristna zlasti na prisojnih južnih pobočjih, kajti prav ta so za nastanek plazov ("gozdni plazovi") še posebej kritična.

Funkcija zaščite pred plazovi je tudi z ekonomskega vidika izrednega pomena. FREY in LEUENBERGER (1998, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000) sta ocenjevala, kolikšna je vrednost varovalnega učinka gorskega gozda v primerjavi s stroški za postavitve stalne tehnične protiplazne zgradbe, in ugotovila, da je lahko pri pravočasnem, rednem in strokovnem negovanju varovalnega gozda zaščitni učinek glede na stroške 5- do 20-krat ugodnejši kot pa tehnični objekti za zaščito pred plazovi (stroški za izgradnjo in vzdrževanje).

Možni kazalci:

- obseg in resnost erozijskih pojavov
- pogostnost in nevarnost za sprožitev hudourniških nanosov na področju cone gorskega gozda oz. v nižjih legah
- odtekanje vode s povodij (po povodjih, pri čemer se upošteva gozdnatost teh površin), pogostnost in težavnostna stopnja poplav, enakomernost odtekanja vode
- pogostnost in težavnostna stopnja plazov na območju gorskega gozda oziroma v nižjih predelih
- pogostnost in težavnostna stopnja hudourniških nanosov na območju gorskega gozda oziroma v nižjih predelih
- finančni izdatki za izvajanje ukrepov, ki se nanašajo na postavitve tehničnih protiplaznih zagradb
- površina in delež površine sestojev, ki imajo pri načrtovanju gozdnih funkcij varovalno vlogo (za vodotoke in/ ali tla)

BIV Impact – 3. raven delovanja/ gorski gozd

BIV-1 Izguba kakovosti človekovega življenjskega prostora

BIV-1a Izguba kakovosti človekovega življenjskega okolja: zmanjšanje atraktivnosti gorskega gozda za tiste, ki iščejo oddih

BIV-2 Negativni vplivi na človekovo zdravje

BIV-3 Izguba biološke raznovrstnosti

BIV-4 Širjenje škodljivih snovi iz tal (vnosi snovi v podtalnico, vnosi snovi v ozračje)

BIV-5 Povečevanje ekoloških nestabilnosti

BIV-5a Povečevanje ekoloških nestabilnosti: ogrožanje naselbin, kulturne krajine in prometnih poti

BIV-5a Povečevanje ekoloških nestabilnosti: ogrožanje naselbin, kulturne krajine in prometnih poti

Za nastanek poplav, splazitev in hudourniških nanosov v gorskih predelih ne obstaja le en sam vzrok.

Povečano tveganje, da bi prišlo do poplav, plazov ter erozije in premikov mas, seveda obstaja na delnem področju Alp, kjer zaradi orografskega položaja sorazmerno pogosto močno dežuje ali sneži - to velja zlasti za južni rob Alp.

Poleg učinkovitosti varovalnih gozdov, kot je opisana v poglavju BIII-2, je pojav poplav, plazov in hudournikov tesno povezan s stanjem strukture v tekočih vodah na povodjih. Kjer niso predvideni prostori za zadrževanje vodnih mas, je tveganje, da bo prišlo do poplave, večje.

Naraščajoče erozije ter poplave in plazove je treba obravnavati kot pojave z daljnosežnimi posledicami predvsem zato, ker so z intenzivnim razvojem poseljevanja (zlasti po 2. svetovni vojni) izginili naravni zadrževalni prostori. Leta 1870 je v 6184 alpskih občinah (na skupni površini 190.931 km²) živelo nekaj več kot 7 milijonov prebivalcev, leta 1990 jih je bilo že 13, kar ustreza več kot 70-odstotni rasti prebivalstva. Pri tem pa moramo upoštevati, da je treba razvoj poseljevanja v alpskem prostoru ocenjevati diferencirano: po eni strani gre za regije z veliko rastjo, po drugi strani pa obstajajo regije, kjer se število prebivalstva ne spreminja ali upada (PRISPEVEK AVSTRIJE 2000)⁴.

⁴ Po BÄTZINGU (1993, cit. v: PRISPEVEK AVSTRIJE 2000) se je število prebivalstva v alpskem prostoru v obdobju od 1870 do 1990 povečalo za približno 45 %, pri nadaljnjih 45 % prebivalstva je število upadlo, pri 10 % pa je ostalo na enaki ravni. Občine v razvoju najdemo na celotnem področju, in sicer v zahodni Avstriji, na Bavarskem in

Predvsem na prostoru, kjer je zaznati precejšnja rast prebivalstva, se je veliko poselitvenih območij iz prostorov, ki so bili prvotno v glavnem zavarovani pred ujmami, razširilo na območja, ki so potencialno vedno bolj nevarna (PRISPEVEK ŠVICE 2000). Kot ugotavlja AULITZKY (1996: 53, 57), je danes približno dve tretjini vseh naravnih nesreč v alpskem prostoru povzročil človek, v prihodnje pa bo verjetnost, da bo prišlo do naravnih nesreč v višinskih predelih, še večja (AULITZKY 1996: 63). Še posebej veliko tveganje obstaja za nekatera delna področja v Alpah, na katerih so poselitvene površine prodrle že globoko v naravne zadrževalne prostore !

Možni kazalci:

- obseg poselitvenih in prometnih površin, ki sodijo v ogrožena območja elementarnih nesreč (pri tem se upošteva gostota prebivalstva in naraščanje števila prebivalstva)
- obseg in težavnostna stopnja elementarnih nesreč, obseg narodnogospodarske škode

BV Response – raven ukrepov/ gorski gozd

BV-1 Nadomestilo za storitve javnega pomena: pospeševanje gozdarstva, subvencije

BV-2 Ukrepi za sprejem pravnih predpisov: oblikovanje zakona o gozdovih ter zakona o varstvu narave

BV-3 Ukrepi načrtovanja: načrtovanje gozdnega gospodarstva, načrtovanje funkcije gozda

BV-1 Nadomestilo za storitve javnega pomena: pospeševanje gozdarstva, subvencije

Zakoni o gozdovih v večini držav, ki so podpisale Alpsko konvencijo, še vedno temeljijo na domnevi, da so krajinskokulturni učinki pri gorskem gozdu samodejni stranski produkt pri proizvodnji lesa (v zvezi s tem se je izoblikoval pojem t.i. "Kielwassertheorie"). Ta zakonitost pa že dolgo ne velja več, kajti ekološki in ekonomski okvirni pogoji

so tisti, ki preprečujejo, da bi z donosom, ustvarjenim pri gospodarjenju z gozdovi, lahko pokrili stroške. Nesporno pa ostaja dejstvo, da je zagotavljanje krajinskokulturnih učinkov, ne da bi istočasno izkoriščali les, težko uresničljivo in bi ga bilo komajda mogoče financirati (BAUER 1996: 101).

Dejstvo, da donos, ustvarjen pri sečnji, zlasti v varovalnih gozdovih komajda še pokriva povečane stroške, povezane s pridobivanjem dohodkov, pojasnjuje, zakaj prihaja do pomanjkljive nege na območjih varovalnih gozdov, kjer z lesom zaradi težjih pogojev rastišča v glavnem ni mogoče zaslužiti prav veliko (PRISPEVEK AVSTRIJE 2000). Vprašanje, ali bodo lastniki gozdov na teh površinah začeli izvajati ukrepe za ohranjanje in izboljševanje krajinskokulturnih učinkov, je tesno povezano z zagotovitvijo finančnih nadomestil. Medtem ko je kmetijstvu večinoma uspelo uveljaviti svoje zahteve po financiranju storitev pri varstvu narave in negi krajine, gozdarskemu področju sicer na nacionalni in mednarodni ravni ne primanjkuje dosežkov na krajinskokulturnem področju, manjka pa njihovo uresničevanje na politični ravni.

Možni kazalci:

Južnem Tirolskem, zlasti pa v italijanskih in francoskih jugozahodnih Alpah. Za preostale dele alpskega prostora je na manjšem prostoru značilna "mešanica" občin, v katerih število prebivalstva raste, stagnira in upada (AULITZKY 1996: 53).

- zbrana sredstva, ki so kot finančno nadomestilo namenjena za sprejete negovalne ukrepe v gorskih gozdovih, zlasti v varovalnih gozdovih

6 OBSTOJEČI CILJI KAKOVOSTI OKOLJA , STANDARDI OKOLJA IN CILJI OKOLJSKEGA DELOVANJA

6.1 Uvodne opombe

Na podlagi prikazanih vzročno-posledičnih odnosov na področjih "prometa" in "gorskega gozda" v 5. poglavju bomo v nadaljevanju

- analizirali poročila o **nacionalnih ciljih kakovosti okolja, standardih kakovosti okolja in ciljih okoljskega delovanja**, ki so jih posredovale posamezne države članice, ter
- posameznim vzročno-posledičnim odnosom dodelili **cilje iz Alpske konvencije in pripadajočih protokolov**, kot so zbrani v 3. poglavju oziroma prilogi 1.
- V poročilih posameznih držav prav tako lahko najdemo reference za **mednarodno veljavne formulacije ciljev**, ki so bile vključene v predstavitev, vendar pa so bile dopolnitve opravljene le za področje "ohranjanja čistega zraka".

Dodelitev ciljev k vzročno-posledičnim odnosom je izhodiščna točka analize vrzeli v poglavjih 7.1 in 7.2, na podlagi te analize (v poglavju 7.3) pa bo treba izpeljati prednostna območja delovanja za določitev ciljev kakovosti okolja.

Pri formulacijah ciljev, ki so povzete po Alpski konvenciji in pripadajočih protokolih, so navedene številke posameznega delnega cilja, te pa se nanašajo na preglednico vseh ciljev Alpske konvencije in njenih protokolov v prilogi.

Iz prispevkov posameznih držav so bili v analizo praviloma zajeti le tisti cilji, ki se nanašajo na protokola o gorskem gozdu in prometu. Cilji, ki so bili navedeni, recimo, pri hribovskem kmetijstvu, niso bili upoštevani.

Preglednice ciljev, ki so predstavljeni v naslednjih poglavjih 6.2 in 6.3, ne zagotavljajo popolnosti. Tudi dopolnitev seznama mednarodnih ciljev ni bila naloga delovne skupine.

Cilji, ki veljajo samo za posamezne regije držav, so navedeni le v posamičnih primerih kot zgledi. Tako so v nemškem prispevku za Zvezno deželo Bavarsko, ki kot edina nemška zvezna dežela sega na alpski prostor, zbrani regionalni cilji, ki med drugim izvirajo iz bavarskega deželne razvojnega programa, regionalnih načrtov ter bavarske deželne zakonodaje. V pregledu so navedeni v kurzivi.

Standardi kakovosti okolja in cilji okoljskega delovanja, ki so bili naštet v protokolih Alpske konvencije in nacionalnih poročilih, niso v celoti naštet v preglednicah, ki sledijo; v skrajšani obliki so omenjene le reference, ki se nanašajo na obstoječe cilje. Podrobnejši opisi za to obstajajo, vendar pa niso sestavni del tega poročila.

Preglednice vsebujejo podatke tudi o stopnji obveznosti posameznih ciljev kakovosti okolja in standardov kakovosti okolja. Ker pa je mogoče pri primerjavi posameznih držav obveznost ciljev postaviti v medsebojno razmerje le v omejenem obsegu, so bili le-ti razvrščeni v tri stopnje, pri čemer ponazarjajo posamezno stopnjo naslednji simboli: §§§ (obvezujoč cilj), §§ (delno obvezujoč cilj) in § (priporočljiv cilj). Cilji okoljskega delovanja na ta način niso bili razvrščeni. Tabela 6 prikazuje v obliki povzetka, v katero kategorijo obveznosti so bili dodeljeni posamezni viri (zakoni, načrti, programi itd., iz katerih so povzete posamezne formulacije ciljev). S stališča pogodbenic Slovenije in Švice je potrebno nanovo izdelati uvrstitev smernic

ES v tabeli 6 (na mednarodni ravni).

Na nacionalni ravni Alpska konvencija in njeni protokoli niso navedeni posebej, pa čeprav imajo lahko le-ti sedaj, ko so jih podpisale posamezne države, značaj zakonskega besedila.

Tab. 6: Razvrstitev obveznosti ciljev po posameznih kategorijah

§§§	§§	§
Nemčija		
• prevzem obveznosti iz Konvencije ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka in pripadajočih protokolov • prevzem obveznosti iz Kiotskega protokola • program zvezne vlade za varstvo podnebja, izjava zveznega kanclerja z dne 5.4.1995 • zvezni zakon o varstvu pred imisijami (BImSchG) • tehnična navodila za področje zraka (TA Luft) • tehnična navodila za področje hrupa (TA Lärm) • 16., 18., 22. in 23. zvezna uredba o varstvu pred imisijami (BImSchV) • zvezni zakon o varstvu tal (BBodSchG) • zvezna uredba o varstvu tal (BBodSchV) • zvezni zakon o varstvu narave (BNatSchG) • zakon o živilih • zvezni zakon o nalezljivih boleznih • zvezni zakon o gozdovih (BWaldG) • bavarski zakon o varstvu narave (BayNatSchG) • bavarski zakon o gozdovih (BayWaldG) • bavarski zakon o pravicah do uporabe gozdov • bavarski zakon o lovu divjadi • zvezni zakon o lovu divjadi	• deželni razvojni program (LEP) • regionalni načrti (RP) • gozdnogojitveni program za pospeševanje gospodarjenja z gozdnimi površinami zasebnikov in pravnih oseb (WaldFöP-RL) • sklepi bavarskega deželnega zbora z dne 5.6.1984 in 19.4.1996 • izjava o prevzemu obveznosti državnih gozdov za certificiranje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi po PEFC	• LAI, 1992 • vzorčni upravni predpis LAI • poročilo zvezne vlade o izrednem zasedanju generalne skupščine ZN, 1997 • poročilo zvezne vlade o okolju, 1994 • [bavarski program za varstvo rastlinskih in živalskih vrst ter biotopov]
Francija		
• zakon o zraku in razumni rabi energije, 1996 ter pripadajoče uredbe o izvajanju: dekret 98-360 z dne 6.5.1998, odlok z dne 17.8.1998 • člen R69 C.R. • odlok z dne 5.5.1995 • zakon o načrtovanju gospodarjenja z gozdovi (v postopku sprejemanja) • [prevzem Kiotskega protokola] • [zakon o varstvu narave, 1976, 1995] • [zakon o rudarstvu, 1985] • [zakon o državni varnosti, varstvo pred nevarnostmi gozdnih požarov, 1987] • [zakon o zmanjševanju hrupa, 1992] • [zakon o vodah, 1992] • [zakon o varstvu in ovrednotenju krajin] • [zakon o trajnostnem urejanju prostora, 1999]	• nacionalni načrt za preprečevanje učinkov tople grede (MIES: medresorska delegacija za področje učinkovanja tople grede) • priporočila Visokega sveta za javno higieno (CSHPF) v skladu z zasedanji z dne 1.10.1997, 17.9.1997 und 4.7.1996	• regionalni načrti za ohranjanje čistega zraka

§§§	§§	§
Italija		
- DPCM 28.3.83 - DPR (odlok predsednika republike) 203/1988 - DM (uredba ministrstva) z dne 25.11.1994 (območja mest) - italijanski okvirni zakon o obremenitvah zaradi hrupa (zakon št. 447 z dne 26. oktobra 1995) in pripadajoče posebne izvedbene uredbe: - za letališki promet (uredba ministrstva za okolje z dne 31. oktobra 1997; odlok predsednika republike št. 496 z dne 11. decembra 1997) - za železniški promet (odlok št. 459 predsednika republike z dne 18. novembra 1998)	- orientacijske vrednosti v skladu z odlokom ministrstva z dne 25.11.1994 (območja mest) - orientacijske vrednosti v skladu z odlokom predsednika republike št. 203/1988	
Avstrija		
- prevzem obveznosti iz Kiotskega protokola in nacionalna prilagoditev - avstrijski zakon o ozonu, Zv.ur.l. 210/1992 - smernica ÖAL, št. 3 (november 1972): meje dovoljenih motenj dB (A) - zakon o gozdovih, 1971 - uredba o ohranjanju čistega zraka Zvezne dežele Tirolske z dne 20.12.1977 (Dež.ur.l. št. 5/1978)	službeno navodilo zveznega ministrstva za gospodarske zadeve (od decembra 1999)	- ÖAW (Avstrijska akademija znanosti) 1988 po pooblastilu ministrstva za okolje - ÖAW, 1998 - ÖAW, 1989 (komisija za ohranjanje čistega zraka) - BMUJF, 1994: Osnove in cilji okoljske znanosti v okviru nacionalnega načrta za okolje (2. izdaja 1994)
Švica		
- prvi odst. 84. člena Zvezne ustave o varstvu Alp - zakonodaja o urejanju prostora (RPG) - zakon o emisijah CO₂ [zakonodaja s področja varstva okolja (USG)] - uredba o imisijskih mejnih vrednostih v skladu z uredbo o ohranjanju čistega zraka (LRV) - odlok o varstvu pred hrupom (LSV) - zakonodaja s področja gozdov (WaG) - zakonodaja s področja varstva narave in domovine (NHG) [zakonodaja s področja vodnih gradenj (WBG)] - zakonodaja s področja varstva voda (GSchG) - zakon o dajatvah za težka tovorna vozila (SVAG) - uredba o obremenitvah tal (VBBö) - uredba o škodljivih snoveh v tleh (VSBö) - uredba o vodnih gradnjah z dne 21.6.1991	- zasnova krajine v Švici (LKS), 1997 - zasnova ohranjanja čistega zraka (LRK) - različne okrožnice Švicarske uprave za gozdove (BUWAL) o izvajanju zakonodaje s področja gozdov "Osnove urejanja prostora v Švici" (BRP/EJPD, 1996)	- BUWAL 1996 (zbirka Okolje, broš. 277) - nacionalni program za zmanjšanje porabe energije "Energija 2000" (začetek leta 1990) - sklep zveznega sveta - okoljskavarstveni pregled OECD švicarske gozdarske politike (BUWAL, 1999a) – "Helsinški kriteriji" - zvezna politika na področju gozdnih rezervatov [splošno: pomoč pri izvajanju predpisov na večini področij, ki so tukaj omenjena]
Slovenija		
- prevzem obveznosti iz Kiotskega protokola - prevzem obveznosti iz protokola o zmanjšanju emisij SO₂ v Konvenciji o čezmejnem onesnaževanju zraka na velike razdalje: Uradni list Republike Slovenije št. 7/98 – Ministrstvo za promet in zveze, št. 29/98)	- načrt za upravljanje s Triglavskim narodnim parkom - okvirni program	prevzem obveznosti iz Ženevskega protokola ECE o lahkih ogljikovodikih z dne 19.11.1991

§§§	§§	§
• prevzem obveznosti iz protokola o dušikovih oksidih in sorodnih snoveh • zakon o gozdovih, 1993		
Mednarodni cilji		
• Kiotski protokol Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja z dne 10.12.1997 • Okvirna konvencija o spremembi podnebja, sklep Sveta ministrov za okolje držav članic EU (1996) (94/69/EGS) • Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka in pripadajoči protokoli • Dunajska konvencija in Montrealski protokol (o opustitvi snovi, ki škodljivo vplivajo na ozonski plašč), odločitev okoljskega sveta ES (88/540/EGS, 91/690/EGS in 94/68/EGS) • Ženevski protokol ECE z dne 19.11.1991 o lahkih toplinskih oglikovodikih, začetek veljavnosti in razglasitev 26.1.98 • direktive ES o mejnih vrednostih hrupa za tovorna vozila (92/97/EGS) • direktiva ES o izpušnih plinih 70/220/EGS s spremembami 91/441/EGS, 93/59/EGS, 94/12/EGS in 98/69/EGS za osebna vozila z Ottovim motorjem in lahka gospodarska vozila, • direktiva ES o izpušnih plinih 73/306/EGS s spremembami, nazadnje 97/20/EGS za osebna vozila z dizelskim motorjem • direktiva ES o izpušnih plinih 88/77/EGS s spremembami, predvsem 91/542 EGS za velika gospodarska vozila • direktiva ES o izpušnih plinih 1999/96/ES za emisije iz motorjev s samovžigom in iz motorjev z zunanjim vžigom na zemeljski in tekoči plin za pogon vozil • direktiva ES o izpušnih plinih 97/24/ES za motorna kolesa • direktiva ES o pitni vodi • direktiva ES z dne 15.7.1980 (lebdenci prah in SO₂) s spremembami 80/779/EGS • direktiva EG z dne 3.12.1982 (svinec) s spremembami 82/884/ EGS • direktiva ES z dne 7.3.1985 (NO₂) s spremembami 85/203/ EGS • okvirna direktiva ES o kakovosti zraka (96/62/ EGS) z dne 27.9.1996: 1. direktiva 1999/30/ES z dne 22.4.1999 (SO₂, NO₂, NO_x, delci in svinec v zraku) • direktiva ES o omejevanju emisij škodljivih snovi iz velikih kurilnih naprav (88/609/EGS) z dne 24.11.1988 s spremembami • direktiva ES 97/72/EGS (O₃) • direktiva ES 92/43/EGS (direktiva za	• Alpska konvencija ¹ • WHO: Health-related long-term objective, Health-related target value • WHO-Updating and Revision of the Airquality-Guidelines for Europe (1995); Guidelines for Nitrogen Deposition	• peti okoljski akcijski program EU (1999) • predlog Sveta za smernico, 1997 (WHO/ECE) • UN/ ECE, 1996: poročilo o delavnici o kritičnih ravneh (critical levels) • cilji delovne skupine za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko (projekt za "trajnostni in za okolje sprejemljiv promet", EST) • osnutek direktive ES o mejnih vrednostih emisij benzola in ogljikovega monoksida • osnutek direktive ES o najvišjih mejnih vrednostih emisij določenih škodljivih snovi v zraku na nacionalni ravni (direktiva NEC) in o vsebnosti ozona v zraku • [Konvencija Evropskega sveta o krajini (osnutek, sklep predv. 13.7.2000)]

¹ Ne glede na podpis vseh pogodbenic v celoti, so protokoli Alpske konvencije v poenostavljeni obliki uvrščeni v enako kategorijo. To velja tudi za prometni protokol, ki ga doslej še ni podpisala nobena pogodbenica.

§§§	§§	§
varstvo flore, favne in habitatov)		
• direktiva ES 79/409/EGS (direktiva o varstvu ptičev)		
§§§ obvezujoč cilj §§ delno obvezujoč cilj § priporočljiv cilj [...] Zakonom, uredbam, načrtom itd., ki so navedeni v oglatih oklepajih, sledijo le reference v prispevkih posameznih držav. V preglednicah, ki sledijo, konkretne formulacije ciljev niso zajete. Omenjene študije pomenijo oporne točke za nadaljnje poglobljene raziskave.		

6.2 Cilji kakovosti okolja, standardi okolja in cilji okoljskega delovanja za področje prometa

AI Driving Forces, Pressure – raven vzrokov/ promet

AI-1 Zagotavljanje prometne infrastrukture

AI-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	- ²	delni cilji 9.11 do 9.15	VE, člen 10 in 11
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UHZ	gorski gozd	<i>sklep bavarskega deželnega zbora o gorskih gozdovih iz leta 1984: krčenje gorskih gozdov za gradnjo novih rekreacijskih ali infrastrukturnih objektov načeloma ni več dovoljen</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ	-	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP):</i> prometne poti in sredstva ter informacijski sistemi morajo zagotavljati potrebno mobilnost in komunikacijo ter omogočati promet, ki je varen in po možnosti prijazen do okolja (LEP B X 1.1); pri izgradnji prometne infrastrukture je nujno trajnostno povečanje učinkovitosti železnice kot prometnega nosilca, pri čemer je cilj čim obsežnejša preusmeritev prometa na železnico (LEP B X 1.1); spodbujanje razvoja prometa in prednostno zagotavljanje ustreznih prometnih povezav med vsemi občinami na podeželskem območju podeželja, zlasti na tistih, kjer je potrebno trajnostno krepiti njihov razvoj (LEP B X 1.7);	
UHZ	-	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP)</i> nadaljnja izgradnja nadregionalnih in obsežnejših prometnih poti na Bavarskem, zlasti dopolnitev in izboljšava prometnih poti v Švico, Avstrijo in naprej v vzhodno- in južnoevropske države ter v Sredozemlje (LEP B X 1.9); prednostni razvoj in pospeševanje javnega lokalnega potniškega prometa na gosto poseljenih območjih in na močno obremenjenih turističnih območjih kot alternativa motoriziranemu individualnemu prometu (LEP B X 2.1)	PRISPEVEK NEMČIJE 2000

² Varovane dobrine ni mogoče uvrstiti nedvoumno oz. številne varovane dobrine je mogoče uvrstiti, niso pa našteje v podrobnostih.

AI-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Švica			
UHZ	-	člen o varstvu Alp: prvi odst. 84 člena zvezne ustave: opuščanje gradnje cest v tranzitu čez Alpe; "Zasnova krajine v Švici" (LKS) 1997: različni cilji in ukrepi na področju prometne politike ter projektiranja in gradnje objektov in naprav: zakon o urejanju prostora (RPG) ter "Osnove urejanja prostora v Švici" (BRP/EJPD 1996)	PRISPEVEK ŠVICE 2000
Slovenija			
UHZ	-	upoštevanje okoljevarstvenih in naravovarstvenih presoj pri izgradnji prometne infrastrukture	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000
Mednarodni cilji			
UQZ	ekosistemi	OECD 1994, EST 1999: delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko (projekt "Trajnostni in za okolje sprejemljiv promet", EST): površine, namenjene za obratovanje, vzdrževanje in parkiranje motornih vozil, morajo do leta 2030 ohraniti tak obseg, ki na ekosistem ne bo imel posrednega ali neposrednega negativnega vpliva	OECD 1994, EST 1999

AI-2 Obseg prometa

AI-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	-	delni cilji 9.6 - 9.10, 9.16 - 9.27	VE, člen 1, 3, 7, 9, 10, 12, 13, T, člen 13
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UHZ	-	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): pri izgradnji prometne infrastrukture je nujno povečanje trajnostne učinkovitosti železnice kot prometnega nosilca, pri čemer je cilj čim obsežnejša preusmeritev prometa na železnico (LEP B X 1.1)</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Švica			
UHZ	-	člen o varstvu Alp: prvi odst. 84 člena zvezne ustave: preusmeritev cestnega tovornega prometa na železnico omejevanje čezalpskega tovornega prometa težkih vozil po tranzitnih cestah na območju Alp	PRISPEVEK ŠVICE 2000
Slovenija			
UHZ	-	omejevanje prometa na hribovskih območjih, preusmerjanje prometa, predvsem tranzitnega dela s ceste na železnico	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000

AI-3 Emisija škodljivih snovi v zrak

AI-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			

AI-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UQZ §§	ekosistemi	delni cilj 2.1: zmanjšanje sproščanja škodljivih snovi do mere, ki ne bo presegala obremenljivosti prizadetih okoljskih medijev	VE, člen 3
UHZ	-	delni cilji 2.1, 2.4, 9.6	VE, člen 7
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UHZ	podnebje ekosistemi	prevzem obveznosti iz Kiotskega protokola Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja z dne 10.12.1997: zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (6 plinov) v Nemčiji	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ		program zvezne vlade za varstvo podnebja, izjava zveznega kanclerja z dne 5.4.1995: emisije CO ₂	
UHZ		LAI 1992: emisije benzola, saj izpušnih plinov dizelskega motorja in policikličnih aromatičnih ogljikovodikov (PAH)	
UHZ	zrak	Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka (protokol lah-kohlapnih ogljikovodikih VOC), nacionalni zakon k protokolu iz leta 1994: emisije VOC	
UHZ		osnutek direktive ES o najvišjih mejnih vrednostih emisij na nacionalni ravni (direktiva NEC) : med drugim zmanjšanje emisij NO _x za 59 % in NMVOC za 68 % v Nemčiji do leta 2010 glede na leto 1990	
UHZ		Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka : med drugim zmanjšanje emisij NO _x za 59 % in NMVOC za 68 % v Nemčiji do leta 2010 glede na leto 1990	
Francija			
UQZ §§§	zrak človek	člen R69 C.R: avtomobili v občutljive sisteme ne smejo izločati strupenih in korozivnih plinov in substanc z neprijetnim von-jem, zaradi česar bi bili ogroženi prebivalstvo in njegovo zdra-vje ter javna varnost	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
UHZ	zrak podnebje	nacionalni načrt za preprečevanje učinkov tople grede (MIES: medresorska delegacija za področje učinkovanja tople grede): zmanjševanje emisij, ki so relevantne za učinek tople grede, v prihodnjih letih	
Avstrija			
UHZ	podnebje zrak (nastajanje O ₃)	prevzem obveznosti iz Kiotskega protokola Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja z dne 10.12.1997: emisije CO ₂	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000
		avstrijski zakon o ozonu: emisije NO _x , emisije VOC	
Švica			
UHZ	zrak podnebje	prevzem obveznosti iz Kiotskega protokola Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja z dne 10.12.1997, zakon o CO ₂ , nacionalni program za zmanjšanje porabe energije "Energija 2000": emisije CO ₂	PRISPEVEK ŠVICE 2000
		zasnova ohranjanja čistega zraka (LRK)	
Slovenija			
UHZ	podnebje	prevzem obveznosti iz Kiotskega protokola Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja z dne 10.12.1997: emisije CO ₂	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000
		v skladu z obveznostmi protokola o dušikovih oksidih in soro-dnih snoveh: emisije NO _x	
		v primeru podpisa Ženevskega protokola ECE o lahkihlahapnih ogljikovodikih: emisije VOC	

AI-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Mednarodni cilji			
UHZ §§§	ekosistemi	Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka in pripadajoči protokoli (med drugim protokol o dušikovih oksidih in sorodnih snoveh): zmanjševanje emisij snovi, ki povzročajo zakisljevanje (med drugim NO _x) v Evropi, dokler se ohranjajo ali ne prekoračijo kritične obremenitve (critical loads) zmanjševanje emisij dušika v Evropi, dokler se ohranjajo ali ne prekoračijo kritične obremenitve (critical loads)	PRISPEVEK NEMČIJE 2000 PRISPEVEK AVSTRIJE 2000
UHZ §§§	zrak	Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka in pripadajoči protokoli (protokol o VOC): emisije VOC	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ	podnebje	Kiotski protokol Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja z dne 10.12.1997: emisije CO ₂ v izpušnih plinih novih vozil	
UHZ	zrak	delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko (projekt "Trajnostni in za okolje sprejemljiv promet", EST): emisije CO ₂ , NO _x , VOC in delcev, ki nastajajo zaradi prometa	
UHZ		direktiva ES o izpušnih plinih 70/220/EGS s spremembami 91/441/EGS, 93/59/EGS, 94/12/EGS in 98/69/EGS za osebna vozila z Ottovim motorjem in lahka gospodarska vozila, direktiva ES o izpušnih plinih 73/306/EGS s spremembami, nazadnje 97/20/EGS za osebna vozila z dizelskim motorjem direktiva ES o izpušnih plinih 88/77/EGS s spremembami, predvsem 91/542 EGS za velika gospodarska vozila direktiva ES o izpušnih plinih 97/24/ES za motorna kolesa direktiva ES o izpušnih plinih 1999/96/ES za emisije iz motorjev s samovžigom in iz motorjev z zunanjim vžigom na zemeljski in tekoči plin za pogon vozil mejne vrednosti za izpušne pline za CO, HC + NO _x ter delce	
UHZ		osnutek direktive ES o najvišjih mejnih vrednostih emisij določenih škodljivih snovi v zrak na nacionalni ravni (direktiva NEC): med drugim zmanjševanje emisij NO _x in NMVOC do leta 2010 glede na leto 1990	

AI-4 Emisija hrupa

AI-4	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: cilji niso navedeni			
Nacionalni cilji			
Italija			
UHZ	človek	italijanski okvirni zakon o obremenitvah zaradi hrupa (zakon št. 447 z dne 26.10.1995) ter pripadajoče posebne izvedbene uredbe za letališki promet (uredba ministrstva za okolje z dne 31. oktobra 1997; odlok predsednika republike št. 496 z dne 11. decembra 1997) ter za železniški promet (odlok št. 459 predsednika republike z dne 18. novembra 1998): mejne vrednosti za emisije (najvišja dopustna raven hrupa, ki so ga izmerili v bližini vira hrupa)	PRISPEVEK ITALIJA 2000
Mednarodni cilji			
UHZ	človek	direktiva ES (92/97/EGS): mejne vrednosti ravni hrupa za motorna vozila	PRISPEVEK NEMČIJE 2000

All State – 1. raven delovanja/ promet

All-1 Poraba površin

All-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: cilji niso navedeni			
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §	-	poročilo zvezne vlade o izrednem zasedanju generalne skupščine ZN 1997: varstvo ekološko pomembnega prostega prostora (zadostne kakovosti) pred uporabo za namene poselitve in prometa	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§	-	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): upoštevanje zahtev varstva narave, urejanja krajine in varstva okolja pri razvoju prometa in upravljanju z njim; rabo površin je treba obdržati na najmanjši možni ravni (LEP B X 1.10)</i>	
UHZ	-	<i>regionalni načrti: upoštevanje ekoloških interesov pri urejanju prometa, preprečevanje zazidave krajine</i>	
Švica			
UQZ §§§	ekosistemi krajina človek	člen o varstvu Alp: prvi odst. 84 člena zvezne ustave država varuje območje Alp pred negativnimi vplivi, ki ga ima nanj tranzitni promet, ter omejuje obremenitve, ki so posledica le-tega, do mere, ki ni škodljiva za človeka, živali, rastline in njihovo življenjsko okolje	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UQZ §§§	ekosistemi krajina človek	zakon o urejanju prostora (RPG) 1. in 3. člen: nujnost gospodarne rabe tal, varstvo naravnih osnov za življenje in kakovostnega življenja prebivalcev	

All-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir

All-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Mednarodni cilji			
UHZ	ekosistemi	OECD 1994, EST 1999: delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko (projekt "Trajnostni in za okolje sprejemljiv promet", EST): površine, namenjene za obratovanje, vzdrževanje in parkiranje motornih vozil, morajo do leta 2030 ohraniti tak obseg, ki na ekosistem ne bo imel posrednega ali neposrednega negativnega vpliva	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000

All-2 Poraba virov

All-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §	-	delni cilj 5.4: zmanjševanje porabe virov do mere, ki se bo gibala, kolikor je mogoče, znotraj sposobnosti naravne reprodukcije	VE, člen 3
UHZ	-	delna cilja 9.3, 9.6 delna cilja 10.16, 10.17	VE, člen 1, 7 E, člen 2, 5
Nacionalni cilji			
Švica			
UHZ	-	nacionalni program za zmanjšanje porabe energije "Energija 2000" (začetek 1990): zmanjševanje porabe goriva	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UHZ	-	zakon o urejanju prostora (RPG) 1. člen: povprečna specifična poraba goriva pri novih vozilih se mora zmanjšati do leta 2001 za 15 % glede na porabo goriva v letu 1996 (9. člen: uredba o energiji)	
Mednarodni cilji			
UQZ §	-	OECD 1994, EST 1999: delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko (projekt "Trajnostni in za okolje sprejemljiv promet", EST): raba obnovljivih virov energije pod njihovo stopnjo obnovljivosti; vztrajanje pri rabi neobnovljivih virov energije pod mejo izkoriščanja nadomestnih vrst obnovljivih virov energije	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000

All-3 Imisija škodljivih snovi

All-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	zrak ekosistemi	delni cilj 2.2: omejitev vnosa škodljivih snovi v okolje do mere, ki bo preprečila negativne vplive na ekološke strukture in naravne cikle	VE, člen 3
UQZ §§		delni cilj 2.3: zmanjšanje škodljivih snovi v zraku do mere, ki ni škodljiva za gozdne ekosisteme (BW, člen 2)	BW, člen 2
UHZ	človek okolje	delni cilj 9.28	VE, člen 3, 7

All-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	ekosistemi	Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka, zvezni zakon o izvajanju protokola o dušikovih oksidih in sorodnih snoveh, 1990: zmanjševanje vnosa snovi v zrak, ki povzročajo zakisljevanje, in dušikovih primesi, ki povzroča eutrofikacijo (kritične obremenitve so ohranjene oziroma niso prekoračene), da bi ohranili strukturo in funkcijo ekosistemov	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UST §§§	človek	tehnična navodila za področje zraka (TA Luft), št. 2.5.1: Mejne vrednosti NO ₂ , SO ₂ , CO, lebdeči prah, Pb	
UST §§§		tehnična navodila za področje zraka (TA Luft), št. 2.5.2: imisijske vrednosti za varstvo pred znatnimi negativnimi vplivi in obremenitvami prašnih padavin	
UST §§§		22. zvezna uredba o varstvu pred imisijami (BImSchV): imisijske vrednosti za varstvo pred škodljivimi vplivi lebdečega prahu na okolje (SSt), Pb, NO ₂	
UST §		LAI 1992: orientacijske vrednosti za imisije kancerogenih snovi v zraku: PAH, benzol, sajasti delci v izpušnih plinih dizelskih motorjev	
UST §§§	človek ekosistemi	23. zvezna uredba o varstvu pred imisijami (BImSchV): koncentracijske vrednosti snovi, ki onesnažujejo zrak na območjih s posebej visoko stopnjo imisij NO _x , benzola, saj, ki jih povzroča promet	
Francija			
UST §§§	zrak	zakon o zraku in razumni izrabi energije z dne 30.12.1996 in pripadajoče uredbe za njegovo izvajanje: uredba 98-360 z dne 6.5.1998 in uredba z dne 17.8.1998: • standard kakovosti okolja³, mejna vrednost, informacijska vrednost in opozorilna vrednost za dušikove okside (NO_x), • standard kakovosti zraka in mejna vrednost za lebdeči prah, • standard kakovosti zraka za PM₁₀, • standard kakovosti zraka za benzol, • standard kakovosti zraka in mejna vrednost za svinec	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
UST §§	človek	priporočila Visokega sveta za javno higieno (CSHPF) v skladu z zasedanji z dne 4.7.1996, 17.9.1997 in 1.10.1997 : priporočila k vrednostim za kakovost zraka, preventivnim in opozorilnim vrednostim za dušikove okside (NO _x), delce (PM ₁₀), benzol, svinec, PAH in CO za varstvo zdravja ljudi	
Italija			
UST §§§	-	DPCM z dne 28.3.83 in DPR (odlok predsednika republike) 203/1988: mejne vrednosti za imisije NO ₂ , delcev (lebdečega prahu, PM ₁₀), svinca, CO	PRISPEVEK ITALIJE 2000
UST §§§	-	DPR (odlok predsednika republike) 203/1988: orientacijske vrednosti za NO ₂ , delce (lebdeči prah, PM ₁₀)	PRISPEVEK ITALIJE 2000

³ V francoskem prispevku se uporablja neposreden prevod pojma "cilji kakovosti zraka", skladno z njegovo definicijo iz poglavja 2.2 pa se tukaj uporablja "standard", ker gre za kvantificirane cilje.

All-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UST §§§	-	DM (uredba ministrstva) z dne 25.11.1994 (območja mest): predhodne opozorilne vrednosti in opozorilne vrednosti za NO ₂ in lebdeči prah standardi kakovosti ⁴ za PM ₁₀ , benzol, benzo-a-piren	
Avstrija			
UST §	občutljivi ekosistemi	ÖAW 1988 po nalogu ministrstva za okolje: NO ₂	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000
	človek	ÖAW 1998: NO ₂	
Švica			
UQZ §§§	ekosistemi krajina člo- vek	člen o varstvu Alp: prvi odst. 84 člena zvezne ustave : država varuje območje Alp pred negativnimi vplivi, ki ga ima nanj tranzitni promet, ter omejuje obremenitve, ki so posledica le-tega, do mere, ki ni škodljiva za človeka, živali, rastline in njihovo življenjsko okolje	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UST §§§	zrak	uredba o ohranjanju čistega zraka (LRV): mejne vrednosti imisije NO ₂ , lebdečega prahu, CO, PM ₁₀ , Pb	
Mednarodni cilji			
UQZ §§§	ekosistemi	Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka in pripadajoči protokoli (med drugim dušikov protokol): zmanjševanje vnosa snovi v zrak, ki povzročajo zakisljevanje, in dušikovih primesi, ki povzroča evτροφikacijo (kritične obre- menitve so ohranjene oziroma niso prekoračene), da bi ohrani- li strukturo in funkcijo ekosistemov	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ UST §	vegetacija	peti okoljski akcijski program EU (1999): splošni in dolgoročni cilji za zakisljevanje, evτροφikacijo (in ozon): prekoračitve kritičnih obremenitev in mejnih vrednosti niso dopustne vmesni cilj: zmanjševanje območij, za katera so značilne pre- koračitve kritičnih obremenitev za zakisljevanje, do leta 2010 za najmanj 50 % (v vsaki mrežasti celici EMEP) glede na referenčno leto 1990	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000 PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UST §§	zrak	direktiva ES 85/203/EGS z dne 7.3.1985: orientacijska in mejna vrednost za NO ₂	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
		direktiva ES 80/779/EGS z dne 15.7.1980: orientacijska in mejna vrednost za lebdeči prah	
		direktiva ES 82/884/EGS z dne 3.12.1982: mejna vrednost za svinec	
		direktiva ES 1999/30/ES z dne 22.4.1999: mejna vrednost med drugim za NO ₂ , NO _x , delce in svinec	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UST §	zrak	osnutek direktive ES za mejne vrednosti imisij benzola in ogljikovega monoksida	
UST §§	človek	priporočila WHO: mejne in rizične vrednosti za NO _x , benzol, svinec in PAH	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
UST §	človek podnebje ekosistemi	OECD 1994, EST 1999: delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko (projekt "Trajnostni in za okolje sprejemljiv promet", EST): VOC, delci, CO ₂ , NO _x	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000

⁴ V italijanskem prispevku se uporablja neposreden prevod pojma "cilji kakovosti zraka", skladno z njegovo definicijo iz poglavja 2.2 pa se tukaj uporablja "standard", ker gre za kvantificirane cilje.

All-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UST §§§		okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja; sklep Sveta ministrov za okolje držav članic EU (1996) (94/69/EGS) : CO ₂	
UST §§	gozdni eko- sistemi	WHO-Updating and Revision of the Airquality-Guidelines for Europe (1995); Guidelines for Nitrogen Deposition: vnosi N	

All-4 Imisija hrupa

All-4	Varovana dobrina	Mednarodni cilji	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	človek okolje	delni cilj 9.28	VE, člen 3, 7
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	človek	zvezni zakon o varstvu pred emisijami (BImSchG): obremenitve zaradi hrupa je potrebno zmanjšati do mere, tako da se tako preprečujejo nevarnosti, občutni negativni vplivi in obremenitve ter da se sprejmejo preventivni ukrepi proti škodljivim vplivom na okolje.	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UST §§§	človek	16. zvezna uredba o varstvu pred imisijami (BImSchV) (uredba o varstvu pred hrupom, ki ga povzroča promet): imisijske mejne vrednosti za novogradnje in bistvene spremembe javnih cest in železniških tirov	
UST §§§		18. zvezna uredba o varstvu pred imisijami (BImSchV) (uredba o varstvu pred hrupom, ki ga povzročajo objekti za športne prireditve): orientacijske imisijske vrednosti pri učinkih hrupa, ki ga povzročajo športni objekti, zunaj zgradb	
UST §§§		tehnična navodila za področje hrupa (TA Lärm): splošen upravni predpis za varstvo pred hrupom, ki ga povzročajo gradbišča, orientacijske imisijske vrednosti zunaj zgradb na območju učinkov hrupa, ki ga povzročajo industrijski objekti	
UST §		vzorčni upravni predpis LAI: odprava škodljivih vplivov na okolje v okviru načrtovanja za zmanjšanje hrupa na stanovanjskih območjih	
Francija			
UST §§§	človek	odlok z dne 5.5.1995: mejne vrednosti ravni hrupa, ki ga lahko maksimalno povzroči nova infrastruktura in ki je merjen ob fasadah zgradb pri povprečnem obsegu prometa	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
Italija			
UST	človek	italijanski okvirni zakon o obremenitvah okolja s hrupom (zakon št. 447 z dne 26. oktobra 1995)) ter pripadajoče posebne izvedbene uredbe za področje letališkega prometa (uredba ministrstva za okolje z dne 31. oktobra 1997; odlok št. 496 predsednika republike z (odlok št. 459 predsednika republike z dne 18. novembra 1998): imisijske mejne vrednosti, vrednosti kakovosti , predhodne opozorilne vrednosti	PRISPEVEK ITALIJE 2000
Avstrija			
UST §§§	človek	smernica ÖAL št. 3 (november 1972): meje dopustnih motenj v dB (A)	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000

All-4	Varovana dobrina	Mednarodni cilji	Vir
UST §§		službeno navodilo zveznega ministrstva za gospodarske zadeve (od decembra 1999)	
Švica			
UST §§§	človek	uredba o varstvu pred hrupom (LSV), 43. člen: predvidene vrednosti, imisijske mejne vrednosti, opozorilne vrednosti	PRISPEVEK ŠVICE 2000
Mednarodni cilji			
UST §	človek	OECD 1994, EST 1999: delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko (projekt "Trajnostni in za okolje sprejemljiv promet", EST): zmanjševanje hrupa zaradi prometa do leta 2003 na definirane vrednosti	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000

All State – 2. raven delovanja/ promet

All-1 Izguba funkcije tal zaradi zbitosti in pozidave

All-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	tla	delni cilj 3.1: trajnostna ohranitev učinkovitosti tal, še posebej ekološke funkcije tal kot bistvenega sestavnega dela naravnega ravnovesja	BS, člen 1
UHZ	tla	delni cilj 3.10	BS, člen 1, 11
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	tla	zvezni zakon o varstvu tal (BBodSchG) § 1: trajnostno ohranjanje ali obnova funkcij tal; preprečevanje razvrednotenja naravnih funkcij tal [...] v čim večji možni meri pri negativnem vpivanju na tla	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§		<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): naravne dobrine, kot so tla, voda, zrak, rastlinski in živalski svet, se kot naravno življenjsko okolje varujejo trajnostno in se po potrebi obnovljajo v njihovi funkciji in součinkovanju (LEP B I 1.1)</i>	
UQZ §§	tla	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP) ohranjanje tal po možnosti kot podlage za izrabo zemljišč ter za samonikel rastlinski in živalski svet v naravni raznolikosti, zasnovi, strukturi, vsebnosti hranilnih snovi in vodnem ravnovesju v tleh (LEP B I 1.2); zmanjševanje izgube snovi in funkcijske sposobnosti tal zlasti kot posledice pozidave, erozije, izpiranja in kopičenja škodljivih snovi pri vseh ukrepih in pri vseh izrabah (LEP B I 1.2)</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§	ekosistemi	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): urejanje prostora na podlagi prometnih načrtov mora potekati tako, da se pri tem ohrani učinkovitost naravnega ravnovesja (LEP B X 7.2)</i>	
UHZ	tla	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): preprečevanje nadaljnje pozidave tal in regeneracija tal, kolikor je le-to možno in sprejemljivo (LEP B I 1.2)</i>	

AIII-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Švica			
UQZ §§§	tla	uredba o obremenitvi tal (VBBö): rodovitnost tal je potrebno ohraniti dolgoročno	PRISPEVEK ŠVICE 2000

AIII-2 Drobitev življenjskega prostora flore in favne

AIII-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	ekosistemi krajina	delni cilj 5.3: ohranjanje še sonaravnih in krajinsko ohranjenih območij	E, člen 2
UQZ §§	biotopi	delni cilj 5.5: trajna ohranitev naravnih in sonaravnih biotopov v zadostnem obsegu ter v primerni funkcionalni prostorski porazdelitvi	NL, člen 13
UQZ §§	favna, flora ekosistemi	delni cilj 5.6: zagotovitev obstoja samoniklih rastlinskih in živalskih vrst v njihovi raznovrstnosti in zadostne populacije na dovolj velikih življenjskih prostorih	NL, člen 14
UQZ §§		delni cilj 5.8: ohranjanje divjih živalskih in rastlinskih vrst, njihove pestrosti in življenjskih prostorov	NL, člen 2
UQZ §§	krajina	delni cilj 5.7: ohranjanje in urejanje raznovrstnosti pomembne naravne in kulturne krajine	NL, člen 1
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §	-	poročilo zvezne vlade o izrednem zasedanju generalne skupščine ZN, 1997: varstvo ekološko pomembnega prostega prostora (zadostne kakovosti) pred uporabo za namene poselitve in prometa	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§	ekosistemi krajina	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): krajina na velikih površinah, ki je doslej infrastrukturni objekti, zlasti pa prometnice in trase za energetske vode, niso okrnili ali pa so jo okrnili le v manjši meri, se ohranja kot celota in tako preprečuje njena drobitev, kolikor je to mogoče in sprejemljivo (LEP B I 3.10.1)</i>	
UQZ §§ UHZ	ekosistemi krajina	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): za omejevanje rabe krajine in njene nadaljnje drobitve se prednostno dograjuje obstoječa infrastruktura; kolikor je mogoče in sprejemljivo, je treba izkoristiti možnosti za združevanje tras, če se zaradi tega občutno ne poveča učinek ločevanja (LEP B I 3.10.1)</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Švica			
UQZ §§§	ekosistemi krajina človek	člen o varstvu Alp: prvi odst. 84 člena zvezne ustave : država varuje območje Alp pred negativnimi vplivi, ki ga ima nanj tranzitni promet, ter omejuje obremenitve, ki so posledica le-tega, do mere, ki ni škodljiva za človeka, živali, rastline in njihovo življenjsko okolje	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UQZ §§§		zakon o zaščiti narave in domovine (NHG), prvi odst. 18 člena: ohranjanje dovolj velikih življenjskih prostorov	
UHZ	ekosistemi krajina človek	zasnova krajine v Švici (LKS): združevanje linearnih posegov	

AIII-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Slovenija			
UQZ	favna (živalske vrste, ki se selijo)	preprečevanje negativnih vplivov drobitve prostora, ki ga pov- zročijo prometnice, ohranjanje selitvenih poti živali preprečevanje osamitve naravnih življenjskih prostorov	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000

AIII-3 Zmanjševanje površin, namenjenih drugačni rabi, in drobitev tradicionalno zra- slih poselitvenih struktur, negativno vplivanje na podobo krajine

AIII-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	krajina	delni cilj 5.7: Ohranjanje in urejanje raznovrstnosti pomembne naravne in kulturne krajine	NL, člen 1
UHZ §§	krajina	delni cilj 1.7	RA, člen 3
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	ekosistemi krajina člo- vek	zvezni zakon o varstvu narave (BNatSchG) §1: naravo in krajino se na naseljenih in nenaseljenih območjih varuje, ureja in razvija tako, da je pri tem trajnostno zagotovljena raznovrstnost, posebnost in lepota narave in krajine kot življenjske osnove za človeka in kot pogoj za oddih v naravi in krajini	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§§	ekosistemi krajina člo- vek	tčk. 7) 1. člena Bavarskega zakona o varstvu narave (BayNatSchG): varstvo alpskega prostora kot krajine edinstvene lepote	
Švica			
UQZ §§§	ekosistemi krajina člo- vek	zakon o urejanju prostora (RPG), 1. in 3. člen: cilji in načela urejanja prostora: varstvo naravnih življenjskih osnov, krajine in kakovostnega življenja prebivalcev	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UQZ §§§	ekosistemi krajina člo- vek	zakon o varstvu narave in domovine (NHG), 1. in 3. člen: varstvo podobe kraja in krajine	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UHZ		zasnova krajine v Švici (LKS): združevanje linearnih posegov	

AIII-4 Zakisljevanje in evtrofikacija tal zaradi depozicije

gl. obrazložitve v poglavju 6.3 BI-2 za področje "gorskega gozda"

AIII-5 Toksična onesnaženost tal zaradi depozicije

AIII-5	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	tla	delni cilj 3.3: varovanje funkcijskih sposobnosti in možnosti rabe tal v različne namene ter njihovo razpoložljivost za prihodnje rodove	BS, člen 1
Nacionalni cilji			
Nemčija			

AIII-5	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UQZ §§	tla	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): naravne dobrine, kot so tla, voda, zrak, rastlinski in živalski svet, se kot naravno življenjsko okolje varujejo trajnostno in se po potrebi obnovljajo v njihovi funkciji in součinkovanju (LEP B I 1.1</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§		<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): zmanjševanje izgube snovi in funkcijske sposobnosti tal zlasti kot posledice pozidave, erozije, izpiranja in kopičenja škodljivi- vih snovi pri vseh ukrepih in pri vseh izrabah (LEP B I 1.2)</i>	
UST §§§	tla	zvezni odlok o varstvu tal (BBodSchV): standard okolja (vredno- sti za izvajanje ukrepov) za Pb in Cu	
Švica			
UQZ §§§	tla	uredba o obremenitvah tal (VBBo), uredba o škodljivih snoveh v tleh (VSBo): za ohranjanje rodovitnosti tal je potreben nadzor obremenitev, pri obremenjenih tleh je potrebno sprejeti ustrezne ukrepe	PRISPEVEK ŠVICE 2000
Slovenija			
UQZ §§	tla	okvirni program: omejevanje kemičnega onesnaževanja tal in izvedba nujnih sanacij do leta 2008	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000

AIII-6 Zakisljevanje in eutrofikacija voda zaradi depozicije

AIII-6	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: cilji niso navedeni			
Nemčija			
UQZ §§	voda	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): naravne naravne dobrine, kot so tla, voda, zrak, rastlinski in živalski svet, se kot naravno življenjsko okolje varujejo trajno in se po potrebi obnavljajo v njihovi funkciji in součinkovanju (LEP B I 1.1)</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§	površinska voda	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): podtalnice in površinske vode je potrebno za človeka, rastline in živali ohranjati čiste in neokrnjene (LEP B I 1.3)</i>	
UST §	površinska voda	<i>okoljsko poročilo zvezne vlade 1994: dosežena uvrstitev v II. biološki kakovostni razred za vse vodotoke</i>	
UST §§	(kakovost voda)	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): varovanje pretežno neobremenjenih vodotokov iz I. in I.-II. kakovostnega razreda; to velja predvsem za ekološko pomembne vodotoke, ki jih je vredno ohranjati kot naravne življenjske prostore za ogrožene živalske in rastlinske vrste; za zahteve pri ohranjanju čistosti vodotokov so odločilni najbolj občutljivejši deli posameznega sistema vodotokov (LEP B XII 2.2.1)</i>	
UHZ	površinska voda (kakovost voda)	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): sanacija vodotokov, ki ne dosegajo II. kakovostnega razreda (LEP XII 2.2.2)</i>	
Švica			
UST §§§	vodotoki	zakon o varstvu voda (GSchG): zahteve za kakovost vode	PRISPEVEK ŠVICE 2000

AIII-7 Nastajanje pritalnega ozona

AIII-7	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	zrak ekosistemi	delni cilj 2.2: omejitev vnosa škodljivih snovi v okolje do mere, ki bo preprečila negativne vplive na ekološke strukture in naravne cikle	VE, člen 3
UQZ §§		delni cilj 2.3: zmanjšanje škodljivih snovi v zraku do mere, ki ni škodljiva za gozdne ekosisteme	BW, člen 2
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UST §§§	človek vegetacija	22. zvezna uredba o varstvu pred imisijami (BImSchV): imisijske vrednosti za varstvo pred škodljivimi vplivi na okolje za O ₃	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
AIII-7	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir

AIII-7	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Francija			
UST §§§	človek vegetacija	zakon o zraku in razumni rabi energije z dne 30.12.1996 in pripadajoči odloki za izvajanje: uredba 98-360 z dne 6.5.1998, odlok z dne 17.8.1998: standard kakovosti zraka, informacijska vrednost in opozorilna vrednost: O ₃ mejna vrednost za varstvo vegetacije: O ₃	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
Italija			
UST §§§	-	DPCM 28.3.83 in DPR (odlok predsednika republike (203/1988): imisijska mejna vrednost za O ₃ :	PRISPEVEK ITALIJE 2000
Avstrija			
UST §	človek vegetacija	ÖAW 1989 (komisija za ohranjanje čistega zraka): O ₃	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000
Švica			
UST §§§	človek	uredba o ohranjanju čistega zraka (LRV): imisijska mejna vrednost O ₃	PRISPEVEK ŠVICE 2000
Mednarodni cilji			
UST §	vegetacij	peti okoljski akcijski program EU (1999): O ₃	PRISPEVEK AVSTRIJE/ FRANCIJE/ ITALIJE 2000
UST §§§		direktiva ES 97/72/EGS (ozon): mejna vrednost za varstvo vegetacije za O ₃	
UST §§§	človek	direktiva ES 97/72/EGS (ozon): informacijska vrednost, mejna vrednost za varstvo zdravja ljudi in opozorilna vrednost za O ₃	PRISPEVEK ITALIJE 2000
UST §§		WHO: Health-related longterm objective, Health-related target value: O ₃	OECD 1994
UST §§	zrak	osnutek direktive ES o najvišjih mejnih vrednostih emisij določenih škodljivih snovi v zrak na nacionalni ravni (direktiva NEC) in o vsebnosti ozona v zraku	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UST §	človek ekosistemi (podnebje)	delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko (projekt "Trajnostni in za okolje sprejemljiv promet", EST): O ₃	OECD 1994 EST 1999

AIII-8 Pospeševanje razgradnje stratosferskega ozona, povečanje sevanja UV-žarkov

AIII-8	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: cilji niso navedeni			
Nacionalni cilji: cilji niso navedeni			
Mednarodni cilji			
UQZ §	podnebje, človek eko- sistemi	OECD 1994: delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko: uničevanje stratosferskega ozonskega sloja se ne bi smelo še povečati	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000
UST §§§	podnebje, človek eko- sistemi	Dunajska konvencija in Montrealski protokol, sklep sveta ministrov za okolje držav članic ES (88/540/EGS, 91/690/EGS und 94/68/EGS): ponoven prevzem vsebnosti snovi, ki škodljivo vplivajo na ozonski plašč v stratosferi (ODS), za varovanje zdravja ljudi in okolja, ciljna količina za klor: 1,3 ppb	PRISPEVEK NEMČIJE 2000

AIII-9 Kapičenje plinov, pomembnih za podnebje, v ozračju

AIII-9	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: cilji niso navedeni			
Nacionalni cilji:			
Nemčija			
UQZ §§	podnebje	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): preprečevanje učinkov na naravno ravnovesje in podnebje, ki povzročajo trajnostno neugodne spremembe (LEP B I 1.1)</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Mednarodni cilji			
UQZ §	podnebje	OECD 1994: delovna skupina za promet pri odboru OECD za okoljsko politiko: morebitni negativni pojavi, kot so spremembe podnebja, se ne bi smeli poslabšati	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000
UQZ §§		Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja, 1992: stabiliziranje vsebnosti toplogrednih plinov v ozračju na ravni, ki preprečuje motnje v podnebnem sistemu	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§		Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja, sklep sveta ministrov za okolje držav članic ES(1996): sprememba globalnega povprečja temperature zraka ne bi smela preseči 2 °C glede na temperaturo iz predindustrijskega obdobja	
UST §§		sklep sveta ministrov za okolje držav članic EU (1996): ustalitev vsebnosti CO ₂ pod 550 ppmv	

AIII-10 Zmanjševanje kakovosti ekosistemov za favno, zlasti negativno vplivanje na vrste, občutljive na motnje

AIII-10	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov cilji niso navedeni			
UQZ §§	favna flora	delni cilj 5.6: zagotovitev obstoja samoniklih rastlinskih in žival- ski vrst v njihovi raznovrstnosti in zadostne populacije na dovolj velikih življenjskih prostorih	NL, člen 14
		delni cilj 5.8: ohranjanje divjih živalskih in rastlinskih vrst, njihove pestrosti in življenjskih prostorov	NL, člen 2
		delni cilj 5.21: ponovno naseljevanje in razširjanje samoniklih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, podvrst, pasem in ekotipov	NL, člen 16
Nacionalni cilji: gl. obrazložitev v poglavju 6.3 BIII-4 in BIV-3 za področje "gorskega gozda", specifičnih ciljev za vrste, ki so občutljive za motnje, ni			

AIII-11 Motenje spanja in sporazumevanja

AIII-11	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: cilji niso navedeni			
Nacionalni cilji: med drugim glej cilje, navedene v A II-4			
Avstrija			
UQZ §	človek	BMUJF1994: Osnove in cilji okoljske znanosti v okviru nacio- nalnega načrta za okolje (2. izdaja 1994): Zaradi bivalne higiene in kakovosti bivanja je priporočljivo spa-	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000

		nje pri odprtem oknu.	

AIV Impact – 3. raven delovanja/ promet

AIV-1 Izguba kakovosti človekovega življenjskega prostora

AIV-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: ni naštetih ciljev			
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§	človek	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): urejanje prostora na podlagi prometnih načrtov mora potekati tako, da so zagotovljeni uravnoteženi življenjski in delovni pogoji prebivalcev in da se ohranijo naravne lepote ter svojevrstnost prostora kot rekreacijskega območja (LEP B X 7.2)</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Švica			
UQZ §§§	ekosistemi krajina človek	člen o varstvu Alp: prvi odst. 84 člena zvezne ustave : država varuje območje Alp pred negativnimi vplivi, ki ga ima nanj tranzitni promet, ter omejuje obremenitve, ki so posledica le-tega, do mere, ki ni škodljiva za človeka, živali, rastline in njihovo življenjsko okolje	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UQZ §§§	krajina človek	zakon o urejanju prostora (RPG), 1. in 3. člen: cilji in načela urejanja prostora: varstvo naravnih življenjskih osnov, krajine in kakovostnega življenja prebivalcev	

AIV-2 Negativno vplivanje na človekovo zdravje

AIV-2	Zaščitno dobro	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	človek	delni cilj 1.15	VE, člen 3, 7
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UST §	človek	LAI 1992: zmanjševanje tveganja za rakava obolenja, ki jih povzročajo škodljive snovi v zraku na območju mestnih aglomeracij na raven tveganja (IST), ki velja za podeželska območja zmanjševanje tveganja za rakava obolenja, ki jih povzročajo škodljive snovi v zraku, na gosto naseljenih območjih na razmerje 1:5000 do leta 2020 zmanjševanje tveganja za rakava obolenja na razmerje 1:2500 do leta 2005	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Francija			
UHZ	človek	regionalni načrti za ohranjanje čistega zraka s cilji kakovosti zraka, ki so določeni za določeno regijo ali območje (Alpe in dolina Rone): omejevanje izpostavljanja človeka škodljivim snovem v zraku	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
Švica			

AIV-2	Zaščitno dobro	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UQZ §§§	ekosistemi krajina človek	člen o varstvu Alp: prvi odst. 84 člena zvezne ustave : država varuje območje Alp pred negativnimi vplivi, ki ga ima nanj tranzitni promet, ter omejuje obremenitve, ki so posledica le-tega, do mere, ki ni škodljiva za človeka, živali, rastline in njihovo življenjsko okolje	PRISPEVEK ŠVICE 2000

AIV-3 Izguba biološke raznovrstnosti

gl. obrazložitve v poglavju 6.3 BIV-3 za področje "gorskega gozda"

AIV-4 Izstopanje snovi iz tal, vnašanje snovi v podtalnico, vnašanje snovi v ozračje

AIV-4	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: cilji niso navedeni			
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§	tla	Bavarski deželni razvojni program (LEP): zmanjševanje izgube snovi in funkcijske sposobnosti tal zlasti kot posledice pozidave, erozije, izpiranja in kopičenja škodljivih snovi pri vseh ukrepih in pri vseh izrabah (LEP B I 1.2)	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§	podtalnica človek (pitna voda)	Bavarski deželni razvojni program (LEP): varovanje podtalnice na celotnem področju pred onesnaženji in spremembami, ki lahko negativno vplivajo na njeno funkcijo v naravnem ravnovesju ter na njeno primernost za preskrbo s pitno vodo (LEP B XII 2.1.1)	
UQZ §§	podtalnica	Bavarski deželni razvojni program (LEP): podtalnice in površinske vode je potrebno za človeka, rastline in živali ohranjevati čiste in neokrnjene (LEP B I 1.3)	
UST §§§	človek (pitna voda)	zakon o živilih, zvezni zakon o nalezljivih boleznih, uredba o pitni vodi, izvajanje direktive ES o pitni vodi: mejne vrednosti za vsebnost preostalih snovi v pitni vodi (mejne vrednosti se uporabljajo tudi kot orientacijske vrednosti za podtalnico)	
UHZ	podtalnica človek	Bavarski deželni razvojni program (LEP): ukrepi za varstvo podtalnice, odpravljanje vzrokov za obremenitve podtalnice in sanacijski ukrepi (LEP XII 2.1.2 in .2.1.3)	
Švica			
UST §§§	vodotoki	zakon o varstvu voda (GSchG): zahteve za kakovost vode	PRISPEVEK ŠVICE 2000

AIV-5 Povečanje ekoloških nestabilnosti, zlasti še spreminjanje območnega vodnega ravnovesja, premiki mas, erozija tal, zmanjševanje ledenikov

med drugim gl. obrazložitve v poglavjih 6.3 BIII-2 in BIII-3 za področje "gorskega gozda"

AIV-6 Poškodbe vegetacije tudi zaradi kutikularnega in stomatarnega vnosa snovi v zrak (gorski gozdovi)

med drugim gl. obrazložitve v poglavju 6.3 BII-3 za področje "gorskega gozda"

AV Response – raven ukrepov/ promet

AV-1 Ekonomski instrumenti za pravično in učinkovito oblikovanje cen

Tukaj: povišanje dajatev

AV-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	-	delni cilj 14.5, delni cilji 1.31 - 1.34	VE, člen 1 VE, člen 1, 14, E, člen 2 RA, člen 11
Nacionalni cilji			
Slovenija			
UHZ	-	sprejetje političnih ukrepov za večjo učinkovitost javnega prometa (pospeševanje regionalnega in lokalnega potniškega prometa): uvajanje omejevanja hitrosti in povišanje prispevkov za uporabo cest	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000
Švica			
UHZ	-	zakon o dajatvah za težka tovorna vozila (SVAG): dajatve za težka tovorna vozila glede na njihovo zmogljivosti bodo dolgoročno krile stroške poti, ki jih povzroča promet teh vozil, ter stroške, ki nastanejo v breme prebivalcev; tarifa mora biti med 0,6 in 2,5 švicarskega centima na prevožen kilometer in tono najvišje dovoljene skupne teže	PRISPEVEK ŠVICE 2000

6.3 Cilji kakovosti okolja, standardi okolja in cilji okoljskega delovanja za področje gorskega gozda

BI Driving Forces, Pressure – raven vzrokov/ gorski gozd

BI-1 Emisije/ Imisije: škodljive snovi v zraku in depoziti

Emisije dušikovih spojin in lahkihhlapnih ogljikovodikov (VOC): gl. AI-3 (poglavje 6.2)

Imisije dušikovih spojin: gl. AII-3 (poglavje 6.2)

Vsebnost ozona: gl. AIII-7 (poglavje 6.2)

tukaj: emisija in imisija žveplovih spojin

BI-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §	ekosistemi	emisija: delni cilj 2.1: zmanjšanje sproščanja škodljivih snovi do mere, ki ne bo presegala obremenljivosti prizadetih okoljskih medijev	VE, člen 3
UQZ §§	zrak	imisija: delni cilj 2.3: zmanjševanje škodljivih snovi v zraku na meto, ki ni škodljiva gozdnemu ekosistemu.	BW, člen 2
UHZ	-	imisija: delni cilj 9.28	VE, člen 3, 7
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UST §§§	zrak	imisija: 22. zvezna uredba o varstvu pred imisijami (BImSchV): vrednosti imisij žveplovega dioksida (SO ₂) za varstvo pred škodljivimi vplivi na okolje	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ		emisija: 13. zvezna uredba o varstvu pred imisijami (BImSchV) - uredba o velikih kurilnih napravah: mejne vrednosti za SO ₂	
UHZ		emisija: osnutek direktive ES o najvišjih mejnih vrednostih emisij določenih škodljivih snovi v zraku na nacionalni ravni (direktiva NEC): zmanjšanje emisij v Nemčiji med drugim SO ₂ za 91 % do 2010 glede na leto 1990	
UHZ		emisija: Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka: zmanjšanje emisij SO ₂ v Nemčiji za 90 % do 2010 glede na leto 1990	
Francija			
UST §§§	zrak	imisija: zakon o zraku in razumni rabi energije z dne 30.12.1996 ter pripadajoče uredbe o izvajanju: dekret 98-360 z dne 6.5.1998, odlok z dne 17.8.1998: standard kakovosti zraka, mejna vrednost, informacijska vrednost in opozorilna vrednost za žveplov dioksid (SO ₂)	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
Italija			
UST §§§	zrak	imisija: DPCM 28.3.83 ter DPR (odlok predsednika republike) 203/1988: imisijske mejne vrednosti za SO ₂	PRISPEVEK ITALIJE 2000

BI-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UST §§§		DPR (odlok predsednika republike) 203/1988: orientacijske vrednosti za SO ₂	
UST §§§		DM (uredba ministrstva) z dne 25.11.1994 (območja mest): predhodne opozorilne vrednosti in opozorilne vrednosti za SO ₂	
Avstrija			
UST §§§	občutljivi ekosistemi	imisija: ÖAW 1989 in uredba o ohranjanju čistega zraka zvezne dežele Tirolske z dne 20.12.1977 (Dež.ur.l. št. 5/1978): priporočilo za vrednosti emisije SO ₂ na rekreacijskih območjih in območjih naravnih rezervatov v času od aprila do oktobra: merila ÖAW za kakovost zraka	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000
Švica			
UST §§§	zrak	imisija: uredba o ohranjanju čistega zraka (LRV): imisijske mejne vrednosti za SO ₂ za varstvo pred škodljivimi vplivi na okolje	PRISPEVEK ŠVICE 2000
Slovenija			
UQZ UHZ	zrak	emisije in imisije: sočasno preprečevanje nepremičnih in premičnih virov onesnaževanja zraka; prednostni cilji do leta 2008: • zmanjšanje onesnaženja zraka iz industrijskih virov • zmanjšanje emisij iz termoelektrarn • preprečevanje emisij iz individualnih in skupinskih (kotlovnice) kurilnih naprav v naseljih • zmanjšanje vzrokov za pojav fotokemijskega smoga in troposferskega ozona • obvladovanje problemov onesnaževanja zraka na velike razdalje	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000
UHZ	zrak	emisija: Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka, protokol o zmanjšanju emisij SO ₂ :Uradni list Republike Slovenije št.7/98 – Ministrstvo za promet in zveze, št. 29/98)	
Mednarodni cilji			
UQZ §§§	ekosistemi	imisija: Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka in pripadajoči protokoli, 2. žveplov protokol): zmanjšanje vnosa snovi v zrak, ki povzročajo zakisljevanje (dokler se ohranjajo ali ne prekoračijo kritične obremenitve) za ohranjanje strukture in funkcije ekosistemov Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka: zmanjšanje prekoračitev kritičnih obremenitev za žveplo za vse področje	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ § UHZ	vegetacija	imisija: peti okoljski akcijski program EU (1999): splošni in dolgoročni cilji za preprečevanje zakisljevanja, evtrofikacije (in nastajanja ozona)	PRISPEVEK AVSTRIJE 2000
UST §	gozdovi in naravna vegetacija	imisija: predlog za direktivo Sveta 1997: WHO/ ECE: SO ₂	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UST §	lišaji	WHO/ ECE: SO ₂	

BI-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UST §§§	zrak	emisija: direktiva ES 80/779/ES z dne 15.7.1980: orientacijska in mejna vrednost za SO ₂	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
		direktiva ES 1999/30/ES z dne 22.4.1999: mejne vrednosti med drugim za SO ₂ v zraku	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ	zrak	emisija: Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka (med drugim 2. žveplov protokol): emisije SO ₂	
UHZ		emisija: direktiva ES (88/609/EGS) o omejevanju emisij škodljivih snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav: SO ₂	
UHZ		emisija: osnutek direktive ES o najvišjih mejnih vrednostih emisij do- ločenih škodljivih snovi v zrak na nacionalni ravni (direktiva NEC) : zmanjšanje emisij med drugim SO ₂ do leta 2010 glede na leto 1990	

BI-2 Zakisljevanje in eutrofikacija tal

BI-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	tla	delni cilj 3.3: varovanje funkcijskih sposobnosti in možnosti rabe tal v različne namene ter njihovo razpoložljivost za prihodnje rodove	BS, člen 1
UHZ	tla	delni cilji 3.7 – 3.11 delni cilji od 3.12 do 3.14	BS, člen 1, 7, 11, 12, 14 BW, člen 7
Nacionalni cilji: v glavnem sklicevanje na mednarodne cilje za kritične obremenitve			
Nemčija			
UQZ §§§	tla	zvezni zakon o varstvu tal (BodSchG) § 1: trajnostno ohranjanje ali obnova funkcij tal; preprečevanje razvrednotenja naravnih funkcij tal [...] v čim večji možni meri pri negativnem vpivanju na tla	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§		<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): ohranjanje tal po možnosti kot podlage za izrabo zemljišč ter za samonikel rastlinski in živalski svet v naravni raznolikosti, zasnovi, strukturi, vsebnosti hranilnih snovi in vodnem ravnovesju v tleh (LEP B I 1.2);</i>	
Mednarodni cilji: gl. obrazložitve All-3 in BI-1 (kritične obremenitve)			

BI-3 Gospodarjenje z gozdovi

BI-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	gozd	delni cilj 6.9: pospeševanje naravnega pomlajevanja gozda	BW, člen 13
UHZ	gozd gozdna tla	delna cilja 6.14 in 6.17 delni cilji 6.16, 6.18 in 6.20	BW, člen 1, 13 BW, člen 1, 2, 7, 9
	gospo- dar- jenje z gozdovi	delni cilj 5.15 delni cilj 14.21 delni cilj 14.4	BL, člen 1 BS, člen 17 BW, člen 4, BL, člen 6
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UHZ	gozd	14., 18. in 19: člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG): strokovno oziroma vzorno gospodarjenje z gozdovi	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ		izjava o prevzemu obveznosti državnih gozdov za certificiranje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi po PEFC	
UHZ	gorski goz- dovi varovalni gozdovi	Bavarski deželni razvojni program in regionalni načrt št. 17 (regija Oberland) in 18 (regija Jugovzhodna Bavarska): rastišču primerno in po možnosti sonaravno gospodarjenje z gozdovi, omejevanje odpiranja gozda	
Francije			
UHZ	gozd	zakon o načrtovanju gozdov/ okvirni zakon o gozdovih: razvoj trajnostnega in večfunkcionalnega gospodarjenja z gozdovi	PRISPEVEK FRANCIJE 2000
Avstrija			
UHZ	gozd	zakon o gozdovih (1971): ravnanje z gozdovi v skladu s predpisi	RACHOY 1996
Švica			
UHZ	gozd	zakon o gozdovih (WaG) člen 20, uredba o gozdovih (WaV) in najpomembnejše okrožnice Švicarske uprave za gozdove: načela trajnostne rabe gozdov, prepoved golosečnje in sonaravno gojenje gozdov	PRISPEVEK ŠVICE 2000
Slovenija			
UHZ	gozd	zakon o gozdovih (1993): sonaravno in večnamensko gospodarjenje v skladu z načeli varstva okolja in naravnih vrednot, trajnega in optimalnega delovanja gozdov kot ekosistema za uresničevanje njihovih funkcij	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000

BI-4 Gospodarjenje z divjadjo in gozdna paša

BI-4	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	gorski gozd	delni cilj 6.10: omejevanje staleža parkljaste divjadi do mere, ki omogoča naravno pomlajevanje rastišču primernih gorskih gozdov	BW, člen 2

BI-4	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UHZ UQZ §§	gozd	delni cilj 6.21: omejevanje in po potrebi odprava gozdne paše v celoti, tako da se omogoči pomlajevanje gozdov, ki ustrezajo rastišču, preprečijo poškodbe tal in predvsem ohrani varovalna funkcija gozda	BW, člen 2
UHZ	gozd	delni cilj 6.22	BL, člen 13
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UHZ	varovalni gozd	<i>Bavarski deželni razvojni program in regionalni načrt št. 17 (regija Oberland) in 18 (regija Jugovzhodna Bavarska): sanacija ogroženih varovalnih gozdov ali varovalnih gozdov, katerih funkcije so motene, s pomočjo ukrepov za omejevanje objedanja divjadi, z ločevanjem gozdova in pašnikov, z odkupovanjem gozdarskih in drugih pravic</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ	gozd	<i>bavarski zakon o lovu divjadi v primerjavi z zveznim zakonom o lovu divjadi: ohranjanje staleža divjadi, ki ustreza krajinsko-kulturnim razmeram</i>	
UHZ		<i>2. člen bavarskega zakona o pravicah do uporabe gozdov : nikakršne nove določitve oziroma razširitve pravic do uporabe gozdov</i>	
UHZ		<i>sklepi bavarskega deželnega zbora z dne 5.6.1984 in 19.4.1996 o odpravi gozdne paše v gorskih gozdovih</i>	
Švica			
UHZ	življenjski prostor gozd	20. in 27. člen zakona o gozdovih (WaG); 19. in 31. člen uredbe o gozdovih (WaV) : splošni gozdnogojitveni ukrepi, ukrepi za nego gozdov, upravljanje z divjadjo, zagotavljanje pomlajevanja gozdov ¹ 29. isl. členi zakona o gozdovih (WaG) in uredba o gozdovih (WaV): številne posamezne in v določene cilje usmerjene določbe o pospeševanju, npr. predpisi o lovstvu (z.B. 48. člen WaV) ¹ zvezni zakon o lovstvu in varstvu ptic (JSG) 1. in 11. člen: varstvo življenjskih prostorov, varstvo gozdova pred škodo, ki jo povzroči divjad, med drugim s predpisi o staležu divjadi ¹	PRISPEVEK ŠVICE 2000

BI-5 Raba za rekreacijo

BI-5	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	gorski gozd	delni cilj 6.11: omejevanje rabe za rekreacijo do mere, ki ne ogroža ohranjanja in pomlajevanja gorskih gozdov	BW, člen 2
UHZ	-	delni cilj 8.1, 8.5 - 8.12	T, člen 6-8, 10, 14, 18

¹ Podrobnosti glede izvajanja so natančno določene v posameznih okrožnicah Švicarske uprave za gozdove.

BI-5	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UHZ	-	<i>Bavarski deželni razvojni program in regionalni načrti št. 16 (regija Allgäu), št. 17 (regija Oberland) in 18 (regija Jugovzhodna Bavarska): omejevanje odpiranja gozda, omejevanje nadaljnje gradnje nastanitvenih zmogljivosti za rekreacijo na območju Alp</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ	-	<i>sklepi bavarskega deželnega zbora z dne 5.6.1984: za namene izgradnje novih nastanitvenih zmogljivosti krčenje gozdov ni dovoljeno</i>	
Švica			
UHZ	-	1. in 3. člen zakona o urejanju prostora (RPG) : cilji in načela za načrtovanje prostora zajemajo tudi rabo prostora za oddih in rekreacijske namene dokument "Osnove urejanja prostora v Švici" (BRP/ EJPD 1996) in zasnova krajine v Švici (LKS) postavljata za pogoj preprečevanje izgradnje infrastrukture za smučarsko-turistične namene na površinah, zlasti preprečevanje novega odpiranja še neizkoriščenih zemljišč predvsem v visokogorju	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UHZ	-	14. člen zakona o gozdovih (WaG) in 699. člen civilnega zakonika: pravica do prostega dostopa na gozdno zemljišče 15. člen zakona o gozdovih (WaG) : prepoved vožnje z vozili v gozdu	
Slovenija			
UHZ	-	načrt za upravljanje s Triglavskim narodnim parkom: cilji in ukrepi za vodenje obiskovalcev	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000

BI-6 Pojav gozdnih škodljivcev

cilji niso navedeni

BII State – 1. raven delovanja/ gorski gozd

BII-1 Pokritost z gozdom

BII-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	varovalni gozd	delni cilj 6.8: ohranjanje gorskih gozdov, ki prevzemajo posebne varovalne funkcije, tam, kjer so	BW, člen 6; BS, člen 14
UHZ	gozd	delni cilj 6.23	BW, člen 2
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	gozd	<i>bavarski zakon o gozdovih (BayWaldG): ohranjanje in po potrebi povečevanje gozdne površine</i> <i>tčk. 1) 5. člena BayWaldG: ohranjanje površine, prostorske porazdelitve, sestave in strukture gozdov, tako da le-ti lahko kar najbolje in trajnostno izpolnjujejo svoje naloge</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Švica			

BII-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UQZ §	gozd	okoljevarstveni pregled OECD švicarske gozdarske politike (BUWAL, 1999a) – "Helsinški kriteriji": ohranjanje gozda na velikih površinah in njegove osnovne prostorske porazdelitve	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UQZ §§§		1. in 5. isl. členi zakon o gozdovih (WaG): ohranjanje gozdne površine in njene prostorske porazdelitve, prepoved krčenja gozdov kot načelo, realna obveznost povračila škode, zagotavljanje vseh gozdnih funkcij	

BII-2 Struktura sestojev in sestava vrst

BII-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	gorski gozd	delni cilj 6.2: ohranjanje po potrebi razvoja ali razširitve gorskega gozda kot sonaravnega življenjskega prostora in po potrebi izboljšanja stabilnosti gorskega gozda	BW, člen 1
		delni cilj 6.3: prizadevanje za dobro strukturirano, stopničasto zgradbo sestojev z rastišču primernimi drevesnimi vrstami	
		delni cilj 6.4: zagotavljanje biološke raznovrstnosti gorskega gozda	BW, člen 8
UHZ	gorski gozd	delni cilj 6.15	BW, člen 7; BS, člen 13
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	gozd	<i>1. člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG) : ohranjanje in vzpostavitev rastišču primernega stanja gozdov</i> <i>tčk. 1) 5. člena bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG): ohranjanje površine, prostorske porazdelitve, sestave in strukture gozdov, tako da lahko gozd kar najboljše in trajnostno izpolnjuje svoje naloge</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Švica			
UQZ §§§	gozd	1, 7, 20, 29. isl. členi zakona o gozdovih (WaG), WaV in natančno določujoče okrožnice Švicarske uprave za gozdove (tukaj še zlasti št. 7): v okviru zahteve po sonaravnem gojenju gozdov pospeševanje rastišču ustrezne sestave drevesnih vrst in sonaravne starostne strukture (vključno z deležem starega in mrtvega lesa, ki je specifičen glede na položaj), kakovostno enakovredno realno nadomestilo za krčenje gozda	PRISPEVEK ŠVICE 2000
Slovenija			
UQZ	gozd	ohranjanje in vzpostavitev naravne sestave gozdnih življenjskih združb in krepitev vsestranske odpornosti gozdov	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000

BII-3 Stanje gozda: vitalnost

BII-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov: cilji niso navedeni			
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ	gozd	1. člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG) : ohranjanje in vzpostavitev rastišču primernega stanja gozdov	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Švica			
UQZ ŠŠŠ	gozd	1., 5. in 20. člen zakona o gozdovih (WaG) : ohranjanje in trajnostno gospodarjenje z gozdom v takih razmerah, ki zagotavljajo opravljanje vseh njegovih funkcij	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UHZ	gozd	16. isl., 19., 23. člen zakona o gozdovih (WaG) : varstvo gozda pred škodljivo rabo in naravnimi nesrečami 26 isl. členi zakona o gozdovih (WaG) : ukrepi za preprečevanje in odpravo škode v gozdovih 29. isl. členi zakona o gozdovih (WaG) : različni ukrepi pospeševanja	

BIII State – 2. raven delovanja/ gorski gozd

BIII-1 Funkcija proizvodnje

BIII-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ ŠŠ	človek gozd	delni cilj 6.1: upoštevanje varstvene, proizvodne, rekreacijske ter ekološke in biogenetske funkcije gozda v razmerju do kmetijskih zemljišč ob upoštevanju posebnosti območja in skladnosti s krajino	BL, člen 13
UHZ	gozd	delni cilj 6.19	BW, člen 2
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ ŠŠŠ	ekosistemi krajina človek	1. člen zveznega zakona o varstvu narave (BNatSchG) : naravo in krajino je potrebno na naseljenih in nenaseljenih območjih varovati, negovati in razvijati tako, da je trajnostno zagotovljena 2. sposobnost izkoriščanja naravnih dobrin kot življenjska osnova za človeka in kot pogoj za njegov počitek v naravi in krajini	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ ŠŠŠ	gozd človek	1. člen zveznega zakona o gozdovih (BWaldG) : namen tega zakona je zlasti ohranjanje in po potrebi razmnoževanje gozda zaradi njegove gospodarske rabe (gospodarska funkcija) in zaradi pomena, ki ga ima za okolje, predvsem pa za trajno učinkovitost naravnega ravnovesja, za podnebje, vodno ravnovesje, ohranjanje čistega zraka, rodovitnost tal, podobo krajine, agrarno strukturo in infrastrukturo ter za rekreacijo prebivalstva (varovalna in rekreacijska funkcija), ter zagotavljanje gospodarjenja, ki je trajnostno in v skladu s predpisi	

BIII-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UQZ §§§	gozd človek	zvezni zakon o gozdovih (BWaldG) § 1 v primerjavi z bavarskim zakonom o gozdovih - 1. člen (BayWaldG): zagotavljanje in povečevanje pridobivanja lesa s trajnostnim gospodarjenjem <i>1. člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG): gozd je posebnega pomena za naravno ravnovesje in je bistveni del naravnih življenjskih osnov; izpolnjevati mora krajinsko-kulturne, gospodarske, socialne in zdravstvene naloge</i> <i>tčk. 1) 5. člena BayWaldG : gozd ima varovalno, gospodarsko in rekreacijsko funkcijo, zato je treba ohranjati, povečevati in oblikovati njegovo površino, prostorsko porazdelitev, sestavo in strukturo, tako da lahko kar najboljše in trajnostno izpolnjuje svoje naloge</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
Švica			
UQZ §§§	gozd	1. in 20. člen zakona o gozdovih (WaG) : gozdne funkcije, vključno z gospodarsko funkcijo, zahteva po trajnostni rabi 29. isl. členi WaG: ukrepi pospeševanja, usmerjeni v določene cilje	PRISPEVEK ŠVICE 2000

BIII-2 Zaščita pred naravnimi nesrečami (še posebej varstvo tal in stabiliziranje vodnega ravnovesja, uravnavanje odtekanja vode)

BIII-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	gozd	delni cilj 6.1: upoštevanje varstvene, proizvodne, rekreacijske ter ekološke in biogenetske funkcije gozda v razmerju do kmetijskih zemljišč ob upoštevanju posebnosti območja in skladnosti s krajino	BL, člen 13
UQZ §§	varovalni gozd	delni cilj 6.8: ohranjanje gorskih gozdov, ki prevzemajo posebne varovalne funkcije, tam, kjer so	BW, člen 6 in BS, člen 14
		delni cilj 6.5: ohranjanje, krepitev in obnova gozdnih funkcij, še posebej varovalnih funkcij	BW, člen 2, 5
UQZ §§	vodni viri	delni cilj 6.6: zagotavljanje vplivanja gorskega gozda na zrak, podnebje, hrup in vodne vire	BW, člen 8
UHZ	gorski gozd	delni cilj 6.12	BW, člen 6
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	ekosistemi krajina človek	1. zvezni zakon o varstvu narave (BNatSchG) : naravo in krajino je potrebno na naseljenih in nenaseljenih območjih varovati, negovati in razvijati tako, da je trajnostno zagotovljena 1. učinkovitost naravnega ravnovesja kot življenjska osnova za človeka in kot pogoj za njegov počitek v naravi in krajini	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§§	gozd vodotoki	1. člen zveznega zakona o gozdovih (BWaldG) (gl. tudi 1. člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG)): namen tega zakona je zlasti ohranjanje in po potrebi razmnoževanje gozda zaradi njegove gospodarske rabe (gospodarska funkcija) in zaradi pomena, ki ga ima za okolje, predvsem pa za trajno učinkovitost naravnega ravnovesja,	

BIII-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
		za podnebje, vodno ravnoesje , ohranjanje čistega zraka, rodovitnost tal, podobo krajine, agrarno strukturo in infrastrukturo ter za rekreacijo prebivalstva (varovalna in rekreacijska funkcija), ter zagotavljanje gospodarjenja, ki je trajnostno in v skladu s predpisi	
UQZ §§§	gozd človek	1. člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG) : gozd je posebnega pomena za naravno ravnoesje in je bistveni del naravnih življenjskih osnov; izpolnjevati mora krajinskokulturne , gospodarske, socialne in zdravstvene naloge tčk. 1) 5. člena (BayWaldG) : gozd ima varovalno , gospodarsko in rekreacijsko funkcijo, zato je treba ohranяти, povečevati in oblikovati njegovo površino, prostorsko porazdelitev, sestavo in strukturo, tako da lahko kar najbolje in trajnostno izpolnjuje svoje naloge	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§	tla voda	Bavarski deželni razvojni program (LEP): naravne dobrine, kot so tla, voda , zrak, rastlinski in živalski svet, se kot naravno življenjsko okolje varujejo trajnostno in se po potrebi obnavljajo v njihovi funkciji in součinkovanju (LEP B I 1.1);	
UQZ §§	tla	Bavarski deželni razvojni program (LEP): zmanjševanje izgube snovi in funkcijske sposobnosti tal predvsem kot posledice pozidave, erozije , izpiranja in kopičenja škodljivih snovi pri vseh ukrepih in pri vseh izrabah (LEP B I 1.2)	
UQZ §§	tla (vodno ravnoesje v tleh)	Bavarski deželni razvojni program (LEP): ohranjanje tal po možnosti kot podlage za izrabo zemljišč ter za samonikel rastlinski in živalski svet v naravni raznolikosti, zasnovi, strukturi , vsebnosti hranilnih snovi in vodnem ravnoesju v tleh (LEP B I 1.2);	
UQZ §§	podtalnica (količina razpoložljive vode)	Bavarski deželni razvojni program (LEP): podtalnice in površinske vode je potrebno za človeka, rastline in živali ohranjevati čiste in neokrnjene (LEP B I 1.3)	
UQZ §§	vodno ravnoesje	Bavarski deželni razvojni program (LEP): ohranjanje in krepitev funkcije stabilne vegetacijske odeje za varstvo vodnega ravnoesja na območju Alp (LEP B XII 5.2); prizadevati si je treba za ohranitev in izboljšanje zadrževalne in zbiralne sposobnosti krajine; v naravnih zadrževalnih prostorih morajo biti vrste izrabe tal usklajene z vodnogospodarskimi funkcijami (LEP B XII 4.2); preprečevanje poplav, hudournikov in plazov s primerno rabo tal ter še dodatno s pomočjo ustreznih tehničnih in inženirsko-bioloških ukrepov v povodjih hudournikov, ki so potrebni sanacije (LEP B XII 5.1)	
UQZ §§§	tla	zvezni zakon o varstvu tal (BBodSchG) §1: trajnostno varovanje ali vzpostavitev funkcij tal; kolikor je mogoče, je treba pri razvrednotenju tal preprečiti škodljiva vplivanja njegove naravne funkcije ter funkcije kot arhiv narave in kulturne zgodovine	

BIII-2	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UHZ	vodno rav- novesje	regionalni načrti št. 16 (regija Allgäu), 17 (regija Oberland) in 18 (regija Jugovzhodna Bavarska): na območju Alp pogozdovanje takšnih površin, na katerih lahko daje gozd zaščito pred odtekanjem voda in plazovi	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UHZ	tla	regionalni načrti št. 16 (regija Allgäu), 17 (regija Oberland) in 18 (regija Jugovzhodna Bavarska) in bavarski deželni razvojni program: pogozdovanje, ohranjanje in krepitev funkcije stabilne vegetacijske odeje za varstvo pred erozijo in vodno ravno- vesje, preprečevanje erozij in padanja kamenja z ustrezno izrabo tal, tehnični in inženirskobiološki ukrepi na povodju hudournikov, ki so potrebni sanacije	
Švica			
UQZ §§	ekosistemi gozd krajina človek	1. in 3. člen zakona o urejanju prostora (RPG) : cilji in podlage za načrtovanje	PRISPEVEK ŠVICE 2000
		1. in 20. člen zakona o gozdovih (WaG) : gozdne funkcije, zlasti varovalna funkcija (19. člen WaG)	
UHZ		zvezni zakon in uredba o vodogradnji z dne 21.6.1991: cilji, ukrepi in prednosti varstva pred poplavami, pod vodstvom Zveznega urada za vode in geologijo	
UHZ		29., predvsem pa 38. člen zakona o gozdovih (WaG): nadomestilo določenih stopritev javnega pomena (npr. ukrepi negovalni ukrepi za varstvo pred naravnimi nesrečami)	
Slovenija			
UQZ	tla (gozdna tla)	ohranitev tal kot naravnega vira z varstvom pred fizičnim uničenjem in onesnaževanjem, ohranitev naravnega ravnovesja med tlemi in ostalimi deli ekosistema, ohranitev in varovanje vseh funkcij tako naravnih kot tudi antropogenih tal, ohranjanje plodnega potenciala tal (tudi gozdnih tal)	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000
UQZ §§	tla gozdna tla	okvirni program: zmanjšanje nadaljnje degradacije gozdnih tal in fizikalnega razvrednotenja tal do leta 2008	

BIII-3 Socialna funkcija (še posebej: izboljšanje kakovosti zraka, izboljšanje kakovosti uporabnih vodnih virov (površinske vode, podtalnica), uravnoteženo vplivanje na vreme v posameznem kraju, prispevek k preprečevanju nadregionalnih in globalnih sprememb podnebja)

BIII-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	gozd	delni cilj 6.1: upoštevanje varstvene, proizvodne, rekreacijske ter ekološke in biogenetske funkcije gozda v razmerju do kmetijskih zemljišč ob upoštevanju posebnosti območja in skladnosti s krajino	BL, člen 13
UQZ §§	zrak	delni cilj 6.6: zagotavljanje vplivanja gorskega gozda na zrak, podnebje, hrup in vodne vire	BW, člen 8
UQZ §§	varovalni gozd	delni cilj 6.8: ohranjanje gorskih gozdov, ki prevzemajo posebne varovalne funkcije, tam, kjer so	BW, člen 6 in BS, člen 14
UQZ §§	varovalni gozd	delni cilj 6.5: ohranjanje, krepitev in obnova gozdnih funkcij, še posebej varovalnih funkcij	BW, člen 2, 5
UHZ	gorski gozd	delni cilj 6.12:	BW, člen 6

BIII-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	ekosistem krajina človek	1. člen zveznega zakona o varstvu narave (BNatSchG) : naravo in krajino je potrebno na naseljenih in nenaseljenih območjih varovati, negovati in razvijati tako, da je trajnostno zagotovljena 1. učinkovitost naravnega ravnovesja kot življenjska osnova za človeka in kot pogoj za njegov počitek v naravi in krajini	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§§	gozd zrak podnebje	1. člen zveznega zakona o gozdovih (BWaldG) (gl. tudi 1. člen bavarski zakon o gozdovih (BayWaldG)) : namen tega zakona je zlasti ohranjanje in po potrebi razmnoževanje gozda zaradi njegove gospodarske rabe (gospodarska funkcija) in zaradi pomena, ki ga ima za okolje, predvsem pa za trajno učinkovitost naravnega ravnovesja , za podnebje , vodno ravnovesje, ohranjanje čistega zraka , rodovitnost tal, podobo krajine, agrarno strukturo in infrastrukturo ter za rekreacijo prebivalstva (varovalna in rekreacijska funkcija), ter zagotavljanje gospodarjenja, ki je trajnostno in v skladu s predpisi	
UQZ §§§	gozd človek	bavarski zakon o gozdovih (BayWaldG) člen 1: gozd je posebnega pomena za naravno ravnovesje in je bistveni del naravnih življenjskih osnov; izpolnjevati mora krajinokulturne , gospodarske, socialne in zdravstvene naloge tčk. 1) 5. člena bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG): gozd ima varovalno , gospodarsko in rekreacijsko funkcijo, zato je treba ohranjati, povečevati in oblikovati njegovo površino, prostorsko porazdelitev, sestavo in strukturo, da lahko tako kar najboljše in trajnostno izpolnjuje svoje naloge	
UQZ §§	voda zrak podnebje	Bavarski deželni razvojni program (LEP): naravne dobrine, kot so tla, voda , zrak , rastlinski in živalski svet, se kot naravno življenjsko okolje varujejo trajnostno in se po potrebi obnavljajo v njihovi funkciji in součinkovanju; preprečiti je treba vplive na naravno ravnovesje in podnebje , ki povzročajo trajnostne neugodne spremembe (LEP B I 1.1);	
UQZ §§	podtalnica človek (pitna voda)	Bavarski deželni razvojni program (LEP): varovanje podtalnice na celotnem področju pred onesnaženji in spremembami, ki lahko negativno vplivajo na njeno funkcijo v naravnem ravnovesju ter na njeno primernost za preskrbo s pitno vodo (LEP B XII 2.1.1)	
UQZ §§	podtalnica (količina razpoložljive vode), površinska voda, človek flora, favna	Bavarski deželni razvojni program (LEP): podtalnice in površinske vode je potrebno za človeka, rastline in živali ohranjevati čiste in neokrnjene (LEP B I 1.3)	

BIII-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UQZ UST §§	površinske vode (kakovost vode)	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): varovanje pretežno neobremenjenih vodotokov iz I. in I.-II. kakovostnega razreda; to velja predvsem za ekološko pomembne vodotoke, ki jih je vredno ohranjati kot naravne življenjske prostore za ogrožene živalske in rastlinske vrste; za zahteve pri ohranjanju čistosti vodotokov so odločilni najboljše deli posameznega sistema vodotokov (LEP B XII 2.2.1)</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UST §	površinske vode (kakovost vode)	okoljsko poročilo zvezne vlade 1994: doseganje biološkega kakovostnega razreda II za vse vodo- toke	
UST §§§	človek (pitna voda)	zakon o živilih, zvezni zakon o nalezljivih boleznih, uredba o pitni vodi, izvajanje direktive ES o pitni vodi: mejne vrednosti za vsebnost preostalih snovi v pitni vodi, med drugim za nitrate in svinec	
UHZ	podtalnica človek	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): ukrepi za varstvo podtalnice, odprava virov onesnaževanja podtalnice in sanacijski ukrepi (LEP XII 2.1.2 in .2.1.3)</i>	
UHZ	površinske vode (kakovost vode)	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): sanacija vodotokov, ki ne dosegajo II. kakovostnega razreda (LEP XII 2.2.2)</i>	
Mednarodni cilji			
UST §§§	človek (pitna voda)	direktiva ES o pitni vodi ter direktiva ES o nitratih: mejne vrednosti za vsebnost odpadnih snovi v pitni vodi, med drugim za nitrate	PRISPEVEK NEMČIJE 2000

BIII-4 Naravovarstvena funkcija (še posebej zagotavljanje sonaravnih zatočišč za živali in rastline)

BIII-4	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§§	gorski gozd	delni cilj 6.2: ohranjanje po potrebi razvoja ali razširitve gorskega gozda kot sonaravnega življenjskega prostora in po potrebi izboljšanja stabilnosti gorskega gozda	BW, člen 1
		delni cilj 6.4: zagotavljanje biološke raznovrstnosti gorskega gozda	BW, člen 8
		delni cilj 6.1: upoštevanje varstvene, proizvodne, rekreacijske ter ekološke in biogenetske funkcije gozda v razmerju do kmetijskih zemljišč ob upoštevanju posebnosti območja in skladnosti s krajino	BL, člen 13
UHZ	gorski gozd	delni cilj 6.11	BW, člen 6
		delni cilj 6.24:	BW, člen 10
Opomba: splošnoveljavni cilji protokola o varstvu narave in urejanju krajine niso vključeni v ta pregled.			

BIII-4	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir

BIII-4	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	ekosistemi krajina člo- vek	1. člen zveznega zakona o varstvu narave (BNatSchG) : naravo in krajino je potrebno na naseljenih in nenaseljenih območjih varovati, negovati in razvijati tako, da so trajnostno zagotovljeni 3. rastlinski in živalski svet kakor tudi 4. raznovrstnost, posebnost in lepota narave ter krajine kot življenjska osnova za človeka in kot pogoj za njegov počí- tek v naravi in krajini	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§§	gozd okolje	1. člen zveznega zakona o gozdovih (BWaldG) (glej tudi 1. člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG): namen tega zakona je zlasti ohranjanje in po potrebi razmnoževanje gozda zaradi njegove gospodarske rabe (gospodarska funkcija) in zaradi pomena, ki ga ima za okol- je , predvsem pa za trajno učinkovitost naravnega ravno- vesja , za podnebje, vodno ravnovesje, ohranjanje čistega zraka, rodovitnost tal, podobo krajine, agrarno strukturo in infrastrukturo ter za rekreacijo prebivalstva (varovalna in re- kreacijska funkcija), ter zagotavljanje gospodarjenja, ki je trajnostno in v skladu s predpisi	
UQZ §§§	gozd človek	tčk. 1) 5. člena bavarskega zakon o gozdovih (BayWaldG): gozd ima varovalno , gospodarsko in rekreacijsko funkcijo, zato je treba ohranjati, povečevati in oblikovati njegovo površino, prostorsko porazdelitev, sestavo in strukturo, da lahko tako kar najbolje in trajnostno izpolnjuje svoje naloge	
UQZ §§	flora, favna	Bavarski deželni razvojni program (LEP): naravne dobrine, kot so tla, voda, zrak , rastlinski in živalski svet, se kot naravno življenjsko okolje varujejo trajnostno in se po potrebi obnavljajo v njihovi funkciji in součinkovanju; pre- prečiti je treba vplive na naravno ravnovesje in podnebje, ki povzročajo trajnostne neugodne spremembe (LEP B I 1.1)	
UQZ §§§	biotopi	črka c) 20. člena zveznega zakona o varstvu narave (BNatSchG) : varstvo določenih biotopov (tudi gozdnih biotopov)	
UQZ §§§		črka d) 13. člena bavarskega zakona o varstvu narave (BayNatSchG) : z zakonom zavarovani biotopov (tudi gozdni biotopi)	
UHZ	flora, favna	regionalni načrt št. 16 (regija Allgäu): ohranjanje občutljivih življenjskih prostorov, nadzorovanje teka na smučeh	
UHZ		18. člen v primerjavi z 19. členom bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG) : naravovarstveni interesi morajo biti upoštevani pri izvajanju vseh ukrepov tako v državnih kot v zasebnih gozdovih	
Francija			
sklicevanje na določbe zakona o varstvu narave (1976) s spremembami iz leta 1995			PRISPEVEK FRANCIJE 2000
Švica			
UQZ §§§	gozd gorski gozd splošno	1. in 3. člen zakona o urejanju prostora (RPG): opozarjanje na gozd kot naravno življenjsko osnovo ter na zagotavljanje vseh gozdnih funkcij	PRISPEVEK ŠVICE 2000

BIII-4	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UQZ §§§	gozd gorski gozd splošno	1. člen zakona o gozdovih (WaG) : gozdne funkcije, gozd kot naravna življenjska združba ; 20. člen (sonaravno gojenje gozdov, morebitna opustitev iz-koriščanja gozdov zaradi naravovarstvenih razlogov, gozdni rezervati)	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UQZ §§§		prvi odstavek 18. člena zakona o varstvu narave in domovine (NHG) do: redke gozdne združbe in gozdni robovi kot življenjski prostori, ki morajo biti še posebej zavarovani	
UQZ §	gozd gorski gozd	okrožnice Švicarske uprave za gozodove glede gozdnih rezervatov in osnovni načrt za politiko državnih gozdnih rezervatov : zastopanost vseh posebno značilnih gozdnih združb ter združb, ki imajo poseben pomen v vseevropskem kontekstu (zlasti tipi gorskih gozdov)	
UQZ §§§ UHZ	ekosistemi favna/ flora	zakon o varstvu narave in domovine (NHG): preprečevanje izumiranja samoniklih živalskih in rastlinskih vrst predvsem z ohranjanjem dovolj velikih življenjskih prostorov (biotopov) ter drugimi ustreznimi ukrepi; varovanje predvsem [...] redkih gozdnih združb	
UHZ	gozd	okrožnice Švicarske uprave za gozdove v zvezi z gozdnimi rezervatov in osnovni načrt za politiko državnih gozdnih rezervatov : označitev 10 % površine švicarskih gozdov za prednostne naravne površine, od teh najmanj 5 % za naravne rezervate na površini, ki mora praviloma znašati najmanj 20 ha izločitev in pravno varstvo za 30 - 50 posebno značilnih rezervatov, ki obsegajo več kot 500 ha površine, za zagotavljanje dinamičnih procesov na večji površini in kot življenjski prostor za občutljive živalske vrste	
UHZ	biotopi vrste	črka d) 18. člena zakona o varstvu narave in domovine (NHG): varovanje biotopov ter rastlinskih in živalskih vrst	
UHZ	gozdna drevesa	zvezna politika gozdnih rezervatov: razglasitve gozdnih rezervatov s specifičnim ciljem varstva gozdnih genskih virov	
Slovenija			
UQZ §§	ekosistemi favna/ flora	okvirni program: povečanje različnih kategorij zavarovanih območij na okoli 30 % državnega ozemlja do leta 2008	PRISPEVEK SLOVENIJE 2000
UHZ	favna/ flora	preprečevanje nadaljnega ogrožanja naravnega ravnovesja zaradi neustreznega izkoriščanja živalskih in rastlinskih vrst	
Mednarodni cilji			
UQZ §§§	vrste biotopi	direktiva ES 92/43/EGS (varstvo flore, favne in habitatov), priloga I (naravni življenjski prostori) in priloga II (živalske in rastlinske vrste): varstvo vrst in biotopov, ki so značilni za alpski prostor	PRISPEVEK NEMČIJA 2000
UQZ §§§		direktiva ES 79/409/EGS (varstvo ptic): varstvo vrst in biotopov, ki so značilni za alpski prostor	

BIII-5 Rekreatijska funkcija (med drugim estetski učinki, povečanje vrednosti podobe krajine)

BIII-5	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	človek	delni cilj 6.7: zagotavljanje funkcij gorskega gozda za doživljanje narave in sprostitev	BW, člen 8
UQZ §§		delni cilj 6.1: upoštevanje varstvene, proizvodne, rekreacijske ter ekološke in biogenetske funkcije gozda v razmerju do kmetijskih zemljišč ob upoštevanju posebnosti območja in skladnosti s krajino	BL, člen 13
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	ekosistei krajina človek	1. člen zveznega zakona o varstvu narave (BNatSchG): naravo in pokrajino je potrebno na naseljenih in nenaseljenih območjih varovati, negovati in razvijati tako, da je trajnostno zagotovljena 1. učinkovitost naravnega ravnovesja, 2. sposobnost izkoriščanja naravnih dobrin, 3. varstvo rastlinskega in živalskega sveta kakor tudi 4. raznovrstnost, posebnost in lepota narave ter krajine kot življenjska osnova za človeka in kot pogoj za njegov počitek v naravi in krajini	PRISPEVEK NEMČIJE 2000
UQZ §§§	gozd človek	1. člen zveznega zakona o gozdovih (BWaldG) (glej tudi 1. člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG): namen tega zakona je zlasti ohranjanje in po potrebi razmnoževanje gozda zaradi njegove gospodarske rabe (gospodarska funkcija) in zaradi pomena, ki ga ima za okolje, predvsem pa za trajno učinkovitost naravnega ravnovesja, za podnebje, vodno ravnovesje, ohranjanje čistega zraka, rodovitnost tal, podobo krajine , agrarno strukturo in infrastrukturo ter za rekreacijo prebivalstva (varovalna in rekreacijska funkcija), ter zagotavljanje gospodarjenja, ki je trajnostno in v skladu s predpisi	
UQZ §§§		1. člen bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG) : gozd je posebnega pomena za naravno ravnovesje in je bistveni del naravnih življenjskih osnov; izpolnjevati mora krajinskokulturne, gospodarske, socialne in zdravstvene naloge tčk. 1) 5. člena bavarskega zakon o gozdovih (BayWaldG) : gozd ima varovalno , gospodarsko in rekreacijsko funkcijo, zato je treba ohranjati, povečevati in oblikovati njegovo površino, prostorsko porazdelitev, sestavo in strukturo, da lahko tako kar najbolje in trajnostno izpolnjuje svoje naloge	
UQZ §§	človek	bavarski deželni razvojni program (LEP), regionalni načrti (RP) št. 16 (regija Allgäu), št. 17 (regija Oberland) in št. 18 (regija Jugovzhodna Bavarska): ohranjanje kakovosti alpskega prostora, ki ga ima za rekreacijo (RP 16 A 2.2; RP 18 A II 1) zagotavljanje rekreacijske funkcije prostora na alpskem območju 16 B VII 1.1; RP 17 B VII 1.1; RP 18 B VII 1.1)	

BIII-5	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Švica			
UQZ §§§ UHZ	-	1. člen zakona o gozdovih (WaG): socialna funkcija je poleg rekreacijske ena od treh primarnih gozdnih funkcij, na podlagi katerih se ravna gozdnogojitveni in pospeševalni ukrepi 14. člen zakona o gozdovih (WaG) in 699. člen civilnega zakonika: pravica do prostega dostopa na gozdno zemljišče	PRISPEVEK ŠVICE 2000

BIV Impact - 3. raven delovanja/ gorski gozd

BIV-1a Izguba kakovosti človekovega življenjskega prostora: zmanjšanje atraktivnosti gorskega gozda za tiste, ki iščejo oddih

BIV-1	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	človek podoba krajine	delni cilj 1.7	RA, člen 3
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UHZ	človek	<i>Bavarski deželni razvojni program (LEP): zagotavljanje dostopa na to območje prebivalcem, ki iščejo oddih (LEP A II 3.11.1)</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000

BIV-2 Negativni vplivi na človekovo zdravje

BIV-2	Varovana dobrina	Okoljski cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	človek	delni cilj 1.13	VE, člen 3, 7
Nacionalni cilji: cilji niso navedeni			

BIV-3 Izguba biološke raznovrstnosti

BIV-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UQZ §§	gorski gozd	delni cilj 6.4: zagotavljanje biološke raznovrstnosti gorskega gozda	BW, člen 8
UQZ §§	ekosistemi	delni cilj 5.5: trajna ohranitev naravnih in sonaravnih biotopov v zadostnem obsegu ter v primerni funkcionalni prostorski porazdelitvi	NL, člen 13
		delni cilj 5.10: ohranjanje oz. ponovno vzpostavljanje ekološkega ravnotežja in biološke raznovrstnosti alpskih regij	RA, člen 3
		delni cilj 5.7: ohranjanje in urejanje raznovrstnosti pomembne naravne in kulturne krajine	NL, člen 1

BIV-3	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
UQZ §§	ekosistemi	delni cilj 5.11: ohranjanje in vzdrževanje raznolikosti pomembne naravne in kulturne krajine ter zunanje podobe naselij	RA, člen 3
UQZ §§	flora, favna ekosistemi	delni cilj 5.6: zagotovitev obstoja samoniklih rastlinskih in živalski vrst v njihovi raznovrstnosti in zadostne populacije na dovolj velikih življenjskih prostorih	NL, člen 14
		delni cilj 5.8: ohranjanje divjih živalskih in rastlinskih vrst, njihove pestrosti in življenjskih prostorov	NL, člen 2
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UQZ §§§	ekosistemi krajina človek	1. člen zveznega zakona o varstvu narave (BNatSchG): naravo in pokrajino je potrebno na naseljenih in nenaseljenih območjih varovati, negovati in razvijati tako, da je trajnostno zagotovljeno 3. varstvo rastlinskega in živalskega sveta kakor tudi 4. raznovrstnost, posebnost in lepota narave ter krajine kot življenjska osnova za človeka in kot pogoj za njegov počitek v naravi in krajini	PRISPEVEK NEMČIJA 2000
UHZ	flora, favna	18. člen v primerjavi z 19. členom bavarskega zakona o gozdovih (BayWaldG): naravovarstveni interesi morajo biti upoštevani pri izvajanju vseh ukrepov tako v državnih kot v zasebnih gozdovih	
Francija			
sklicevanje na določbe zakona o varstvu narave (1976) s spremembami iz leta 1995 ter na akcijski načrt za rastlinski in živalski svet			PRISPEVEK FRANCIJE 2000
Švica			
UQZ	ekosistemi krajina	1. in 3. člen zakona o varstvu narave in domovine (NHG) : ohranjanje krajinske raznovrstnosti ter naravnih in kulturno-zgodovinskih krajinskih elementov	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UQZ §§§	ekosistemi favna, flora	prvi odstavek 18. člena zakona o varstvu narave in domovine (NHG): preprečevanje izumiranja samoniklih živalskih in rastlinskih vrst predvsem z ohranjanjem dovolj velikih življenjskih prostorov (biotopov) ter drugimi ustreznimi ukrepi redke gozdne združbe in gozdni robovi kot življenjski prostori, ki morajo biti še posebej zavarovani (prvi odstavek do)	
Slovenija			
UQZ	ekosistemi favna, flora genetski viri	preprečevanje zmanjševanja biološke raznovrstnosti na ravni ekosistemov (in habitatnih tipov), vrst (in habitatov) ter genomov (in genov)	FERLIN 1996
Mednarodni cilji			
UQZ §§§	vrste biotopi	direktiva ES 92/43/EGS (varstvo flore, favne in habitatov), priloga I (naravni življenjski prostori) in priloga II (živalske in rastlinske vrste): varstvo vrst in biotopov, ki so značilni za alpski prostor	PRISPEVEK NEMČIJA 2000
UQZ §§§		direktiva ES 79/409/EGS (varstvo ptic): varstvo vrst in biotopov, ki so značilni za alpski prostor	

BIV-4 Širjenje škodljivih snovi iz tal (vnosi snovi v podtalnico, vnosi snovi v ozračje)
med drugim gl. obrazložitve v poglavju 6.2 AIV-4 za področje "prometa"

BIV-5a Povečevanje ekoloških nestabilnosti: ogrožanje naselbin, kulturne krajine in prometnih poti

BIV-5	Varovana dobrina	Standardi kakovosti, cilji kakovosti ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	človek	delna cilja 1.13 in 1.14 delni cilj 1.15 delni cilj 1.16	RA, člen 3 in VE, člen. 7 VE, člen 3, 7 BS, člen 10
Nacionalni cilji			
Nemčija			
UHZ	človek	<i>Regionalni načrti 16 (regija Allgäu) und 18 (regija Südoberbayern): omejevanje naselitvenega razvoja</i>	PRISPEVEK NEMČIJE 2000

BV Response – raven ukrepov/ gorski gozd

BV-1 Nadomestilo za storitve javnega pomena: pospeševanje gozdarstva, subvencije

BV-1	Varovana dobrina	Okoljsko kakovostni cilji ali cilji delovanja	Vir
Cilji Alpske konvencije in pripadajočih protokolov			
UHZ	gozd gospodarje-nje z goz-dom človek sonaravni biotopi ter biotopi, ki jih je vredno varovati	delni cilji od 1.23 do 1.27 delni cilj 1.29 delni cilj 1.28	RA, člen 11 NL, člen10 BW, člen 11 NL, člen 10
Nemčija			
UHZ	-	gozdnogojitveni program za pospeševanje gospodarjenja z gozdnimi površinami v zasebni lasti in lasti pravnih oseb (WaldFöP-RL 1995; stanje: 2000): subvencije za varovalne gozdove ter subvencioniranje izvajanja posebnih ukrepov za ohranjanje varovalnih gozdov	PRISPEVEK NEMČIJA 2000
Švica			
UHZ	-	"Osnove urejanja prostora v Švici" (BRP/EJPD, 1996): ustrezna nadomestila za storitve javnih podjetij	PRISPEVEK ŠVICE 2000
UHZ		29. isl. člani zakona o gozdovih (WaG) in črka d) 18. člena zakona o varstvu narave in domovine (NHG) : subvencioniranje izvajanja posebnih ukrepov in nadomestilo za posebne storitve javnega pomena	
UHZ	biotopi vrste	črka d) 18. člena zakona o varstvu narave in domovine (NHG): sklenitev dogovorov z upravljavci/ lastniki	
UHZ	gozd gorski gozd	29. isl. člani zakona o gozdovih (WaG) : posamezna določila za subvencioniranje predvidevajo tudi ukrepe za subvencioniranje izvajanja ukrepov za gozdne rezervate in ukrepov, ki so v interesu varstva narave	PRISPEVEK ŠVICE 2000

BV-2 in BV-3: ni bilo obravnavano

7 FREGLED CILJEV KAKOVOSTI OKOLJA IN STANDARDOV OKOLJA TER CILJEV OKOLJSKEGA DELOVANJA ZA PODROČJI "PROMETA" IN "GORSKEGA GOZDA"

- ANALIZA VRZELI

Nacionalni prispevki držav podpisnic, ki so bistven vir za obstoječe nacionalne cilje kakovosti okolja, so glede vsebinske širine in podrobnosti zelo heterogeni ter s svojimi predstavitvami tako poglobljajo različne ključne poudarke, ki se med seboj deloma dopolnjujejo tudi v vsebinskem oziru:

- prispevek Avstrije: pregled obstoječih ciljev, zlasti za problematični področji imisij škodljivih snovi in hrupa, prikaz trenutnega stanja okolja v Avstriji, prikaz vzročno-posledičnih povezav za področji prometa in gorskega gozda, opozorila na okoljske kazalce, zahteve za oblikovanje ciljev kakovosti okolja, ki so specifični za gorske predele;
- prispevek Francije: sklicevanje na zakonske predpise in načrte, ki predpisujejo formulacije ciljev; opozarjanje na instrumente za izvajanje ciljev (tudi na regionalni ravni), v prilogi še pregled obstoječih ciljev za zmanjševanje obremenitev okolja s škodljivimi snovmi v zraku v okviru regionalnega načrta za ohranjanje čistega zraka v regiji "doline Rone in Alp";
- prispevek Italije: sklicevanje na zakonske predpise in načrte, ki vsebujejo formulacije ciljev tudi za regionalno raven, pregled ciljev za izboljšanje kakovosti zraka, ki veljajo na državni ravni, in zmanjševanje obremenitev zaradi hrupa;
- prispevek Nemčije: pregled nacionalnih ciljev o delnih problemih, ki so pomembni za tematski področji prometa in gorskega gozda; nacionalne cilje dopolnjujejo formulacije regionalnih ciljev, ki veljajo za Zvezno deželo Bavarsko;
- prispevek Slovenije: pregled nacionalnih ciljev o različnih področjih varovanih dobrin, virov in rabe, opisi stanja okolja ter opisi obsega posameznih obremenitev;
- prispevek Švice: pregled oziroma sklicevanje na formulacije ciljev za pomembna področja varovanih dobrin in virov, opozarjanje na obstoječe vrzeli pri oblikovanju ciljev kakovosti okolja, ki so specifični za gorske predele;

Nacionalni prispevki predstavljajo tako prvi pregled obstoječih ciljev, vendar pa zaradi različno zastavljenih osrednjih poudarkov formulacije ciljev še ne utemeljujejo popolnoma tistih tematskih področij, ki so opisana v poglavjih 6.2 in 6.3. Prav tako tudi še ni mogoče opraviti zahtevne analize vrzeli, ki bi veljala za celoten alpski prostor in na podlagi katere bi bilo mogoče ugotoviti, za katera problematična področja bi bile potrebne ali zaželeno dopolnilne in konkretnije formulacije ciljev.

Za tako zahtevno analizo bi bilo potrebno sprejeti naslednje:

1. izpopolniti analize formulacij za cilje, ki že obstajajo v posameznih pogodbenicah, pri čemer bi morali biti upoštevani tudi cilji, ki veljajo na regionalni ravni; opozorila na morebitne vire za tovrstne formulacij ciljev so bila deloma že predstavljena v prispevkih posameznih držav;
2. oblikovati ustrezna merila za ocenjevanje kot osnova za kakovostno analizo vrzeli (npr. obveznost ciljev, stopnja izvajanja glede na posamezno problematično področje, pomembnost pri uresničevanju oziroma tesna soodvisnost med cilji in standardi kakovosti

okolja ter cilji delovanja kakor tudi kazalci, razmerje do obveznosti, ki izhajajo iz Alpske konvencije in njenih protokolov);

3. razločevati in v celoti izpolniti tabele, ki so prikazane v poglavjih 7.1 in 7.2, ter njihove ocene.

V sledečih poglavjih 7.1 in 7.2 je predstavljen prvi model za analizo vrzeli. Tabele omogočajo pregled nad rezultati analize iz posameznih nacionalnih prispevkov. Razpoložljivost mednarodnih ciljev še ni bila upoštevana.

Kratice, ki se uporabljajo v tabelah 7 in 8, pomenijo naslednje:

- AK = cilji, ki jih navajajo Alpska konvencija in pripadajoči protokoli
- VS = cilji, ki so jih predložile pogodbenice v svojih prispevkih
- UQZ = cilj kakovosti okolja
- UST = standard kakovosti okolja
- UHZ = cilj okoljskega delovanja
- X = obstoječe formulacije ciljev iz Alpske konvencije in pripadajočih protokolov
- ✓ = cilji so bili posredovani v nacionalnih prispevkih
- ✓✓ = cilji so bili posredovani v najmanj treh nacionalnih prispevkih

7.1 Prvi korak k analizi ciljev iz nacionalnih prispevkov - področje "prometa"

Tab. 7: Analiza ciljev iz nacionalnih prispevkov za področje "prometa"

Vzročno-posledični dejavniki		AK	VS	AK	VS	AK	VS
AI	Pressure – vzroki/ promet	UQZ		UST		UHZ	
AI-1	Zagotavljanje prometne infrastrukture	-	-	-	-	X	✓✓
AI-2	Obseg prometa	-		-	-	X	✓✓
AI-3	Emisija škodljivih snovi v zrak zaradi prometa	X	✓	-	-	X	✓✓
AI-4	Emisija hrupa	-	-	-	-	-	✓✓
Predhoden rezultat analize k AI: V povezavi z zagotavljanjem prometne infrastrukture je več pogodbenic navedlo cilje delovanja med drugim tudi za spodbujanje "notranjega" odpiranja alpskega prostora ter (kot v primeru Švice) za ustavitev razvoja cestnih kapacitet za potrebe tranzitnega prometa v Alpah. Tako za Švico kot tudi za Nemčijo oziroma Zvezno deželo Bavarsko je značilno, da so konkretni cilji za zmanjšanje nadaljnje izgradnje infrastrukture na visoki stopnji pravne zavezanosti. Pri formulacijah ciljev o obsegu prometa dajejo pogodbenice osrednji poudarek preusmeritvi cestnega prometa (zlasti tovornega prometa v tranzitu) na železnico. Pri emisijah so skorajda vsi navedeni cilji delovanja prevzeti iz mednarodnih ureditev in sporazumov (kot npr. Konvencija ZN/ ECE o ohranjanju čistega zraka, Kiotski protokol, direktive ES) in prevzeti v nacionalno zakonodajo. Formulacije ciljev z delno kvantitativnimi kazalci je predložilo vseh šest držav. Glede ciljev in standardov za emisijo hrupa se razen Italije vse države sklicujejo na mednarodne ureditve.							
AII	State – 1. raven delovanja/promet	UQZ		UST		UHZ	
AII-1	Poraba površin	-	✓	-	-	-	✓
AII-2	Poraba virov	X	-	-	-	X	✓
AII-3	Imisija škodljivih snovi	X	✓	-	✓✓	X	-
AII-4	Imisija hrupa	-	✓	-	✓✓	X	-

Vzročno-posledični dejavniki		AK	VS	AK	VS	AK	VS
Predhoden rezultat analize k AII: V ciljih o porabi površin, ki sta jih posredovali dve državi, je izražena nujnost splošnega omejevanja uporabe površin oziroma nepozidanih prostorov v prometne namene, vendar pa posredovani cilji niso zelo konkretni. Da bi jih lahko udeležili, bi bila v vsakem primeru potrebna njihova regionalizacija, predvsem pa tudi kvantifikacija. Cilji kakovosti za porabo virov so izoblikovani (kar je razumljivo) le na mednarodni ravni (prilagajanje uporabljenih energetskih virov stopnji naravne obnovljivosti v skladu z načelom trajnosti). Na podlagi ciljev okoljskega delovanja za zmanjšanje porabe virov v posameznih državah še ni mogoče podati reprezentativnih izjav. Za imisijo škodljivih snovi in hrupa v vseh tistih pogodbenicah, ki so zajete v analizo, obstajajo obsežni, konkretni in kvantificirani cilji, ki pa deloma niso formulirani specifično za Alpe.							
AIII	State – 2. raven delovanja/ promet	UQZ		UST		UHZ	
AIII-1	Izguba funkcije tal zaradi zbitja tal	X	✓	-	-	X	✓
AIII-2	Drobitev življenjskega prostora flore in favne	X	✓✓	-	-	-	✓
AIII-3	Zmanjševanje površin, namenjenih drugačni rabi, in drobitev tradicionalno zraslih poselitvenih struktur, negativno vplivanje na podobo krajine	X	✓	-	-	X	✓
AIII-4	Zakisljevanje in eutrofikacija tal zaradi depozicije	gl. BI-2					
AIII-5	Toksična onesnaženost tal	X	✓✓	-	✓	-	-
AIII-6	Zakisljevanje in eutrofikacija vode zaradi depozicije	-	✓	-	✓	-	✓
AIII-7	Nastajanje pritalnega ozona (poletni smog)	X	✓	-	✓✓	-	-
AIII-8	Pospeševanje razgradnje stratosferskega ozona , povečano sevanja UV-žarkov	-	-	-	-	-	-
AIII-9	Kopičenje plinov, pomembnih za podnebje, v ozračju; spremembe podnebja	-	✓	-	-	-	-
AIII-10	Zmanjševanje kakovosti ekosistemov za favno, zlasti negativno vplivanje na vrste, občutljive na motnje	X	-	-	-	-	-
AIII-11	Motenje spanja in sporazumevanja	-	✓	-	-	-	-
Predhoden rezultat analize k AIII: Za področji zbitja in pozidave tal so iz nemškega in švicarskega prispevka posredovane formulacije ciljev, ki niso kvantificirane in se nanašajo predvsem na ohranitev splošne učinkovitosti in funkcijske sposobnosti tal. Ker pa za opis teh učinkov in funkcij doslej niso bili definirani nobeni izvedljivi kazalci, je izpolnjevanje ciljev le težko oceniti. Pogostokrat izražena zahteva po zmanjšanju izgube funkcij in učinkovitosti določa za to, kako pri tem delovati, le splošne smernice. Za Alpe specifična problematika glede nizke stopnje obnovljivosti in tvorbe tal v ciljih, ki so bili vključeni do sedaj, ni bila upoštevana. Varstvo dovolj velikih ekoloških nepozidanih prostorov je utemeljeno na deloma visoki stopnji pravne zavezanosti (npr. v švicarskem primeru). Zajete kazalce kakovosti bi bilo mogoče kvantificirati predvsem tako, da bi določili regionalne cilje. Na regionalni ravni bi bilo mogoče definirati tudi ustrezne vrste kazalcev, s katerimi bi preverjali, ali so bili cilji doseženi. O preprečevanju negativnih vplivov na podobo krajine ter drobitvi tradicionalno zraslih poselitvenih struktur zaradi izgradnje infrastrukture so cilji praviloma le nekonkretni. Za obremenitve vodotokov s snovmi so bili doslej naštet le posamezni cilji, vendar pa lahko izhajamo iz dejstva, da obstajajo v vseh državah tudi določeni kvantificirani cilji glede tega, kakšno je stanje snovi v vodotokih. V Evropi se pri razvrščanju vodotokov v določene kakovostne razrede uporabljajo različne metode in parametri indikatorskih vrst, pri čemer vseh ni mogoče brez omejitev uporabiti za področje gora. Saprobiološki sistem za določanje in oceno kakovosti vode je, recimo, za visokogorski svet zaradi velike pretočnosti gorskih potokov in s tem tudi za ustrezno oblikovanje ciljev manj primeren.							

Vzročno-posledični dejavniki		AK	VS	AK	VS	AK	VS
Medtem ko imajo vse pogodbenice za področje poletnega smoga na voljo konkretne cilje in standarde, pa se pri razgradnji stratosferskega ozona in kopičenju plinov, ki so pomembni za podnebje, v ozračju sklicujejo na mednarodne cilje. Za varstvo vrst, ki so občutljive na motnje, nacionalni prispevki konkretnih ciljev ne navajajo. Za "motenje spanju" je Avstrija posredovala izvedljiv cilj kakovosti, za katerega pa tudi v Avstriji ni značilna visoka stopnja pravne zavezanosti.							
AIV	Impact – 3. raven delovanja/ promet	UQZ		UST		UHZ	
AIV-1	Izguba kakovosti človekovega življenjskega prostora	-	✓	-	-	-	-
AIV-2	Negativno vplivanje na človekovo zdravje	-	✓	-	✓	X	✓
AIV-3	Izguba biološke raznovrstnosti	gl. BIV-3					
AIV-4	Izstopanje snovi iz tal: vnašanje snovi v podtalnico, vnašanje snovi v ozračje	-	✓	-	✓	-	✓
AIV-5	Povečanje ekoloških nestabilnosti, zlasti še: spreminjanje območnega vodnega ravnovesja, premiki mas, erozija tal, zmanjševanje ledenikov	gl. BIII-2 in BIII-3					
AIV-6	Poškodbe vegetacije, tu še posebej gorskega gozda	gl. BII-3-					
Predhoden rezultat analize k AIV: Izgubo kakovosti življenjskega prostora za človeka zaradi vplivov prometa je metodološko težko zajeti. V zvezi s to problematiko v nacionalnih prispevkih konkretni cilji niso bili predstavljeni. Cilj o zmanjšanju tveganja za obolevnost za rakom, ki ga je za področje "negativnega vplivanja na človekovo zdravje" posredovala Nemčija, je sicer natančneje določen, vendar pa neposredne kvantitativne povezave z emisijami iz prometa ni mogoče preprosto vzpostaviti. Kar zadeva izstopanja snovi iz talnega profila zlasti v podtalnico imajo v posameznih državah na voljo ustrezne cilje in standarde, ki v večji meri definirajo minimalne zahteve za kakovost pitne vode, manj pa želene kakovost podtalnice. Formulacija kvantificiranih ciljev za opis čiste podtalnice, na katero ne vplivajo snovi, temelji na podlagi poznavanja geogenih vsebnosti v ozadju oz. t.i."backgrounds". Vendar pa je težko določiti referenčne vrednosti za (antropogeno) neobremenjeno podtalnico. Ugotovljene vrednosti veljajo vedno le za določen naravni prostor in so prenosljive le znotraj tega prostora.							
AV	Response – raven ukrepov/ promet	UQZ		UST		UHZ	
AV-2	Ekonomski instrumenti za pravično in učinkovito oblikovanje cen	-	-	-	-	X	✓
Predhoden rezultat analize k AV: Analiza ciljev je bila za področje ukrepanja opravljena zelo selektivno in kot zgled za instrument dajatev. Na osnovi takih dejstev ni mogoče podati reprezentativnih izjav.							

7.2 Prvi korak k analizi ciljev iz nacionalnih prispevkov - področje "gorskega gozda"

Tab. 8: Analiza ciljev iz nacionalnih prispevkov za področje "gorskega gozda"

Vzročno-posledični dejavniki		AK	VS	AK	VS	AK	VS
BI	Driving Forces, Pressure – vzroki/ dejavniki, ki vplivajo na gorski gozd	UQZ		UST		UHZ	
BI-1	Emisije/ imisije: škodljive snovi v zraku in depozitov (tukaj le SO ₂)	X	✓	-	✓✓	X	✓
BI-2	Zakisljevanje in eutrofikacija tal	X	✓	-	-	X	-
BI-3	Gospodarjenje z gozdom	X	-	-	-	X	✓✓
BI-4	Gospodarjenje z divjadjo in gozdna paša	X	-	-	-	X	✓

Vzročno-posledični dejavniki		AK	VS	AK	VS	AK	VS
BI-5	Raba za rekreacijo	X	-	-	-	X	✓✓
BI-6	Pojav gozdnih škodljivcev	-	-	-	-	-	-
Predhoden rezultat analize k BI: Za problemske sklope na področju emisij/ imisij veljajo primerljivi prikazi kot v AII-3 (prim. s poglavjem 7.1). Za področje zakisljevanja in pa evtrofikacije tal je bilo do sedaj upoštevanih le malo ciljev, načeloma pa se je mogoče sklicevati na cilje, ki so oblikovani v povezavi s konceptom kritičnih obremenitev (critical loads) ter z uresničevanjem obveznosti iz Konvencije ZN /ECE o ohranjanju čistega zraka. Kot kontrolni kazalec se v ta namen med drugim uporablja snovna sestava pri eroziji tal. Uporaba sonaravnih gozdnogojitvenih postopkov izhaja iz zakonskih predpisov o gozdovih in gozdarstvu v skoraj vseh državah podpisnicah. Ker je naravno pomlajevanje gozda tesno povezano s sonaravnim gojenjem gozdov, je v tem primeru povezava med cilji okoljskega delovanja in cilji kakovosti okolja zelo tesna. Glede gozdne paše se predstave posameznih držav o tem, kako naj se glasi formulacija ustreznih ciljev, močno razhajajo. Konkretno cilje je do sedaj predložila le Nemčija, in sicer za Zvezno deželo Bavarsko. Posredovane formulacije ciljev o bodoči razširitvi rabe gozda v rekreacijske namene se nanašajo večinoma na izbrano vrsto rabe (npr. za smučarski turizem). Kot konkreten cilj je za Zvezno deželo Bavarsko navedena splošna opustitev krčenja gozdov za izgradnjo rekreacijskih objektov, in to kot cilj delovanja.							
BII State – 1. raven delovanja/ gorski gozd		UQZ		UST		UHZ	
BII-1	Pokritost z gozdom	X	✓	-	-	-	-
BII-2	Struktura sestojev, sestava vrst	X	✓✓	-	-	-	-
BII-3	Stanje gozda/ vitalnost	-	✓	-	-	-	✓
Predhoden rezultat analize k BII: Cilji pokritosti z gozdom so deloma utemeljeni v zakonodaji o gozdovih in gozdarstvu držav podpisnic. Cilji so usmerjeni v površinsko ohranjanje oziroma tudi razmnoževanje gozdnih sestojev. Struktura in sestava vrst sestojev je tesno povezana s sonaravnimi postopki gojenja gozdov in z upravljanjem s staležem divjadi. Glede stanja oziroma zdravstvenega stanja gozdov so cilji, ki so jih države posredovale v svojih prispevkih, konkretni le v manjšem obsegu. Za izoblikovanje in uresničevanje kvantificiranih ciljev in standardov so s kartiranjem stanja gozdov, ki se izvaja po vsej Evropi, na voljo obsežna podatkovna baza in ustrezni kazalci.							
BIII State – 2. raven delovanja/ gorski gozd		UQZ		UST		UHZ	
BIII-1	Funkcija proizvodnje	X	✓	-	-	X	-
BIII-2	Zaščita pred naravnimi nesrečami	X	✓✓	-	-	X	✓
BIII-3	Socialna funkcija	X	✓	-	✓	X	✓
BIII-4	Naravovarstvena funkcija	X	✓✓	-	✓✓	X	✓✓
BIII-5	Rekreacijska funkcija	X	✓	-	-	-	✓
Predhoden rezultat analize k BIII: Za proizvodne kakor tudi zaščitne, rekreativne in socialne funkcije so do sedaj prispevki posameznih držav posredovali le manjše število in malo konkretnih formulacij ciljev. Sklicevanje na ustrezne cilje, ki se nanašajo neposredno na posamezna funkcionalna področja, kot so npr. cilji za zagotavljanje gozdnih funkcij, je posredoval nemški prispevek za Zvezno deželo Bavarsko. Pričakujemo lahko, da bo mogoče v primeru poglobljene raziskave zbrati ustrezne formulacije ciljev tudi iz nacionalnih in regionalnih programov drugih pogodbenic. Kar zadeva konkretne formulacije ciljev o ohranjanju in krepitvi gozdnih funkcij, veljajo podobne ugotovitve kot v poglavju 7.1 pri A III.							
Vzročno-posledični dejavniki		AK	VS	AK	VS	AK	VS
BIV Impact – 3. raven delovanja/ gorski gozd		UQZ		UST		UHZ	
BIV-1a	Izguba kakovosti človekovega življenjskega prostora: zmanjšanje atraktivnosti gorskega gozda za tiste, ki iščejo oddih	-	-	-	-	X	-

Vzročno-posledični dejavniki		AK	VS	AK	VS	AK	VS
BIV-2	Negativni vplivi na človekovo zdravje	-	-	-	-	X	-
BIV-3	Izguba biološke raznovrstnosti	X	✓✓	-	-	X	-
BIV-4	Širjenje škodljivih snovi iz tal, vnosi snovi v podtalnico, vnosi snovi v ozračje	gl. AIV-4					
BIV-5a	Povečevanje ekoloških nestabilnosti: ogrožanje naselbin, kulturne krajine in prometnih poti	-	-	-	-	X	✓
Predhoden rezultat analize k BIV: Formulacije ciljev o posledicah vedno manjše funkcijske sposobnosti in učinkovanja gorskih gozdov v pogodbenicah niso raziskali v takem obsegu, ki bi dopuščal izjave o obstoju takih ciljev. To pa ne velja za področje "biološke raznovrstnosti", kjer so v ustrezni zvezni zakonodaji določeni cilji za varstvo rastlinskega in živalskega sveta ter njihove raznovrstnosti. Države pogodbenice še niso navedle, kateri so konkretni cilji za ohranitev biološke raznovrstnosti ekosistemov gorskih gozdov.							
BV	Response – raven ukrepov/ gorski gozd	UQZ		UST		UHZ	
BV-1	Nadomestilo za storitve javnega pomena	-	-	-	-	X	✓
Predhoden rezultat analize k BV: Analiza ciljev za področje ukrepanja je bila opravljena zelo selektivno in v obliki zgleda. Na podlagi teh analiz ni mogoče podati reprezentativnih izjav.							

7.3 Rezultati prvega pregleda

V celotnem pregledu formulacije ciljev zlasti za "klasična" problemska področja, kot so emisija in imisija škodljivih snovi ter hrup, obstajajo v vseh državah podpisnicah in so v veliki meri konkretizirane. Za opis strukturnih stanj pa nacionalni prispevki posredujejo veliko manj ciljev in standardov kakovosti okolja. Razlog je med drugim verjetno v tem, da je bilo doslej na voljo le malo izvedljivih in znanstveno utemeljenih postopkov za izpeljavo strukturnih ciljev (prim. med drugim poglavje 4.2). Poleg tega je formulacija standardov kakovosti okolja (tj. kvantificiranih obveznosti) za strukture ekosistemov smiselna in uresničljiva samo ob konkretni prostorski navezavi. Pregled (regionalnih) ciljev iz programov in načrtov Zvezne dežele Bavarske (Bavarski deželni razvojni program in regionalni načrti na podlagi zakona o deželnem prostorskem načrtovanju), ki velja kot model, kaže, da se na regionalni ravni določajo tudi kakovostni cilji za strukturno urejanje.

Predstavljen sistem ciljev in standardov kakovosti okolja je v prvi stopnji potrebno izpopolniti na podlagi poglobljene raziskave o formulacijah ciljev v posameznih pogodbenicah (tudi na regionalni ravni). Pri tem je osrednji poudarek bodočih raziskav predvsem na:

- zagotavljanju ciljev za opis zaželenih ekosistemskih in krajinskih struktur,
- upoštevanju področij prometa in gorskega gozda pa bi morali s cilji in standardi kakovosti utemeljiti predvsem raven AII (in tu zlasti še problemska področja, kot sta poraba površine in virov) kakor tudi raven BII (pokritost z gozdom, struktura sestojev, stanje gozda),
- medtem ko bi bilo za perspektivno določanje novih ciljev potrebno upoštevati dejstvo, da cilji kakovosti okolja in cilji okoljskega delovanja izpolnjujejo svoj preventivni namen zlasti takrat, ko se v verigi vzrokov in posledic pojavijo čim bolj zgodaj. To pomeni, da bi morali biti konkretizirani predvsem cilji in standardi kakovosti za raven delovanja "State", kajti cilji, ki so usmerjeni v stabiliziranje ali tudi izboljšanje stanja v ekosistemu (npr. struktura in vitalnost gozdnih sestojev), služijo svojemu namenu na idealen način kot cilji kakovosti, ki se nanašajo na raven "Impact". To velja še posebej ob dejstvu, da je vplivanje na raven

"Impact" praviloma vsestransko in da le težko vzpostavimo neposredno povezavo med cilji in standardi kakovosti s cilji delovanja. Metodološka izvedba kontrole, kako uspešno je učinkovito izvajanje in doseganje ciljev, je zato povezana z velikimi težavami.

7.4 Cilji, ki so specifični za Alpe

Za oceno alpske specifičnosti ciljev velja enako kot za tematsko analizo vrzeli: informacije, ki so bile posredovane v nacionalnih prispevkih, večinoma ne zadoščajo za reprezentativno izjavo. To velja še posebej za pogodbenici Italijo in Francijo: nacionalni cilji, ki so predstavljali težišče raziskav, so za Alpe specifični le v manjši meri, kajti Alpe zavzemajo v teh deželah samo manjši delež površine, in se zato nanašajo na celotno ozemlje posamezne države. Za Nemčijo velja praviloma podobno, pri čemer pa so bili za Zvezno deželo Bavarsko pregledani ustrezni deželni zakoni ter regionalni programi in načrti. Cilji, ki so bili zbrani na podlagi te raziskave, so glede spektra obravnavanih tem in problematike, veliko obsežnejši kot na nacionalni ravni, vendar pa tudi tu formulacije, ki bi bila specifična za Alpe, ni prepoznati v vsakem primeru.

V nacionalnih prispevkih Švice in Avstrije so podane nedvoumne izjave o alpski specifičnosti ciljev. Poudarjena je ugotovitev, da za področja emisije in imisije hrupa in škodljivih snovi v zraku, ki so ustrezno utemeljena v nacionalnih formulacijah ciljev, manjkajo regionalne opredelitve za alpski prostor, ki bi upoštevale specifične razmere širjenja snovi zlasti v alpskih dolinah. V avstrijskem prispevku pa je poudarjeno stališče, da lahko predlagane mejne vrednosti za škodljive snovi v zraku - NO₂ v zvezi z varstvom ekosistemov, ozon pa v zvezi z varstvom vegetacije - izpolnjujejo zahteve, ki so specifične za gorske predele, le pod pogojem, da se nanašajo na tiste funkcijske površine (gorskega gozda), ki zagotavljajo varovalne učinke javnega pomena. Uresničitev tako zahtevne naloge pa predpostavlja tudi postavitve ustreznih meritvenih mrež (meritve naj bi se opravljale po možnosti neposredno na ogroženih zaščitnih objektih).

Nadalje opozarjata prispevka tudi na to, da deloma specifične kategorije področij in rabe v alpskem prostoru v nacionalnih ureditvah niso dovolj upošteevane. V okviru avstrijskih (direktiva ÖAL, št.3), švicarskih (Lärmschutzverordnung (LSV), 43. čl.), italijanskih (italijanski okvirni zakon o obremenitvah zaradi hrupa, zakon št. 447) ali tudi nemških zakonov o varstvu pred hrupom (16 BImSchV in TA Lärm) so sicer navedeni specifični standardi kakovosti okolja za posamezne kategorije območij in rabe (kot rekreacijska območja, stanovanjska območja, industrijske cone, mešana in kmetijska območja po švicarskem LSV), vendar pa meje obremenitev za kategorije rabe, kot je npr. ekstenzivna raba rekreacijskih območij, ki so v Alpah na večjih površinah (npr. tudi v načrtih o gozdnih funkcijah), doslej niso bile določene.

Praviloma imajo cilji kakovosti okolja, ki so prej kvalitativni in formulirani za nacionalni referenčni prostor, reprezentativno veljavo za celoten alpski prostor. Tako je, recimo, avstrijski cilj kakovosti okolja "Iz razlogov bivalne higiene in kakovosti bivanja je priporočljivo spanje pri odprtem oknu" (cit. iz "Umweltwissenschaftliche Grundlagen und Zielsetzungen im Rahmen des Nationalen Umweltplans, 2. izdaja 1994, BMUJF, BEITRAG ÖSTERREICH 2000) uporaben tudi na alpskem prostoru. Ob upoštevanju specifičnih razmer, ki nastanejo pri širjenju hrupa v alpskih dolinah, bi bilo potem potrebno izpeljati konkretne in na regionalni ravni kvantificirane standarde kakovosti okolja v obliki sprejemljivih emisijskih in imisijskih mejnih vrednosti.

Avstrijski prispevek ponuja metodološki predlog za uporabo vrednosti kritičnih obremenitev na področju Alp. V skladu s tem bi bilo pri uporabi kriterijev za delovanje kritičnih obremenitev

potrebno v primeru alpskega prostora vedno izhajati iz najnižjih dopustnih vrednosti vnosa škodljivih snovi za drevesa, da bi upoštevali posebno občutljivost gorskih gozdov. Praviloma veljajo te vrednosti za iglavce. Kot je bilo že opozorjeno v poglavju 4.1, obstajajo metodološke težave pri izpeljavi ciljev in standardov kakovosti okolja na osnovi koncepta kritičnih obremenitev, ki so v glavnem povezane z izračunavanjem vertikalnega širjenja škodljivih snovi in hrupa.

Da bi lahko zagotovili obsežnejši pregled nad formulacijami regionalnih ciljev oziroma ciljev, specifičnih za Alpe, bi bilo potrebno izvesti poglobljene raziskave o nacionalnih prispevkih - z vključevanjem regionalnih načrtov, programov in zakonov, kot se je to že zgodilo v primeru Bavarske, ki na ta način daje zgled drugim. V številnih nacionalnih prispevkih pogodbenic so nakazani možni viri za nadaljnje (regionalne in s tem tudi za Alpe značilne) formulacije ciljev. Tako na primer švicarski prispevek opozarja na velike pristojnosti kantonov na področju urejanja prostora oz. načrtovanja njegove rabe in gradbene zakonodaje. Tudi v Italiji obstajajo različne pristojnosti regij, ki se med drugim kažejo v tem, da regije in avtonomne province lahko določijo omejitve, ki so strožje od državnih predpisov. Kot dodatek že analiziranim programom in načrtom opozarja nemški prispevek na strokovni koncept za varstvo narave z naslovom "Bavarski program za varstvo rastlinskih in živalskih vrst ter biotopov", ki se izvaja po vsej Bavarski in je usklajen z vsemi strokovnimi organi (zlasti kmetijskimi in gozdarskimi) ter za deset bavarskih deželnih okrajev na alpskem območju določa stališča, specifična za Alpe.

Slovenski prispevek se navezuje na regionalne programe in načrte, kajti iz načrta za upravljanje s Triglavskim narodnim parkom navaja cilje delovanja oz. predpise za rabo v turistične in rekreacijske namene. Ti cilji oz. smernice pa so bolj specifični za zavarovana območja kot pa za Alpe. Določitev primerljivo strožjih ciljev bo izven zavarovanih območij verjetno naletela na močno nasprotovanje, vendarle pa lahko tudi načrti upravljanja za izbrana alpska zavarovana območja spodbudijo k izoblikovanju ciljev kakovosti okolja, ki so specifični za Alpe, kajti prav v okviru izdelave tovrstnih načrtov za upravljanje pogostokrat potekajo obsežne razprave o vzorčnih modelih ter varstvenih in razvojnih ciljih.

Perspektive za določitev alpsko specifičnih ciljev kakovosti okolja navaja švicarski prispevek: v Švici se z revizijo zakonodaje na področju varstva narave in domovine (NHG), kjer se določanje življenjskih prostorov, ki so vredni posebnega varstva, na novo ravna po tipologiji življenjskega prostora, odpira možnost, da bi na tej osnovi izdelali cilje kakovosti, specifične za alpski prostor. V izdelavi pa je tudi vzorčni model "Krajina 2020", ki naj bi si na podlagi različnih meril in kazalcev prizadevala uresničiti trajnostni razvoj krajine. Gorsko območje igra pri tem prav posebno vlogo. Drug projekt, ki lahko prispeva k formulaciji ciljev kakovosti okolja oziroma deloma posreduje tudi neposredne prispevke, je nacionalni raziskovalni program "Krajine in življenjski prostori v Alpah", v okviru katerega bodo izdelane zahteve in norme za trajnostni razvoj krajine ter predlagane možnosti za ukrepanje na pomembnih področjih politike in delovanja.

8. POVZETEK IN POGLED V PRIHODNOST

8.1 Pooblastilo delovne skupine

V skladu s sklepom V. alpske konference, ki je potekala na Bledu 16. oktobra 1998, je bila ustanovljena delovna skupina, katere cilj je opis trenutnega stanja na področju izdelave in uporabe ciljev kakovosti okolja, ki so specifični v gorah. Delovna skupina bo na VI. alpski konferenci predložila skupno poročilo o rezultatih in predlog za odločitve o tem, kako ravnati v prihodnje.

Predsedstvo delovne skupine je prevzela Nemčija. Osrednje težišče dejavnosti delovne skupine je bilo posvečeno "vplivanju prometa" in "gorskim gozdovom".

Prevladujoč cilj, ki si ga je postavila delovna skupina, je bil pregled obstoječih specifičnih ciljev kakovosti okolja v gorah ter njihova uporaba za izvajanje konvencije in protokolov, pri čemer je delovna skupina imela vlogo nekakšne "platforme" za osnovno obveščanje o ciljih kakovosti okolja na alpskem prostoru.

Oporne točke za dejavnost delovne skupine so predstavljale obveznosti, zapisane v protokolu o gorskem gozdu (predvsem črka a) 2. člena) in v protokolu o prometu (predvsem prvi odstavek 16. člena).

8.2 Rezultati

Delovna skupina je delovala v skladu s pooblastilom in delovnim programom, ki sta opisana v 1. poglavju.

Rezultati in sklepi, ki izhajajo iz le-teh, so bili obravnavani z vidika dveh ključnih poudarkov, in sicer z vidika "popisa stanja" in "uresničevanja ciljev".

1. Popis stanja

- Pomen in smotrnost rabe ciljev kakovosti okolja za izvajanje Alpske konvencije in pripadajočih protokolov se zgledujeta v odločilni meri po Agendi 21 in vzorčnem modelu trajnostnega razvoja, ki ga določa ta dokument. Konvencija in protokoli vsebujejo o vsaki temi trajnostnega razvoja posebne cilje. Cilji kakovosti okolja dopolnjujejo ekonomske in socialno usmerjene cilje. Delovna skupina se zaveda, da je bilo težišče njenega dela v okviru mandata posvečeno okoljskim vidikom, to pa zaradi dejstva, da je potrebno identificirati predvsem okvirne ekološke pogoje in omejitve za politično delovanje, npr. v obliki določitve meja obremenitev za alpski prostor. Pomen socialnih, kulturnih in gospodarskih vidikov ter ciljev v okviru tega vzorčnega modela je v nadaljnjih stopnjah delovanja te skupine potrebno izpopolniti in poglobiti. Številni obstoječi pravni, ekonomski in neformalni instrumenti (npr. nacionalni načrti in programi varstva okolja) tako že izkoriščajo cilje kakovosti okolja pri oblikovanju okoljske politike za alpski prostor na mednarodni, nacionalni in regionalni ravni. Pri delovanju v prihodnje pa bodo posebne pozornosti deležni predvsem instrumenti oblikovanja politike na regionalni ravni.
- Določiti bo treba skupno osnovo za definicijo in metodologijo izoblikovanja in izvajanja ciljev kakovosti okolja. Priporočljivo je, da bi za uresničevanje Alpske konvencije in njenih

protokolov za postopno konkretizacijo določanja ciljev izbrali predlagan hierarhični sistem ciljev in vsestransko uporabljali izdelane definicije ter njihove razlage .

- Izoblikovanje, določitev in raba ciljev kakovosti okolja za instrumente okoljske politike do sedaj na območju veljavnosti v okviru Alpske konvencije ni temeljila na enotnem metodološkem pristopu. Nujen pogoj tako za posredovanje in sprejem ciljev kot tudi za njihovo stalno aktualiziranje je predvsem transparentno izvajanje ciljev, pri čemer je posebnega pomena znanstvena podlaga ciljev kakovosti okolja in okoljskega delovanja. Na podlagi predstavljenih rezultatov priporoča delovna skupina izdelavo vsestranskega metodološkega koncepta za učinkovito uresničevanje instrumentov konvencije ter protokolov v obliki ciljev kakovosti okolja, standardov kakovosti okolja in ciljev okoljskega delovanja.
- Cilji kakovosti okolja in delovanja so bili izdelani ter hierarhično razvrščeni in predstavljeni v preglednicah. Pri tem občutno prevladujejo cilji delovanja, ki so različno konkretni, deloma obstajajo že v splošnejših priporočilih za delovanje ali pa so zelo usmerjeni v izvajanje ukrepov. V pregled so vključeni tudi socialno-ekonomski cilji delovanja. Še posebej so bili cilji kakovosti okolja določeni v primeru, ko so bili za obravnavane varovane dobrine izdelani lastni protokoli (npr. za varstvo tal ali gorski gozd), zato specifični sistemi ciljev ostajajo nepopolni predvsem pri varovanih dobrinah, kot sta zrak in voda.
- Z vidika ekosistemskega opazovanja so bile za področje prometa in gorskega gozda prikazane soodvisnosti vplivov glede na trenutna spoznanja, za njihovo predstavitev pa je bil izbran sistemski model, ki ustreza pristopom k razpravi o kazalcih na mednarodni ravni. Potem ko so bili posredovani obstoječi cilji in standardi kakovosti okolja posameznih držav ter formulacije ciljev iz Alpske konvencije in pripadajočih protokolov kakor tudi druge mednarodno veljavne obveznosti analizirani in uvrščeni k posameznim dejavnikom vzrokov in posledic, se je pokazalo, da zlasti formulacije ciljev za "klasični" problemski področji, kot sta emisija in imisija škodljivih snovi v zrak ter hrup, obstajajo v vseh pogodbenicah in so konkretizirane v pretežni meri. Cilji, ki so določeni v konvenciji in protokolih, so precizirani predvsem na teh področjih. V nasprotju s tem pa so pogodbenice glede opisa posameznih strukturnih razmer navedle le nepopolne cilje kakovosti okolja. S pogledom na ostala relevantna problemska področja bi bilo potrebno pregled ciljev izpopolniti predvsem s cilji, ki opisujejo zaželeno ekosistemsko in krajinsko strukturo.
- Delovna skupina je zbrala zelo obsežne in deloma do podrobnosti izdelane informacije, ki še posebej zadevajo tudi stanje okolja v posameznih pogodbenicah, vendar pa jih v zaključno poročilo ni bilo mogoče uvrstiti. To velja pretežno za poročila posameznih držav o položaju okolja. Pogodbenicam bi moralo biti omogočeno, da svoja poročila pojasnijo na alpski konferenci, naslednji korak pa bi bila izpopolnitev teh poročil in dopolnitev predstavljene sistematike.

2. Uresničevanje ciljev

Če želimo utemeljeno razpravljati o uresničevanju ciljev kakovosti okolja, moramo razlikovati med instrumentalno (pravna in politična opredelitev) ter operativno ravni (izvajanje potrebnih ukrepov za uresničevanje ciljev).

2.1 Instrumentalna raven

- Študija je pokazala, da obstaja v okviru Alpske konvencije in pripadajočih protokolov sicer večje število ciljev kakovosti okolja, vendar pa za doseganje teh ciljev pogostokrat še ni na

voljo meril, katerih posledica bi bila uresničenje ciljev v obliki kazalcev in standardov. Te bi bilo potrebno izdelati predvsem v naslednjem mandatu. Od teh ocenjevalnih meril so neposredno odvisni tako uresničevanje ciljev kakor tudi preverjanje njihove politične in ekološke učinkovitosti.

- Da bi bilo mogoče oceniti prvo primerjavo med uporabo in uresničevanjem obstoječih ciljev, je bila opravljena analiza vrzeli. Ker so posamezne države v svojih prispevkih vsakokrat postavile lastne ključne poudarke, cilji niso bili formulirani za vsa opisana tematska področja. Podobno ta trenutek ne moremo opraviti zahtevne analize vrzeli, ki bi veljala za celoten alpski prostor in dopuščala trditve, za katera problemska področja bi bile nujne ali zaželeno dopolnilne in konkretnije formulacije ciljev. .

Za določitev in postavljanje prioritet pri načinih uresničevanja je odločilna utemeljitev instrumentov posameznih regionalnih, nacionalnih in internacionalnih ciljev in standardov kakovosti okolja, te povezave pa naj bi razkrila analiza vrzeli.

Za tovrstno priporočljivo in zahtevno analizo vrzeli bo potrebno storiti naslednje:

- a) dopolniti analize tistih ciljev, ki že obstajajo v posameznih pogodbenicah, pri čemer bi bilo potrebno upoštevati tudi cilje, ki so veljavni na regionalni ravni,
  - b) oblikovati ustrezna ocenjevalna merila kot podlago za kakovostno analizo vrzeli (npr. obveznost ciljev, stopnja uresničevanja glede na posamezno problemsko področje) in
  - c) diferencirati in popolnoma izpolniti predstavljene matrike za vrednotenje razpoložljivih ciljev in standardov glede na obstoječe dejavnike vzrokov in posledic.
- Za oceno alpske specifičnosti ciljev velja, da informacije, ki so bile posredovane v nacionalnih prispevkih, za reprezentativne izjave večinoma ne zadoščajo. Predstavljeni nacionalni cilji večine držav (razen Avstrije in Švice) so le v manjši meri specifični za Alpe. Manjkajo regionalne določitve za alpski prostor, ki bi upoštevale specifične razmere razširjenosti zlasti v alpskih dolinah. Prispevki posameznih držav kažejo, kakšne so perspektive za oblikovanje ciljev kakovosti okolja, ki so značilni za alpski prostor.

2.2 Operativna raven

- Za politično uresničevanje ciljev kakovosti okolja, ki že obstajajo ali pa jih bo treba šele določiti, bo treba razviti in predpisati razumljive postopke in pri tem vzpostaviti povezave s cilji okoljskega delovanja, standardi kakovosti okolja, kazalci kakor tudi z opazovanjem in raziskovanjem okolja. V naslednji stopnji bo treba na podlagi pregledanih ciljev in izdelanih predlogov za kazalce z ozirom na obstoječe mednarodne sisteme doseči dogovor glede kazalcev ter po potrebi glede standardov kakovosti okolja, da bi tako zagotovili enotno izvajanje posameznih protokolov in poročanje o njih. Na podlagi uporabnega sistema kazalcev, ki ga je treba razviti, bi bilo mogoče pogodbenice pozvati, naj poročajo, kako poteka uresničevanje posameznih določb iz protokolov.
- Študija je pokazala, da se dejanski položaj okolja v posameznih državah lahko zelo razlikuje od zastavljenih ciljev kakovosti okolja. Do sedaj ni bilo mogoče preveriti, kako se cilji in standardi uresničujejo; tako vrednotenje, ki predvideva potrebno izvajanje ciljev kakovosti okolja v obliki primerjave med dejanskim in zelenim stanjem (npr. za vnašanje snovi) in se nanaša predvsem na obveznosti, določene v Alpski konvenciji in protokolih, ima velik pomen.

- Dokumentiranje odstopanj, ki bi se pojavljale pri primerjavah med dejanskim in želenim stanjem, bi bilo podlaga za določitev nadaljnjega delovanja na politični ravni. Zato delovna skupina predlaga, da bi na podlagi njenih rezultatov razvili model, s katerim bi lahko zajeli tako potrebe po nadaljnjem ukrepanju kot tudi izvajali posamezne ukrepe ter preizkušali pilotne projekte na regionalni ravni in jih izboljševali. V ta namen delovna skupina predlaga tudi izvedbo pilotnih projektov, ki bi jih morale izpeljati pogodbenice Alpske konvencije, z njihovo pomočjo pa bi lahko raziskali, v kolikšnem obsegu je v določenih tipičnih regijah zagotovljeno ekosistemsko varstvo gorskega gozda in varstvo prebivalstva pred škodljivimi vplivi hrupa.

8.3 Predlog Stalnemu odboru za sprejem sklepov

Stalni odbor Alpske konvencije potrjuje zaključno poročilo, ki ga je predložil predsednik delovne skupine za specifične cilje kakovosti okolja v gorah.

Vsestransko izdelane definicije in razlage pojmov ter predlagan hierarhični sistem ciljev se bodo v prihodnje uporabljali za Alpsko konvencijo in pripadajoče protokole.

Odločitev o tem, ali bodo pogodbenice svoje pisne prispevke, ki so jih pripravile za delovno skupino, pojasnile med alpsko konferenco kot dodatno gradivo, prepušča Stalni odbor njim samim.

Glede na rezultate, ki jih je predložila delovna skupina, Stalni odbor priporoča podaljšanje njenega mandata do alpske konference leta 2002 in potrjuje naslednji način delovanja:

1. Predstavljen popis stanja že obstoječih ciljev se izpopolni. Pri tem se posebna pozornost posveti regionalnemu področju, kolikor le-to lahko pripomore k obravnavi okoljske problematike, specifične za alpski prostor.
2. Pripravi se metodološko zahteven pregled, ki bo vseboval oceno na podlagi meril, kot so:
  - popolnost pri formuliranju ciljev z ozirom na obstoječa problemska področja,
  - obveznost ciljev,
  - pomembnost uresničevanja in soodvisnost med cilji kakovosti okolja ter cilji okoljskega delovanja in standardi.
3. Raziskava ciljev, ki se nanašajo na okolje, se razširi
  - na doslej neobravnavane protokole ter
  - na področja ekonomskih in socialnih/ kulturnih ciljev, kolikor so le-ti neposredno ali posredno pomembni za obravnavo ciljev, ki se nanašajo na okolje.
4. Izdela se koncept za integriran metodološki pristop, ki bo vključeval navodilo za formuliranje in uresničevanje ciljev, za preverjanje doseganja posameznih ciljev na podlagi primerjave med dejanskim in želenim stanjem in s pomočjo kazalcev ter za monitoring, ki bo usmerjen k posameznim ciljem.
5. Rezultat delovne skupine za specifične cilje kakovosti okolja v gorah naj se kratkoročno in srednjeročno še naprej razvija in operacionalizira v obliki nacionalnih in predvsem transnacionalnih, čezmejnih projektov na regionalni ravni, pri čemer se obravnavajo skupna vprašanja in problematika. V ta namen se oblikujejo modeli in postopki za določitev ciljev in standardov kakovosti okolja na regionalni ravni ter preveri njihova uporaba s pomočjo regionalnih pilotnih projektov. Zlasti pa se eksemplarično izvajajo postopki za udeležbo prebivalstva.

SEZNAM LITERATURE

- AMMER, U., BREITSAMER, J., KRAUS, W., ZANDER, J. (1996):
Der Beitrag des Bergwaldes zum Schutz gegen Oberflächenabfluss und Bodenabtrag. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 9-31.
- AULITZKY, H. (1996):
Siedlungsentwicklung und Naturkatastrophenpotential am Beispiel Österreichischer Alpentäler. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 33-67.
- BÄTZING, W. (1991):
Die Alpen – Entstehung und Gefährdung einer europäischen Kulturlandschaft, München, 287 str.
- BAUER, K. (1996):
Kosten und Nutzen der Bergwalderhaltung am Beispiel Lanersbach im Zillertal / Tirol, Vergleich der Förderung zwischen Südtirol und Nordtirol. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 101-109.
- BECKER R. (1999):
Critical Loads – Methoden und Ergebnisse. Citirano v: Dauerbeobachtungsflächen zur forstlichen Umweltkontrolle (LEVEL II) - Unterlagen zum einem Workshop zur wissenschaftlichen Diskussion der Auswertungskonzepte am 29. und 30. 11.1999 in Bonn-Röttgen, neobjavljeno: 3-6.
- BfN (Bundesamt für Naturschutz/ Bonn), UBA (Umweltbundesamt/ Berlin) (1997):
Erhaltung der biologischen Vielfalt – Wissenschaftliche Analyse deutscher Beiträge, Bonn-Bad Godesberg, 352 str.
- BMU (Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit/ Bonn) (1997):
Umweltpolitik, Klimaschutz in Deutschland, zweiter Bericht der Regierung der Bundesrepublik Deutschland nach dem Rahmeneinkommen der Vereinten Nationen über Klimaänderungen, Bonn, 324 str.
- BMU (Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit/ Bonn) (1998):
Umweltpolitik, Umweltbericht 1998, Bonn, 209 str.
- BORTOLI, P. L., KRAVINA, G. (1996):
Rapporto Nazionale Italiano, Relazione sullo stato attuale a cura de rappresentante delle regioni del nord-est dell'arco Alpino Italiano. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 215-224.
- CIPRA (Commission Internationale pour la Protection de Alpes) (1999):
Workshop zum Thema Bergspezifische Umweltqualitätsziele im Verkehr in Brig/ Schweiz am 16.4.1999, neobjavljeno, 50 str.
- EST (OECD Umweltdirektion, WIEDERKEHR, P.) (1999):
Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie, Stubenbastei 5, A1010 Wien (izdajatelj): Nachhaltig umweltverträglicher Alpenverkehr, Wien, 116 str.
- FELDMANN, L. (2000):
Strategische Umweltprüfung (SUP) – Zwei Drittel des Weges sind geschafft. UVP-Report, 2. zvezek: 109-110.

- FERLIN, F. (1996):
Statusbericht aus Slowenien. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 257-265.
- FLADE, M. (1994):
Die Brutvogelgemeinschaften Mittel- und Norddeutschlands, Eching: IHW, 878 str.
- FORSTLICHE BUNDESVERSUCHSANSTALT – ÖSTERREICHISCHES WALDFORSCHUNGSZENTRUM (1997):
www.fbva.bmlf.gv.at/forsch...te/arbeitsberichte/p339-ab997.html
- GSF (Forschungszentrum für Umwelt und Gesundheit) (1996):
Hintergrundinformation der Information Umwelt, Waldzustandsbericht in der Diskussion – Gibt der jährliche Waldzustandsbericht Auskunft über die Gesundheit des Waldes: www.gsf.de/IU/hints/hint1196.html
- GVF (Dienst für Gesamtverkehrsfragen) (2000):
GVF-Auftrag Nr. 328, citirano v:
www.uvek.admin.ch/doku/presse/2000/d/00041305.htm
- HERMAN, F., SMIDT, ST. (1998):
Beschreibung der Nordtiroler Kalkalpen und Abschätzung seiner Gefährdung – Zusammenschau (Forstliche Bundesversuchsanstalt – Österreichisches Waldforschungszentrum): www.fbva.bmlf.gv.at/inst6/publ/herman/berichte87.html
- IPCC (International Panel on Climate Change) (1998):
The Regional Impacts of Climate Change - An Assessment of Vulnerability, University of Cambridge.
- JESSEL, B. (1996):
Leitbilder und Wertungsfragen in der Naturschutz- und Umweltplanung – Normen, Werte und Nachvollziehbarkeit von Planungen. Citirano v: Naturschutz und Landschaftsplanung – Zeitschrift für angewandte Ökologie 7/1996, Stuttgart: 211- 216.
- KERNER, H. F., KÖPPEL, J. G., SPANDAU, L., TOBIAS, K. (1989):
Methodische Vorgehensweise zur Regionalisierung und Operationalisierung von Umweltqualitätszielen und Umweltstandards im Rahmen des MAB-Projektes "Ökosystemforschung Berchtesgaden". Lehrstuhl für Landschaftsökologie der TU München-Weihenstephan, 38 str.
- KNOFLACHER, M., LOIBL, W (1993):
Mapping of Critical Loads of nitrogen in Austria – Preliminary results. Austrian Research Centre Seibersdorf, ÖFZS-A-2521.
- KÖBLE R., SMIAŁEK G., GAUGER TH. (1997):
Luftreinhaltung. Endbericht zum Forschungsvorhaben 106 01 061: Kartierung kritischer Belastungskonzentrationen und –raten für empfindliche Ökosysteme in der Bundesrepublik Deutschland und anderen ECE-Ländern, Teil 2: Critical Levels, i.A. des Umweltbundesamtes, neobjavljeno, Stuttgart, 74 str.
- LITRA (Informationsdienst für den öffentlichen Verkehr) (1999):
Verkehrszahlen '99, Zürich.
- LIU, J.C., FORSCHUNG, B.,M., PAYER, H.D. (GSF Oberschleißheim) (1994):
Untersuchungen zur Wirkung von Stoffeinträgen, Trockenheit , Ernährung und Ozon auf die Fichtenerkrankung am Wank in den Kalkalpen, i. A. des Bayerischen Staatsministeriums für Landesentwicklung und Umweltfragen, München.
- MAYER, H. (1984):
Waldbau auf soziologisch-ökologischer Grundlage, Stuttgart, 514 str.

- NÄSCHER, F. (1996):
Statusbericht aus Liechtenstein. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 233-241.
- PACK, I., SCHEIRING, H. (2000):
Verkehr und Verkehrsbelastung in Berggebieten. V: Am Brenner für die Alpen, Transitforum Austria.
- PRISPEVEK AVSTRIJE (2000):
Vorschlag für den nationalen Beitrag des Mitgliedslandes Österreich zur AG "bergspezifische Umweltqualitätsziele", Umweltqualitätsziele als Auftrag des wald- und des Verkehrsprotokolls, "Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie", prispevek o delovni skupini za specifične cilje kakovosti okolja v gorah.
- PRISPEVEK FRANCIJE (2000):
Les objectifs de qualité environnemental dans le cadre du contrat des protocoles « Forêts de montagne » et « transports », Rapport de la France, Mai 2000, Ministre de l'Aménagement du Territoire et de l'Environnement.- Direction de la nature et des paysages, prispevek o delovni skupini za specifične cilje kakovosti okolja v gorah.
- PRISPEVEK ITALIJE (2000):
Resoconto nazionale Italia, Ministero dell' Ambiente, prispevek o delovni skupini za specifične cilje kakovosti okolja v gorah.
- PRISPEVEK NEMČIJE (2000):
Beispielhafte Ausarbeitung zu Umweltqualitätszielen und Umweltqualitätsstandards aus der Sicht Deutschlands, 18.4.2000, Umweltbundesamt, prispevek o delovni skupini za specifične cilje kakovosti okolja v gorah.
- PRISPEVEK SLOVENIJE (2000):
Umweltqualitätsziele in der Alpenwelt – Bericht Slowenien, Ministrstvo za okolje in prostor, prispevek o delovni skupini za specifične cilje kakovosti okolja v gorah.
- PRISPEVEK ŠVICE (2000):
Bergspezifische Umweltqualitätsziele– Beitrag der Schweiz zuhanden der VI. Alpenkonferenz, Bundesamtes für Umwelt, Wald und Landschaft, prispevek o delovni skupini za specifične cilje kakovosti okolja v gorah.
- PROGNOS AG, REGIONAL CONSULTING (HERRY), ISIS (1998):
Study of the Development of Transalpine Traffic (Goods and Passengers). Horizon 2010, im Auftrag der EU-Kommission (GD VII): www.alpeninitiative.ch/d/pr-32d-d.htm
- RACHOY, W. (1996):
Statusbericht aus Österreich. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 243-249.
- RECK, H.; WALTER, R.; OSINSKI, E.; HEINL, T., KAULE, G., (1996):
Räumlich differenzierte Schutzprioritäten für den Arten- und Biotopschutz in Baden-Württemberg: Zielartenkonzept. Institut für Landschaftsplanung und Ökologie der Univ. Stuttgart, Stuttgart: pribl. 1700 str.
- SCHÄRER, W. (1996):
Statusbericht aus der Schweiz. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 225-231.
- SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996):
Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien, 330 str.

- SCHEIRING, H. (2000):
Schutzleistung des Tiroler Bergwaldes gegen Lawinen: Mögliche Ursachen und monetäre Folgen eines Leistungsverlustes
- SCHEIRING, H. (2000a):
informacije z dne 19.5.2000
- SPRANGER T. (1992):
Erfassung und ökosystemare Bewertung der atmosphärischen Deposition und weiterer oberirdischer Stoffflüsse im Bereich der Bornhöveder Seenkette, EcoSys Suppl., 4. zvezek, Kiel, 154 str. in priloga.
- SRU (Der Rat von Sachverständigen für Umweltfragen) 1994:
Umweltgutachten 1994 für eine dauerhaft-umweltgerechte Entwicklung, Stuttgart, 380 str.
- SRU (Der Rat von Sachverständigen für Umweltfragen) 1996:
Umweltgutachten 1996 zur Umsetzung einer dauerhaft-umweltgerechten Entwicklung, Stuttgart, 468 str.
- SRU (Der Rat von Sachverständigen für Umweltfragen) (1996):
Konzepte einer dauerhaft-umweltgerechten Nutzung ländlicher Räume - Sondergutachten, Stuttgart, 127 str.
- STEPHAN, J.-M. (1996):
Rapport National de la France. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 205-214.
- TAPPEINER, U.; CERNUSCA, A.; PRÖBSTL, U. (1998)
Die Umweltverträglichkeitsprüfung im Alpenraum. Berlin, Wien 1998. 301 str.
- TÜRK, R. (1996):
Ökosystemare Schadstoffgrenzwerte als Voraussetzung für die Umsetzung des Bergwaldprotokolls. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 185-192.
- UBA (Umweltbundesamt/ Berlin) (1996):
UN ECE Convention on Long Range Transboundary Air Pollution, Task Force on Mapping: Manual on Methodologies and Criteria for Mapping Critical Loads/Levels and Geographical Areas where they are Exceeded; WERNER, B. & SPRANGER, T. (Hrsg.), UBA Texte 71/96, Berlin, 216 str.
- UBA (Umweltbundesamt/ Berlin) (1997):
10 Jahre Waldschadenforschung in Deutschland
- WALTER, R; RECK, H.; KAULE, G; LÄMMLE, M.; OSINSKI, E, HEINL, T. (1998):
Regionalisierte Qualitätsziele, Standards und Indikatoren für die Belange des Arten- und Biotopschutzes in Baden-Württemberg: Das Zielartenkonzept - ein Beitrag zum Landschaftsrahmenprogramm des Landes Baden-Württemberg. Natur und Landschaft 73 (1): 9-25.
- WEISSEN, A. (1996):
Die Alpen – ein ökologisches Frühwarnsystem, Europa-Magazin,
<http://crossnet.ch/db?14@@.ee6bf52>
- ZERLE, A. (1996):
Statusbericht aus Bayern. Citirano v: SCHEIRING, H. (izdajatelj) (1996): Das Bergwald-Protokoll: Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft, Wien: 251-255.

PRILOGA: CILJI ALPSKE KONVENCIJE IN NJENIH PROTOKOLOV

BL:	hribovsko kmetijstvo	BS:	varstvo tal
BW:	gorski gozd	E:	energija
NL:	varstvo narave in urejanje krajine	RA:	urejanje prostora in trajnostni razvoj
T:	turizem	VE:	promet (stanje: 26.4. 2000)

HZ = cilj delovanja

UQZ = cilj kakovosti okolja

Glavni cilji, ki se nanašajo na družbo in kulturo

Tabela 1: Glavni cilj 1 "Prebivalstvo in kultura" in delni cilji

Glavni cilj 1	Prebivalstvo in kultura – spoštovanje, ohranjanje in podpiranje kulturne in družbene samobitnosti avtohtonega prebivalstva ter zagotavljanja njegove življenjske osnove, še posebno poselitve in gospodarskega razvoja, ki sta znosna okolju, ter pospeševanja medsebojnega razumevanja in partnerskega vedenja med alpskim in zunajalpskim prebivalstvom
Delni cilji	
Splošni cilji: 1.1 Pospeševanje enakih možnosti za tam živeče prebivalstvo na področju družbenega, kulturnega in gospodarskega razvoja ob upoštevanju pristojnosti teritorialnih skupnosti (RA, člen 1) 1.2 Priznanje posebnih interesov prebivalstva v alpskem prostoru s prizadevanji za trajno zagotavljanje podlage za njihov razvoj (RA, člen 1) 1.3 Pospeševanje gospodarskega razvoja ob hkratnem uravnoteženem demografskem razvoju v alpskem prostoru (RA, člen 1) 1.4 Ohranjanje pokrajinskih značilnosti in kulturnih posebnosti (RA, člen 1) 1.5 Zaustavitev odseljavanja z gorskih območij (BL, člen 3) Zagotavljanje osnov za življenje in osnovno oskrbo: 1.6 Ponovna usposobitev prizadetih življenjskih in bivalnih območij (RA, člen 3) 1.7 Okolju in krajini primerna gradnja objektov in naprav, ki so potrebne za razvoj (RA, člen 3) 1.8 Izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev hribovskega prebivalstva s storitvami, ki so nujne za premostitev neugodnih razmer zaposlenih v kmetijstvu in gozdarstvu (BL, člen 3/15) 1.9 Zagotavljanje delovnih mest konkurenčno sposobnih podjetij na področju prometa (VE, člen 3) 1.10 Pospeševanje hribovskega kmetijstva kot vir zaposlitve in dohodka za lokalno prebivalstvo v tistih gorskih gozdovih, v katerih prevladuje gospodarska funkcija rabe in kjer to zahtevajo regionalne gospodarske razmere (BW, člen 7) 1.11 Zagotavljanje dostopa do ljudi, delovnih mest, dobrin in storitev na okolju prijazen in učinkovit način, ki bo varčeval z energijo in prostorom (VE, člen 3) 1.12 Zagotavljanje osnovne oskrbe (VE, člen 3) 1.13 Povečanje prometne varnosti (VE, člen 7) Zaščita pred ekološkimi katastrofami in naravnimi nesrečami: 1.14 Zaščita pred naravnimi nesrečami (RA, člen 3; člen 7) 1.15 Zmanjševanje ogroženosti zdravja, možnosti okoljskih nesreč kot tudi število in težavnost nesreč (VE, člen 3, 7) 1.16 Določitev in obravnava območij, ki jih ogrožajo geološke, hidrogeološke in hidrološke nevarnosti, zlasti premiki mas, plazovi in poplave (BS, člen 10) Spodbujanje samostojnosti področnih institucij in državljanske sodelitve: 1.17 Krepitev sposobnosti delovanja teritorialnih skupnosti v skladu z načelom subsidiarnosti (RA, člen 2; T, člen 4; E, člen 4; VE, člen 5; NL, člen 5; BS, člen 4; BW, člen 3; BL, člen 5) 1.18 Zagotavljanje solidarnosti med teritorialnimi skupnostmi z učinkovitimi ukrepi na državni ravni (RA, člen 2)	
	HZ

1.19	Pritegnitev kmetov k sprejemanju odločitev o razvoju alpskega življenjskega prostora na vseh ravneh (BL, člen 4)	HZ
1.20	Sodelovanje regionalnih in lokalnih skupnosti pri procesih odločanja na področju prometa (VE, člen 5)	
1.21	Spodbujanje sodelovanja regionalnih in lokalnih teritorialnih skupnosti pri varstvu krajine (NL, člen 5)	
Spodbujanje izobraževanja in nadaljnega usposabljanja:		
1.22	Spodbujanje izobraževanja in nadaljnega usposabljanja kot tudi obveščanja o vseh tematskih področjih protokolov (BW, člen 14; BL, člen 18; VE, člen 19; E, člen 16; BS, člen 22; NL, člen 21; RA, člen 15; T, člen 23)	
Finančna izravnava za storitve javnega pomena:		
1.23	Upoštevanje naravnih oteženih razmer, storitev javnega pomena, omejitve rabe in cen, ki ustrezajo gospodarski vrednosti rabe virov (RA, člen 11)	
1.24	Sprejemanje ukrepov za podporo pri omejitvi možnosti za rabo naravnih virov in pri priznavanju oteženih razmer za ohranitev gospodarskih dejavnosti (RA, člen 11)	
1.25	Pokritje stroškov za storitve javnega pomena (RA, člen 11)	
1.26	Nadomestila gospodarskim dejavnostim, ki so prizadete zaradi naravno oteženih razmer proizvodnje (RA, člen 11)	
1.27	Pokritje stroškov za omejitev rabe naravnih virov s pogodbo ali zakonodajo (RA, člen 11)	
1.28	Gospodarske spodbude ali nadomestila pri izpolnjevanju ukrepov varstva narave in urejanja krajine za varovanje, ohranjanje in urejanje sonaravnih biotopov in biotopov, ki jih je vredno varovati (NL, člen 10)	
1.29	Gozdarska raba in ustrezno nadomestilo za storitve, ki presegajo obstoječe z zakonom določene obveznosti (BW, člen 11)	
1.30	Ustrezno nadomestilo za prispevek hribovskega kmetijstva pri ohranjanju in urejanju naravne in kulturne krajine kot tudi varovanju pred naravnimi nesrečami, kar je v splošnem interesu in presega splošne okvire obveznosti	
Uporaba načela povzročitelja:		
1.31	Uveljavljanje načela povzročitelja (VE, člen 1; E, člen 2)	
1.32	Razvoj in uporaba obračunskega sistema za ugotavljanje stroškov poti in eksternih stroškov (VE, člen 14)	
1.33	Postopno uvajanje specifičnega sistema dajatev za promet, ki omogoča pravično kritje realnih stroškov (VE, člen 14)	
1.34	Zaračunavanje tržnih cen za uporabnike alpskih virov (RA, člen 11)	

Glavni cilji, ki se nanašajo na varovane dobrine

Tabela 2: Glavni cilj 2 "Ohranjanje čistega zraka" in delni cilji

Glavni cilj 2	Ohranjanje čistega zraka – drastično zmanjšanje emisij škodljivih snovi in obremenitev z njimi v alpskem okolju ter njihovega vnašanja od zunaj do mere, ki ni škodljiva za ljudi, živali in rastline	
Delni cilji		
2.1	Zmanjšanje sproščanja škodljivih snovi do mere, ki ne bo presegala obremenljivosti prizadetih okoljskih medijev (VE, člen 3)	UQZ
2.2	Omejitev vnosa škodljivih snovi v okolje do mere, ki bo preprečila negativne vplive na ekološke strukture in naravne cikle (VE, člen 3)	
2.3	Zmanjšanje škodljivih snovi v zraku do mere, ki ni škodljiva za gozdne ekosisteme (BW, člen 2)	
2.4	Postopno zmanjševanje emisije škodljivih snovi vseh nosilcev prometa (VE, člen 7)	HZ
2.5	Usklajevanje in povezovanje sistemov za nadzor emisij in imisij (E, člen 8)	
2.6	Zmanjšanje vnašanja snovi, ki obremenjujejo okolje, po zraku (BS, člen 15)	

Tabela 3: Glavni cilj 3 “Zaščita tal” in delni cilji

Glavni cilj 3	Varstvo tal – Zmanjševanje kvantitativnega in kvalitativnega poškodovanja tal, še posebno z uporabo za tla neškodljivih kmetijskih in gozdarskih proizvodnih postopkov, varčnim ravnanjem z zemljiščem in tlemi, zaježitvijo erozije kot tudi z omejitvijo pozidave tal		
Delni cilji			
3.1	Trajnostna ohranitev učinkovitosti tal, še posebej ekološke funkcije tal kot bistvenega sestavnega dela naravnega ravnovesja (BS, člen 1)	UQZ	
3.2	Ohranjanje tipične raznovrstnosti tal in krajev za alpski prostor (BS, člen 1)		
3.3	Varovanje funkcijskih sposobnosti in možnosti rabe tal v različne namene ter njihovo razpoložljivost za prihodnje rodove (BS, člen 1)		
3.4	Ohranjanje tal na mokriščih in barjih (BS, člen 9)		
Zmanjšanje imisij:			
3.5	Zmanjšanje vnašanja snovi v tla z mineralnimi gnojili, sintetičnih snovi za zaščito rastlin, goščami iz čistilnih naprav in pomožnimi snovmi v tla (BS, člen 12)	HZ	
3.6	Zmanjšanje vnašanja škodljivih snovi v tla zaradi kmetijstva (BL)		
3.7	Zmanjšanje sredstev za posipavanje (BS, člen 16)		
Lokaciji primerna izraba tal:			
3.8	Uveljavljanje rastiščem ustrezne rabe tal (BL)		
3.9	Uporaba tlem neškodljivih proizvodnih postopkov v kmetijstvu in gozdarstvu (BW, člen 7; BS, člen 12)		
3.10	Preprečevanje negativnih vplivov turističnih dejavnosti na alpska tla (BS, člen 14)		
3.11	Preprečevanje erozije in negativnih sprememb strukture tal (BS, člen 1, 11)		
3.12	Omejevanje razvoja naselij predvsem v notranjost naselij in rasti naselij navzven (BS, člen 7)		
Obnavljanje onesnaženih tal:			
3.13	Obnavljanje razvrednotenih tal (BS, člen 7)		
3.14	Renaturizacija in rekultivacija opuščenih površin (smučišča, rudniška jalovišča, odlagališča odpadkov, plazišč) (BS, člen 7)		
3.15	Stabiliziranje in obnova tal, ki so že prizadeta zaradi intenzivne rabe v turistične namene (BS, člen 14)		
Upoštevanje interesov varstva tal pri izkoriščanju rudnega bogastva:			
3.16	Tlom neškodljiv izkop in varčna uporaba rudnega bogastva (BS, člen 8)		
3.17	Izčrpavanje ali razvoj podpiranje razvoja možnosti za ponovno predelave rudnega bogastva na gorskih območjih (BS, člen 8)		
3.18	Odpoved izkopu rudnega bogastva na območjih, ki so posebno pomembna za varstvo funkcije tal, in pri zavarovanih vodovarstvenih območjih (BS, člen 8)		
Drugi cilji delovanja:			
3.19	Upoštevanje tal, ki jih je vredno varovati, pri določitvi zavarovanih območij (BS, člen 6)		
Delni cilji iz protokola o varstvu tal so bili dodeljeni poleg tega še naslednjim glavnim ciljem: 1 (spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti, pospeševanje izobraževanja in dodatnega usposabljanja, finančna izravnava za storitve javnega pomena), 2 (ohranjanje čistega zraka), 12 (upoštevanje tal pri urejanju prostora), 13 (raziskave in sistematično opazovanje) in 14 (sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju).			

Tabela 4: Glavni cilj 4 “Vodno gospodarstvo” in delni cilji

Glavni cilj 4	Vodno gospodarstvo – ohranjanje ali obnova zdravih vodnih sistemov, še posebno z ohranjanjem čistoče vodovja, sonaravno gradnjo hidroelektrarn in s takim izkoriščanjem vodne sile, ki v enaki meri upošteva interese ohranjanja avtohtonega prebivalstva in ohranjanja okolja	
Delni cilji		
4.1	Zagotavljanje ekološke funkcionalnosti vodotokov in celovitosti krajin z določanjem minimalnih pretočnih količin, zmanjševanjem umetnih nihanj vodne gladine in zagotavljanjem prehodnosti za živali (E, člen 7)	UQZ
4.2	Ohranjanje vodnih režimov v vodozaščiteneh območjih za pitno vodo, zavarovanih naravovarstvenih in njihovih tamponskih, varovanih in mirnih območjih kot tudi v naravno in krajinsko ohranjenih območjih (E, člen 7)	

Tabela 5: Glavni cilj 5 “Varstvo narave in urejanje krajine” in delni cilji

Glavni cilj 5	Varstvo narave in urejanje krajine – varovanje in urejanje, po potrebi tudi obnavljanje narave in krajine, ki naj trajno zagotavlja sposobnost delovanja ekosistemov, ohranja živalstvo in rastlinstvo, vključno z njunim življenjskim okoljem, sposobnost obnavljanja in trajnega ustvarjanja naravnih dobrin ter različnost, svojevrstnost in lepoto narave in krajine v njuni celoti		
Delni cilji			
Ohranjanje naravnih in naravi zvestega življenjskega prostora in njegove funkcijske sposobnosti: 5.1 Ohranjanje in po potrebi obnavljanje posebnih naravnih in sonaravnih sestavin krajine, biotopov, ekosistemov in tradicionalne kulturne krajine (NL, člen 10) 5.2 Zagotavljanje pogojev za nemoten potek ekoloških procesov, značilnih za te vrste, na velikih, posebej določenih območjih (NL, člen 11) 5.3 Ohranjanje še sonaravnih in krajinsko ohranjenih območij (E, člen 2) 5.4 Zmanjševanje porabe virov do mere, ki se bo gibala, kolikor je mogoče, znotraj sposobnosti naravne reprodukcije (VE, člen 3)		UQZ	
Ohranjanje raznovrstnosti: 5.5 Trajna ohranitev naravnih in sonaravnih biotopov v zadostnem obsegu ter v primerni funkcionalni prostorski porazdelitvi (NL, člen 13) 5.6 Zagotovitev obstoja samoniklih rastlinskih in živalski vrst v njihovi raznovrstnosti in zadostne populacije na dovolj velikih življenjskih prostorih (NL, člen 14) 5.7 Ohranjanje in urejanje raznovrstnosti pomembne naravne in kulturne krajine (NL, člen 1) 5.8 Ohranjanje divjih živalskih in rastlinskih vrst, njihove pestrosti in življenjskih prostorov (NL, člen 2) 5.9 Ohranjanje in po potrebi obnavljanje tradicionalne kulturne krajine (NL, člen 10) 5.10 Ohranjanje oz. ponovno vzpostavljanje ekološkega ravnotežja in biološke raznovrstnosti alpskih regij (RA, člen 3) 5.11 Ohranjanje in vzdrževanje raznolikosti pomembne naravne in kulturne krajine ter zunanje podobe naselij (RA, člen 3)			
Ohranjanje redkih ekosistemov, vrst in krajinskih elementov: 5.12 Varstvo redkih ekosistemov, vrst in krajinskih elementov (RA, člen 3)			
Urejanje in obnavljanje narave in pokrajine: 5.13 Urejanje in obnavljanje narave in pokrajine v Alpah (NL, člen 1) 5.14 Obnavljanje prizadetih življenjskih prostorov (NL, člen 1/ 13; RA, člen 3) 5.15 Varstvo in urejanje krajine s prilagojeno kmetijsko in gozdarsko rabo (BL, člen 1)			HZ
Ustanavljanje in urejanje zavarovanih območij: 5.16 Ohranjanje zavarovanih območij s tamponskimi, varovanimi in mirnimi območji (NL, člen 11; E, člen 2) 5.17 Ohranjanje in urejanje ter po potrebi razširjanje obstoječih zavarovanih območij v skladu z njihovo namembnostjo kot tudi po možnosti ustanavljanje novih zavarovanih območij (NL, člen 11) 5.18 Preprečevanje poškodb ali uničevanja teh zavarovanih območij (NL, člen 3)			

5.19	Pospeševanje ustanavljanja in vzdrževanja narodnih parkov kot tudi varovanih in mirnih območij, v katerih bodo prosto živeče živalske in rastlinske vrste imele prednost pred drugimi interesi (NL, člen 11)	HZ
5.20	Ustanovitev nacionalne in čezmejne povezave določenih zaščitene območij, biotopov in drugih varovanih objektov ali objektov, ki so vredni varovanja (NL, zavarovanih 3; BW, člen 10)	
Varstvo živalskih in rastlinskih vrst:		
5.21	Ponovno naseljevanje in razširjanje samoniklih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, podvrst, pasem in ekotipov (NL, člen 16)	
5.22	Sprejetje prepovedi odvzema ali trgovanja z določenimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (NL, člen 15)	
5.23	Zagotavljanje prepovedi naseljevanja prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst na tista območja, kjer se v preteklosti nedvomno niso pojavljale (NL, člen 17)	
Omejevanje širjenja genetsko spremenjenih organizmov:		
5.24	Omejevanje širjenja genetsko spremenjenih organizmov na primere, ko le-ti ne ogrožajo človeka in okolje (NL, člen 18)	
Ustvarjanje pravnih, administrativnih in finančnih okvirnih pogojev:		
5.25	Zagotavljanje pravnih, administrativnih in finančnih ukrepov za varovanje, zmanjševanje obremenjevanja in škodljivih vplivov na naravo in krajino (NL, člen 7, 8, 9, 11)	
Delni cilji iz protokolov o varstvu narave in urejanju krajine so bili dodeljeni poleg tega še naslednjim glavnim ciljem: 1 (spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti, pospeševanje izobraževanja in dodatnega usposabljanja, finančna izravnava za storitve javnega pomena), 12 (splošni cilji delovanja za urejanje prostora, izdelava načrtov in programov, razvijanje postopkov za presojo vplivov načrtov in projektov na okolje), 13 (raziskovanje in sistematično opazovanje) in 14 (sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju).		

Tabela 6: Glavni cilj 6 “Gorski gozd” in delni cilji

Glavni cilj 6	Gorski gozd – ohranjanje, krepitev in obnavljanje gozdnih funkcij, še posebno varovalnih funkcij z izboljšanjem odpornosti gozdnih ekosistemov, zlasti s sonaravnim gozdnim gospodarjenjem in preprečevanjem gozdu škodljive rabe; pri tem se upošteva otežene gospodarske pogoje v alpskem prostoru	
Delni cilji		
Splošni cilji:		UQZ
6.1	Upoštevanje varovalne, proizvodne, rekreacijske ter ekološke in biogenetske funkcije gozda v razmerju do kmetijskih zemljišč ob upoštevanju posebnosti območja in skladnosti s krajino (BL, člen 13)	
Zagotavljanje funkcij življenjskega prostora gorskih gozdov:		
6.2	Ohranjanje po potrebi razvoja ali razširitve gorskega gozda kot sonaravnega življenjskega prostora in po potrebi izboljšanja stabilnosti gorskega gozda (BW, člen 1)	
6.3	Prizadevanje za dobro strukturirano, stopničasto zgradbo sestojev z rastišču primernimi drevesnimi vrstami (BW, člen 1)	
6.4	Zagotavljanje biološke raznovrstnosti gorskega gozda (BW, člen 8)	
Zagotavljanje funkcije uravnavanja gorskega gozda:		
6.5	Ohranjanje, krepitev in obnova gozdnih funkcij, še posebej varovalnih funkcij (BW, člen 2, 5)	
6.6	Zagotavljanje vplivanja gorskega gozda na zrak, podnebje, hrup in vodne vire (BW, člen 8)	
6.7	Zagotavljanje funkcij gorskega gozda za doživljanje narave in sprostitve (BW, člen 8)	
6.8	Ohranjanje gorskih gozdov, ki prevzemajo posebne varovalne funkcije, tam, kjer so (BW, člen 6; BS, člen 14)	
Zagotavljanje naravnega pomlajevanja gorskih gozdov:		
6.9	Pospeševanje naravnega pomlajevanja gozda (BW, člen 1; BS, člen 13)	
6.10	Omejevanje staleža parkljaste divjadi do mere, ki omogoča naravno pomlajevanje rastišču primernih gorskih gozdov (BW, člen 2)	
6.11	Omejevanje rabe za rekreacijo do mere, ki ne ogroža ohranjanja in pomlajevanja gorskih gozdov (BW, člen 2)	

	UQZ
Splošni cilji delovanja: 6.12 Zagotavljanje prednostnega položaja varovalni funkciji gorskih gozdov pred vsemi drugimi funkcijami (BW, člen 6) Ukrepi za ohranjanje varovalnih gozdov: 6.13 Načrtovanje in izvajanje projektov za nego oziroma izboljšanje varovalnih gozdov (BW, člen 6) Sonaravno gospodarjenje z gozdovi: 6.14 Pospeševanje sonaravnega gospodarjenja z gozdovi kot dodatnega vira dohodka na kmetijah ter kot dopolnilna dejavnost zaposlenih v kmetijstvu (BL, člen 13) 6.15 Pospeševanje postopkov pomlajevanja gozda z rastišču primernimi drevesnimi vrstami (BW, člen 7; BS, člen 13) 6.16 Negovalno gospodarjenje z gozdovi in gospodarjenje z gozdovi, ki varuje tla in gozdne sestoje (BW, člen 2, 7) 6.17 Uporaba semen in sadik samoniklih gozdnih vrst (BW, člen 1) 6.18 Preprečevanje erozije in zbitosti tal z neškodljivimi načini sečnje in spravila lesa (BW, člen 1) Podporni ukrepi pri uveljavljanju sonaravnega gospodarjenja z gozdovi: 6.19 Večja uporaba lesa iz gozdov, s katerimi se trajno gospodari (BW, člen 2) Podporni ukrepi za ohranjanje gorskih gozdov: 6.20 Skrbno načrtovanje in izvajanje ukrepov za odpiranje gozda (BW, člen 9) 6.21 Omejevanje in po potrebi odprava gozdne paše v celoti, tako da se omogoči pomlajevanje gozdov, ki ustrezajo rastišču, preprečijo poškodbe tal in predvsem ohrani varovalna funkcija gozda (BW, člen 2) 6.22 Uravnavanje pašništva in staleža divjadi z ustreznimi predpisi tako, da ne nastaja pretirana škoda v gozdu in na kmetijskih zemljiščih (BL, člen 13) 6.23 Zmanjšanje nevarnosti gozdnih požarov s primernimi preventivnimi ukrepi in učinkovitim bojem proti požarom (BW, člen 2) Urejanje in upravljanje z zavarovanimi območji: 6.24 Določitev naravnih gozdnih rezervatov v zadostnem obsegu in številu ter ustrezno ravnanje z njimi za zagotovitev naravne dinamike in raziskovanja (BW, člen 10) Delni cilji iz protokola o gorskem gozdu so bili dodeljeni poleg tega še naslednjim glavnim ciljem: 1 (spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti, pospeševanje izobraževanja in dodatnega usposabljanja, finančna izravnava za storitve javnega pomena), 2 (ohranjanje čistega zraka), 3 (lokaciji primerna izraba tal), 12 (izdelava načrtov in programov), 13 (raziskovanje in sistematično opazovanje) in 14 (sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju).	HZ

Glavni cilji, ki se nanašajo na rabo varovanih dobrin

Tabela 7: Glavni cilj 7 "Hribovsko kmetijstvo" in delni cilji

Glavni cilj 7	Hribovsko kmetijstvo - ohranjanje in pospeševanje gospodarjenja tradicionalnih kulturnih krajin ter kraju primerne in okolju znosnega kmetijstva, kar je v splošnem interesu in pri čemer se upošteva otežene gospodarske pogoje v alpskem svetu	
Delni cilji		
7.1	Varovanje hribovskega kmetijstva z ohranjanjem in obnavljanjem tradicionalnih elementov kulturne krajine (gozd, gozdni robovi, gozdičevje, grmičevje, močvirni, suhi in pusti travniki, pašniki) (BL, člen 8)	UQZ
7.2	Ohranjanje genetske raznolikosti domačih živali in kulturnih rastlin (BL, člen 10)	
7.3	Ohranjanje potrebne strukture kmetijskih površin za okolju primerno živinorejo (BS, člen 12)	
7.4	Ohranjanje značilnih kmečkih poslopij in arhitekturnih elementov (BL, člen 8)	

Splošni cilji delovanja:	

7.5	Ohranjanje in spodbujanje hribovskega kmetijstva, primerne za krajino in sprejemljivo za okolje (BL, člen 1)	HZ
7.6	Uporaba in širjenje ekstenzivnih, naravi in za območje značilnih metod pridelovanja v hribovitih območjih (BS, člen 8)	
7.7	Iskanje najboljših rešitev za vse funkcije hribovskega kmetijstva (BL, člen 1)	
Zagotavljanje trajnostne kmetijske proizvodnje:		
7.8	Varovanje proizvodnje tipičnih kmetijskih proizvodov, ki se odlikujejo po lokalnem načinu proizvodnje, ter dvigovanje vrednosti te proizvodnje (BL, člen 9)	
7.9	Proizvodnja tipičnih kmetijskih proizvodov (BL, člen 9)	
7.10	Ohranjanje površin za kmetijsko rabo, ki je primerna kraju in prijazna za okolje, za izpolnjevanje svojih raznovrstnih nalog hribovskega kmetijstva (BL, člen 8)	
7.11	Ohranjanje okolju primerne živinoreje na obstoječih površinah z značilnimi vrstami domačih živali in proizvodi (BL, člen 10)	
7.12	Upoštevanje primerne razmerja med staležem živine in površinami za pridelavo krme ob pogojih ekstenzivne živinoreje (BL, člen 10)	
7.13	Uporaba in širjenje ekstenzivnih, naravnih in za območje značilnih metod pridelovanja v hribovitih območjih (BL, člen 9)	
(Gospodarsko) varovanje kmetij in izravnava zaradi težjih pogojev:		
7.14	Podpiranje kmetij, ki zagotavljajo minimalno kmetijsko dejavnost v legah z ekstremnimi pogoji (BL, člen 7)	
7.15	Ustvarjanje dodatnih virov dohodka za kmete (BL, člen 13)	
7.16	Nadaljnji razvoj izobraževanja za kmete (BL, člen 18)	
7.17	Ustvarjanje in razvoj dodatnih virov zaslužka v hribovskem kmetijstvu, predvsem na področjih, kot so gozdarstvo, turizem in obrt, da bi jih ohranili kot nosilce osnovne, dopolnilne in postranske gospodarske dejavnosti (BL, člen 14)	
7.18	Ustvarjanje ugodnih razmer za trženje proizvodov hribovskega kmetijstva (BL, člen 11)	
7.19	Ustvarjanje ugodnih tržnih razmer za kmetijstvo (BL, člen 11)	
Drugi cilji delovanja:		
7.20	Uporaba značilnih načinov gradnje in gradbenega materiala v kmetijstvu (BL, člen 8)	
Delni cilji iz protokola o gorskem gozdarstvu so bili dodeljeni poleg tega še naslednjim glavnim ciljem: 1 (spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti, pospeševanje izobraževanja in dodatnega usposabljanja), 5 (urejanje in obnavljanje narave in krajine), 6 (splošni cilji kakovosti okolja, sonaravno gospodarjenje z gozdom), 13 (raziskovanje in sistematično opazovanje) in 14 (sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju).		

Tabela 8: Glavni cilj 8 "Turizem in prosti čas" in delni cilji

Glavni cilj 8	Turizem in prosti čas – usklajevanje turističnih in prostočasnih dejavnosti z ekološkimi in socialnimi zahtevami z omejevanjem takšnih, ki škodijo okolju, ter še posebno z določanjem območij miru	
Delni cilji		
Splošni cilji delovanja:		HZ
8.1	Zagotavljanje turizma, ki upošteva okolje, kot prispevek k trajnostnemu razvoju regije (T, člen 1)	
8.2	Usklajevanje turističnih in prostočasnih dejavnosti z ekološkimi in socialnimi zahtevami (T, člen 5)	
8.3	Prilagajanje turističnih objektov in njihovih struktur ekološkim zahtevam (T, člen 6)	
8.4	Prilagojenost razvoja turizma posebnostim okolja in razpoložljivim virom kraja ali regije (T, člen 9)	
Razvoj ekološko in gospodarsko ekološko sprejemljive turistične ponudbe:		
8.5	Priprava kakovostne turistične ponudbe v skladu z ekološkimi merili (T, člen 7)	
8.6	Doseganje uvajanja novih oblik in inovativnosti turistične ponudbe za konkurenčno sposobnost sonaravnega turizma v alpskem prostoru (T, člen 6)	
8.7	Spodbujanje izključno tistih turističnih projektov, varujejo krajino in so sprejemljivi za okolje (T, člen 1)	
8.8	Prostorska in časovna razporeditev turističnega povpraševanja na turističnih območjih (T, člen 18)	

8.9	Skrb za uravnoteženost med intenzivnimi in ekstenzivnimi oblikami turizma na območjih z močnim turističnim prometom (T, člen 6)	HZ
8.10	Ureditev, vzdrževanje in uporaba smučarskih prog, ki se najbolje vključujejo v krajino ob upoštevanju naravnega ravnovesja in občutljivosti biotopov (T, člen 14)	
Usmerjanje turističnega prometa zlasti na zavarovanih območjih in območjih miru:		
8.11	Usmerjanje turističnih tokov in športnih dejavnosti zlasti na zavarovanih območjih (T, člen 8)	
8.12	Določitev območij, na katerih se bodo odpovedali urejanju prostora v turistične namene (območja miru) (T, člen 10)	
8.13	Časovno in krajevno omejevanje nemotoriziranega zračnega prometa za prostočasne dejavnosti za zaščito divjih živalskih vrst (VE, člen 12)	
Delni cilji iz protokola o turizmu in prostem času, so bili dodeljeni poleg tega še naslednjim glavnim ciljem: 1 (spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti, pospeševanje izobraževanja in dodatnega usposabljanja), 9 , (zmanjševanje prometa, spodbujanje uporabe javnih prevoznih sredstev), 13 (raziskovanje in sistematično opazovanje) in 14 (sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju).		

Tabela 9: Glavni cilj 9 “Promet” in delni cilji

Glavni cilj 9	Promet – zmanjševanje obremenitve in nevarnosti v prometu čez Alpe in znotraj njih do mere, ki je znosna človeku, živalim in rastlinam ter njihovim življenjskim prostorom; kar se med drugim doseže s povečano prestavitvijo prometa, predvsem tovornega prometa na železnico ter z ustvarjanjem primernih infrastruktur in trgu prilagojenih spodbud brez narodnostne diskriminacije	
Delni cilji		
Splošni cilji delovanja:		HZ
9.1	Razvoj prometa v okvirnih pogojih trajnosti (VE, člen 1, 3)	
9.2	Razvoj področja prometa z upoštevanjem načela preventive, preprečevanja in povzročitelja (VE, člen 1, 14)	
9.3	Pospeševanje okolju in virom prijaznih nosilcev prometa (VE, člen 1)	
9.4	Povečevanje učinkovitosti in učinkovitosti prometnih sistemov (VE, člen 1)	
9.5	Povečanje rentabilnosti prometa (VE, člen 3)	
Zmanjševanje prometa:		
9.6	Zajetje in izkoriščanje potencialov zmanjšanja prometa (VE, člen 7)	
9.7	Preprečevanje prometa (VE, člen 7)	
9.8	Ureditev in ohranitev območij z omejenim prometom in brez prometa, ureditev turističnih krajev, kjer je prepovedana vožnja z avtomobilom, kot tudi ukrepi za spodbujanje prihoda in bivanja počitniških gostov brez avtomobilov (VE, člen 13)	
9.9	Omejevanje motoriziranega prometa v turističnih centrih (T, člen 13)	
9.10	Omejevanje in po potrebi tudi prepoved dovoza z zračnimi plovili izven letališč (VE, člen 12)	
Urejanje izgradnje prometne infrastrukture:		
9.11	Odpovedovanje gradnji novih čezalpskih in znotrajalpskih cest višjega reda (VE, člen 11)	
9.12	Omejevanje gradnje cest na nujno potrebne projekte in povezave (VE, člen 11)	
9.13	Izboljšava železniških infrastruktur z gradnjo in razvojem velikih čezalpskih osi, vključno z dovoznimi odseki in prilagojenimi terminali (VE, člen 10)	
9.14	Nadaljnja optimizacija obratovanja kot tudi posodobljenje železnice, predvsem v čezmejnem prometu (VE, člen 10)	
9.15	Omejevanje gradnje novih letališč in večjim rekonstrukcijam obstoječih letališč v alpskem prostoru (VE, člen 12)	
Izboljšanje usklajevanja znotraj prometnih sistemov:		
9.16	Čim boljša uporaba obstoječih prometnih sistemov in infrastrukture (VE, člen 3, 7)	
9.17	Medsebojno usklajevanje nosilcev prometa, prometnih sredstev in zvrsti prometa kot tudi krepitev intermodalnosti (VE, člen 1, 7)	
9.18	Pospeševanje kombiniranega prometa in zagotavljanje neprekinjenih prevoznih verig (VE, člen 1)	
9.19	Razvoj multimodalnih prevoznih sistemov (VE, člen 10)	
9.20	Racionalno, varno in usklajeno odvijanje prometa v prometnem omrežju, ki je čezmejno	

in med seboj usklajeno (VE, člen 7) 9.21 Vzpostavitev uporabnikom prijaznih sinergij med potniškim daljinskim in regionalnim kot tudi lokalnim prometom (VE, člen 10) Spodbujanje javnih prevoznih sredstev in njihove rabe: 9.22 Razširitev sistema javnega prometa (VE, člen 9) 9.23 Povečana uporaba železnice (VE, člen 10) 9.24 Pospeševanje zasebnih ali javnih pobud, ki izboljšujejo dosegljivost turističnih krajev in centrov z javnimi prometnimi sredstvi in spodbujajo rabo teh prometnih sredstev pri turistih (T, člen 13) 9.25 Izboljšanje sistema javnega prometa od letališč v bližini Alp v alpsko območje (VE, člen 12) 9.26 Preusmeritev predvsem tovornega prometa na večje razdalje na železnico in usklajevanje določanja tarif za prometne infrastrukture (VE, člen 1, 10) 9.27 Povečana uporaba zmogljivosti plovbe za zmanjšanje tranzitnega tovornega prometa po kopnem (VE, člen 10) Ukrepi za varstvo pred imisijami: 9.28 Sprejetje ukrepov za varstvo ljudi in okolja pred imisijami na območjih s posebnimi obremenitvami iz prometa (VE, člen 3, 7) Delni cilji iz protokola o prometu so bili dodeljeni poleg tega še naslednjim glavnim ciljem: 1 (uporaba načela povzročitelja, spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti, pospeševanje izobraževanja in dodatnega usposabljanja), 2 (ohranjanje čistega zraka), 5 (ohranjanje naravnega in sonaravnega življenjskega okolja in njegove funkcijske sposobnosti), 8 (usmerjanje turističnega prometa predvsem na zavarovanih območjih in območjih miru), 12 (razvijanje postopkov za presojo vplivov načrtov in projektov na okolje), 13 (raziskovanje in sistematično opazovanje) in 14 (sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju).	HZ

Tabela 10: Glavni cilj 10 “Energija” in delni cilji

Glavni cilj 10	Energija – uvedba pridobivanja, razdeljevanja in izkoriščanja energije na način, ki prizanaša naravi in krajini ter je neškodljiv okolju, in pospeševanje ukrepov za varčevanje z energijo
Delni cilji Splošni cilji delovanja: 10.1 Razvoj oskrbe z energijo ob upoštevanju specifičnih in za alpski prostor sprejemljivih obremenitev zaradi varstva prebivalstva in okolja ter zavarovanje virov in podnebja (E, člen 1) 10.2 Optimiranje energetskih infrastruktur glede na različne stopnje ranljivosti, obremenljivosti in obstoječe poškodovanosti alpskih ekosistemov (E, člen 2) 10.3 Zmanjševanje obremenitev okolja, ki so energetskega izvora, z optimiranjem energetskih storitev za končnega porabnika (E, člen 2) 10.4 Omejevanje negativnih vplivov energetskih infrastruktur na okolje in krajino, vključno z ravnanjem z njihovimi odpadki (E, člen 2) 10.5 Spodbujanje in udejanjanje občinskih/ lokalnih energetskih zasnov in zasnov za varovanje podnebja (E, člen 5) Optimiranje proizvodnje, prenosa in distribucije energije: 10.6 Usmerjanje sistemov za proizvodnjo, prenos in distribucijo energije v splošno optimiranje celotnega infrastrukturnega sistema v alpskem prostoru ob upoštevanju zahtev varstva okolja (E, člen 2) 10.7 Optimiranje obstoječih objektov za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov (E, člen 2) 10.8 Uporaba najboljše razpoložljive tehnologije za odpravljanje ali zmanjševanje obremenitev okolja, po potrebi tudi odstranitev objektov in naprav, ki se ne uporabljajo in niso okoljsko primerni (E, člen 12) 10.9 Spodbujanje in projektiranje novogradenj z uporabo tehnologij z nizko porabo energije (E, člen 5) 10.10 Spodbujanje sočasne proizvodnje elektrike in toplote (E, člen 8) Raba obnovljivih virov energije: 10.11 Večje zadovoljevanje preostale potrebe po energiji iz obnovljivih virov (po sprejetih	HZ

	ukrepih varčevanja z energijo) (E, člen 2)	HZ
10.12	Raba energije iz obnovljivih virov, kot so vodna energije, sončna energija in biomasa, v decentraliziranih objektih in napravah (E, člen 6)	
10.13	Racionalna uporaba vodnih virov in lesa iz gorskih gozdov, s katerimi trajnostno gospodarijo (E, člen 6)	
10.14	Krepitev konkurenčnosti obstoječih hidroelektrarn (E, člen 7)	
10.15	Spodbujanje ponovnega obratovanja opuščenih hidroelektrarn namesto novogradenj (E, člen 7)	
Racionalna raba energije in prihranek energije:		
10.16	Zmanjševanje potrebe po energiji z uporabo učinkovitejših tehnologij (E, člen 2)	
10.17	Spodbujanje okolju prijaznejše rabe energije in varčevanja z energijo ter njene racionalne rabe, predvsem pri proizvodnih procesih, javnih storitvah, velikih hotelskih obratih kot tudi v prometu ter pri objektih za šport in prosti čas (E, člen 5)	
Delni cilji iz protokola o energiji so bili dodeljeni poleg tega še naslednjim glavnim ciljem: 1 (spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti, pospeševanje izobraževanja in dodatnega usposabljanja), 2 (ohranjanje čistega zraka), 4 (gospodarjenje z vodami), 5 (ohranjanje naravnega in sonaravnega življenjskega okolja in njegove funkcijske sposobnosti, vzpostavljanje in upravljanje zavarovanih območij), 12 (razvijanje postopkov za presojo vplivov načrtov in projektov na okolje, drugi cilji delovanja), 13 (raziskovanje in sistematično opazovanje) in 14 (sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju).		

Tabela 11: Glavni cilj 11 “Gospodarjenje z odpadki” in delni cilji

Glavni cilj 11	Gospodarjenje z odpadki – zagotavljanje zajemanja, predelave in odstranjevanja odpadkov, ki je prilagojeno posebnim topografskim, geološkim in podnebnim potrebam alpskega okolja in s posebnim upoštevanjem omejevanja odpadkov	
Delni cilji		
11.1	Izdelava in udejanjanje ustreznih rešitev za gospodarjenje z odpadki za preprečevanje onesnaževanja tal ter za okoljsko sprejemljivo predhodno obdelavo, obdelavo in odlaganje odpadkov in proizvodnih ostankov (BS, člen 17)	HZ

Glavni cilji ki se nanašajo na urejanje prostora

Tabela 12: Glavni cilj 12 “Urejanje prostora” in delni cilji

Glavni cilj 12	Urejanje prostora – zagotavljanje varčne in preudarne rabe ter zdravega usklajenega razvoja celostnega prostora, pri čemer se posebej upošteva nevarnosti naravnih katastrof, preprečuje preveliko ali premajhno rabo ter ohranja oziroma obnavlja naravne življenjske prostore, zato sta potrebni celovita spoznava in ocena potreb po rabi, daljnovidno integralno načrtovanje in določitev iz tega izhajajočih ukrepov	
Delni cilji		
Splošni cilji delovanja:		HZ
12.1	Prilagajanje rabe prostora ekološki ciljem in zahtevam (RA, člen 1)	
12.2	Varčna in za okolje sprejemljiva raba virov in prostora (RA, člen 1)	
12.3	Oblikovanje za prostor pomembne rabe, ki bo čim manj prizadela naravo in krajino (NL, člen 10)	
12.4	Sprejetje preventivnih in izravnalnih ukrepov (NL, člen 3)	
12.5	Upoštevanje varstva okolja pri infrastrukturnih načrtih (RA, člen 5)	
Izdelava načrtov in programov:		
12.6	Izdelava načrtov in programov za urejanje prostora in trajnostni razvoj, predvsem za regionalni gospodarski razvoj, kmetijski prostor, poselitveni prostor, varstvo narave in krajine, promet (RA, člen 8, 9)	
12.7	Sestava zasnov, programov in/ ali načrtov, s katerimi so opredeljene zahteve in ukrepi za uresničitev ciljev varstva narave in urejanja krajine v alpskem prostoru (NL, člen 7)	
12.8	Izdelava potrebnih podlag za načrtovanje ter raziskava gozdnih funkcij s posebnim	

upoštevanjem varovalne funkcije ter zadostnega poznavanja gozdnih rastišč (BW, člen 5)	HZ
12.9 Izdelava seznamov vseh tistih vrst biotopov za celoten alpski prostor, za katere je zaradi njihove ogroženosti potrebno sprejeti posebne varstvene ukrepe (NL, člen 13)	
Upoštevanje interesov varstva tal pri načrtovanju:	
12.10 Upoštevanje interesov varstva tal, zlasti varčnega ravnanja z zemljišči in tlemi pri izdelavi in uresničevanju načrtov in/ ali programov (BS, člen 7)	
12.11 Določitev prednostnih območij za posebne uporabe surovin za preventivno varstvo pomembnih funkcij tal (BS, člen 8)	
12.12 Upoštevanje omejene ponudbe površin v alpskem prostoru v okviru presojanja vplivov na prostor in okolje pri velikih projektih (BS, člen 7)	
Razvijanje postopkov za presojo vplivov načrtov in projektov na okolje:	
12.13 Presoja primernosti in učinkov javnih ali zasebnih projektov na naravo, družbo in gospodarstvo (RA, člen 10; E, člen 12; VE, člen 8; NL, člen 9)	
12.14 Preverjanje vplivov nadaljnje gradnje turističnih objektov (žičnic, vlečnic, velikih hotelov itd.) (VE, člen 13)	
Drugi cilji delovanja:	
12.15 Usklajevanje načrtovanja v energetiki s splošnim prostorskim načrtovanjem v alpskem prostoru (E, člen 2)	
Delni cilji iz protokola o prostorskem načrtovanju in trajnostnem razvoju so bili dodeljeni poleg tega še naslednjim glavnim ciljem: 1 (spodbujanje samostojnosti teritorialnih skupnosti, pospeševanje izobraževanja in dodatnega usposabljanja, uvajanje načela povzročitelja), 5 (ohranjanje naravnega in sonaravnega življenjskega okolja in njegove funkcijske sposobnosti, ohranjanje raznolikosti, ohranjanje redkih tipov ekosistemov, vrst in elementov krajine), 13 (raziskovanje in sistematično opazovanje) in 14 (sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju).	

Tabela 13: Glavni cilj 13 “Raziskovanje in sistematično opazovanje” in delni cilji

Glavni cilj 13	Raziskovanje in sistematično opazovanje	
Delni cilji		
13.1	Raziskovanje in sistematično opazovanje glede na uresničevanje ciljev, ki so omenjeni v protokolih (BW, člen 13, BL, člen 17; VE, člen 18; BS, člen 19; NL, člen 20; RA, člen 14; T, člen 22; E, člen 15)	HZ
13.2	Razvoj standardov in indikatorjev ciljev kakovosti okolja za trajnostni razvoj prometa (VE, člen 16)	

Tabela 14: Glavni cilj 14 “Sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju” in delni cilji

Glavni cilj 14	Sodelovanje na pravnem, znanstvenem, gospodarskem in tehničnem področju	
Delni cilji		
Splošni cilji delovanja, usklajevanje politik:		HZ
14.1	Krepitev čezmejnega sodelovanja (RA, člen 4)	
14.2	Usklajevanje politike urejanja prostora, razvoja in varstva okolja z mednarodnim sodelovanjem (RA, člen 2)	
14.3	Čezmejno sodelovanje vseh pristojnih organov, posebej regionalnih uprav in lokalnih skupnosti (BW, člen 4; BL, člen 6; BS, člen 5; T, člen 2; NL, člen 3; E, člen 4; VE, člen 5; RA, člen 4)	
14.4	Mednarodno sodelovanje med raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami, gozdarskimi/ kmetijskimi in okoljskimi organizacijami kot tudi med občili (BW, člen 4; BL, člen 6)	
14.5	Vzpostavitev usklajene prometne politike pogodbenih strank, ki bo zaobsegala vse nosilce prometa (VE, člen 1)	
Priprava in usklajevanje podatkovnih baz, izmenjava podatkov:		
14.6	Mednarodno sodelovanje, zlasti pri sestavljanju katastrov tal, pri pripravi in usklajevanju osnovnih podatkovnih baz kot tudi pri medsebojnem poročanju (BS, člen 5)	
14.7	Zagotavljanje možnosti za izmenjavo podatkov v okviru sistema za opazovanje in	

	informiranje o Alpah in izdelava primerljive osnovne podatkovne baze (talni parametri, vzorčenje, analitika, ovrednotenje) (BS, člen 20)	
14.8	Obveščanje o snoveh, ki ogrožajo tla in jih je treba prednostno preiskati (BS, člen 20)	
14.9	Ugotavljanje in dokumentiranje starih ekoloških bremen in površine, za katere sumijo, da so ekološko obremenjene (kataster starih ekoloških bremen) (BS, člen 17)	
14.10	Obsežna izmenjava informacij v okviru mednarodnih sporazumov o jedrskih elektrarnah in drugih jedrskih objektih in napravah, ki vplivajo ali bi lahko vplivale na alpski prostor (E, člen 9)	
14.11	Sodelovanje zlasti pri kartiranju zavarovanih območij in preostalih sestavin naravne in kulturne krajine, ki jih je vredno varovati (NL, člen 3)	
	Sodelovanje pri opazovanju okolja:	
14.12	Mednarodno sodelovanje zlasti pri opazovanju tal (BS, člen 5)	
14.13	Uskladitev in povezava sistemov za nadzor radioaktivnosti v okolju (E, člen 9)	
	Sodelovanje pri načrtovanju in izvajanju ukrepov:	
14.14	Mednarodno sodelovanje zlasti pri opredelitvi in nadzorovanju območij varstva tal in območij obremenjenih tal ter območij ogroženosti (BS, člen 5)	
14.15	Krepitev mednarodnega sodelovanja pri vseh ukrepih za varstvo prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, njihove raznovrstnosti in življenjskih okolij (NL, člen 1; BS, člen 3)	
14.16	Usklajevanje in koncentriranje projektov za prometne infrastrukture (VE, člen 8)	
14.17	Boljše usklajevanje pri velikih novogradnjah in rekonstrukcijah prometnih infrastruktur (VE, člen 8)	
14.18	Sodelovanje zlasti pri opredeljevanju, urejanju in nadzorovanju zavarovanih območij in vseh preostalih sestavin naravne in kulturne krajine, ki jih je vredno varovati, pri ustvarjanju mrež biotopov, izdelavi zasnov, programov oziroma načrtov za krajinsko urejanje, pri preprečevanju poškodb narave in krajine in pri kompenzacijah zanje (NL, člen 3)	
	Uglaševanje pri vrednotenju razvoja:	
14.19	Izvajanje skupnega vrednotenja razvoja gozdarske/ kmetijske politike kot tudi obojestransko posvetovanje pred pomembnimi odločitvami (BW, člen 4; BL, člen 6)	
14.20	Obveščanje pri uporabi primerljivih meril za vrednotenje (BS, člen 20)	
14.21	Izdelava in uresničevanje skupnih meril za dobro strokovno prakso v kmetijstvu, pašništvu in gozdarstvu (BS, člen 12)	
14.22	Ocenjevanje potenciala ogrožanja po primerljivih metodah pri dokumentiranju starih ekoloških bremen in površin, za katere sumijo, da so ekološko obremenjene (BS, člen 17)	
		HZ